

UBL: BKNOOG 292

ER
NER
GEX

Baekenoogen
292..

52

M. J. DERNED.
LETTERKUNDE
TE LEIDEN

Den kluchtigen Bancquet Kramer
of 't Leven en Bedrijf van
FRANS DE GEER.

Gedruckt tot Dordrecht en sijn te bekomen
t'Amsterdam by Cornelis Iansen Boeck verkoper.

18292 Den Kluchtigen
BANCKET - KRAMER.

Of 't Leven en bedrijf

Van

FRANS de GEK.

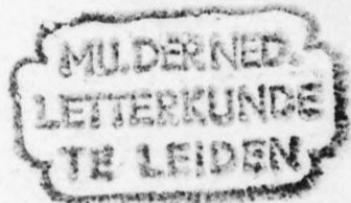
Gedruckt tot Dordrecht, en zijn te beko-
men t'Amsterdam by *Cornelis Iansz.*
Boekverkooper, ANNO 1657.

Tot den goetgunstigen Leser.

A Enghesien, goetgunstige Leser den mensch van jongs op tot sijnen ouderdom, Ia sterfdagh toe, soo veel semel en harde kost van de fortuyne opgedist wort, dattet onmogelijck is voor hem de selve te kunnen verduwen, en sijne ghesontheyt t'onderhouden, 't en sy hy somwijlen eenighe sachte, dicilicate spijsse of banket ghebruyckt, op dat de maghe in een goeden dieët blijft, heb ick niet kunnen naerlaten ghelijck een kock, door mijnen Banket-kramer, al foodanige banketten met sijn mersch te laten omdraghen, op dat den genen die de selve van node heeft, die lichtelijck bekomen kan, en met geen tant in de graft behoeft te soecken. Ick seg mijnen Banket-kramer draeght hier banket om voor 't ghemoet,

daer

daer veel meer aengelegen is als 't lichaem: Want 't gemoet een heerscher een leydtman van het lichaem is, sonder welck 't selve geen recht spoor houden kan, of sijne behoorlijcke bediening voltrecken: De sinnen kunnen niet altijd op een en 't selfde ding spelen, gelijk 't lichaem walgen sou so 't selve geduyrigh eenderley spijsse nuttigen most, maer moeten somwijlen een ander object hebben, om datter in de geheele natuyr niet is, dat bestaen magh met altijd in eē en 't selfde onderwerp te blijven. Men siet dat de bōomen groen worden, bloeijen, vruchten dragen, en dan weder rusten, den somer wordt in een winter verandert, in het kort de verandering vermaekt en onderhout de nature. Laet het u niet vreemt duncken dat ick mijnen banket-drager ghestoffeert heb

met

met het leven van *Frans de Geck* sijnde een persoon welck wel gewoon was soodanighe delicate spijsse te verkopen, daer de moeyelijcke ooren na luysteren eenfdeels by hem selfs geinventeert, alsoock by hem vergadert en gekookt uyt het breyn van d'alder subtiylste geeften: Want hy wist wat voor delicateffen de menschelijcke herffenen van noode sijn, om dat hy bykants ghelijck een ervaren medicijn-meester, of liever quackfalver raet voor alle melancolien heeft, en alle veranderingen, gelijk den Chameleon, aennemen kondt: Dan wist hy als een Coningh te regeeren, dan weder een ghehoorsaem onderdaen te wesen, dan een raedt gever, dan een raedt-vrager, dan *Cræsus*, dan *Irus* te vertonen, soo dat hy altijd stof had om voor alle soorten van menschen, 't sy

pot-

pos-hans of Ian hagel een vermakelijck fausjen te bereyden. Dewijl mijnen Banket-kramer soodanige delicateffen veil heeft, en byde straet, ja in alle kroegen, en op de merckt omdraegt, kan een yder deselve ligtelick en om een geringen prijs bekomen: Ick ben versékert datse so aengenaem sijn datse van een yder voor Nectar en Ambrosia fullen aengenomen worden. Wilt dan goetgunstige Leser, my't ten besten afnemen, dat ick u mijnen Banket-kramer aanbiet, wiens waren u so smacklik wesen fullé, so dat ik na't kennen van mijnen goeden wijn geékrans behoefuyt te steken, maer de kenners van selfs deselve fullé komen soecken, wilt gedachtigh wesen, dat den vermaerdé Poët na't oordeel van alle scherpsinnigen seer wel gefeyt heeft.

*Die't jock onder het deftigh menght,
Heeft wel gebrouwen en geplenght.*

Den

Den Kluchtigen

BANCKET-KRAMER.

Een Geck spreekt wel een wijs woordt.

ALS Franciscus den I. Koningh van Vranckrijck sich toe ruste om naer Italien te reysen, wasser langhen tijdt twist onder de Krijgs-oversten, wat weg men aldereerst best ingaen sou. Als Amaril, welck den Koningh voor sijnen Geck ghebruyckte, dit debat hoorde, seyde, hy, O Koningh, dese uwe raedtflaghen staen my geensins aen; Waerom sey den Koningh? om datse al te mael raedtflaen, sey hy, hoe men in Italien gaen sal, en niemandt spreekt van daer wederuyt te komen. Het is groot gevaer dat wy daer moeten blijven. Hy sprack dat alsoo onwijslick niet; want den Koningh wierdt voor Pavyen ghevanghen, en sy wierden al te mael verslagen.

Een subtijle versieringh baet dickwils veel.

DE Peruanen hebben die manier, dat alffer een Prince sterft, hem eenighe van sijne getrouwste dienaers vergeselschappen, welck

A

hem

hem in de andere werelt dienen, en haere gewoonlicke dienstbaerheydt bewijfen. Daer was een Portugijs met een oog, van die wilde menschen gevangen zijnde, welck sijnen Heer lang getrouwelick gediend had: Defen was in groot gevaer dat hy sijnen overleden Heer geselschap sou moeten houden, 't welck hy nochtans met een scherpsinnige streeck afgeweert heeft. Hy seyde dat de lieden in de andere wereltd sijnen Heer te minder achten souden, wanneer sy sien souden dat sijnen Heer soo lelicken mismaecten dienaer had: en dattet duyfent mael beter was tot des selfs grootachting, dat hem een dienaer mede gaven welck alle sijne volkomene leden had. Als dese redenen de wilde menschen wel aenstonden, namen sy een ander in des selfs plaets.

Al te veel vrybeyt met een Prince past niet.

EEN seker Graef genaemt Fridericus was soo gemeynsaem met sijne onderdanen, dat hem alderwegens menigt van mannen en vrouwen om 't lijf drongen als hy ergens quam, en hem met blijfchap en gebaer ontfingen. Welcke hy met een groote vriendelickheydt voede, en meerder als den Prince toestaet; hy weygerde niemandt aenspraeck, maer hy sprackse dickwils met de hoedt in de handt aen die hem in 't gemoedt quamen. Hier van wast dat Octavianus Ubaldinus, welck seer gemeynsaem met dien Graef was, seyde, wanneer hy een seer besich en haestenden mensch sag, dat hy besiger was als den hoedt van Graef Frederick.

De

De jongen slaen, de ouden raen.

ALS Lodowijck de XII voor nam met de Venetianen te oorlogen, wasser een welck hem de swarigheydt van dese saeck voor leyde, seggende, dat deselve Republiick van vele oude wijse Raedts-heeren geregeert wierdt, dat hy daerom niet lichtlick met haer-lieden oorlogen most. Daer op Lodowijck antwoorde, laetse hare oude voorfichtige Raedts-heeren hebben, ick sal met soo veel fotte jongelingen tegens haer aenkomen, datse weynigh voordeels met hare wijfheydt doen fullen.

Princen konnen haer lichtlick verontschuldigen.

IN Italien had een Prins den Landtvoogt een groot deel van sijn Heerschappy afgenomen, en had sijn actie met brieven rondtom gefonden zijnde verontschuldigt. Als hy onder anderen een gefant met brieven aen Ferdinandus Medicus Hertogh van groot Hetrurien afgeschickt had; heeft den Hertog den gefant eenige dagen wel onthaelt, en hem ten laetsten met een brief weder te rug gefonden, in welck niet als baifeles manos stonden, en een procos welck tegens den gefant was, om dat hy beschuldigt wiert te Florencen een doodtslagh gedaen te hebben. Defen tot sijnen Prince geroepen zijnde, verwonderde

A 2

hem

hem seer over den brief, daer na heeft hy by alle Heyligen ghesworen, dat hy t'onrecht beschuldicht wierdt, noch dat hem oyt sulcks in den sin gekomen was. Den Prince over de onnooselheydt van sijnen gefant niet twijfelende, heeft Ferdinandus wederom geschreven, dat het hem vreemt docht, dat hy sijnen dienaer van soo leicken versierden daedt beschuldicht had. Daer op Ferdinandus antwoorde; Dat een Prince in sijn ghebiedt yemant, ja den vromen en onnoselen, niet alleen lichtelick beschuldighen, maer oock veroordeelen kondt.

Men bemint de plaetsen om haer weldaedt.

L Adiflaus Koningh van Napels, sijn Rijck verloren hebbende, heeft sich nae Cajeta begeven, en aldaer is hy op ghemeyne kosten der Borgers langh onderhouden geweest. Als hy sijn Rijck daer nae weder gekreghen had, heeft hy die van Cajeten soo lief gehadt, en is haer soo goetgunstigh geweest, dat hy niemant van haer-lieden eenigh dingh weygerde alse wat van hem versochten. Hier om sey eenen Ezel-drijver, dat sijnen ezel gelukkig wesen sou, soo deselve te Cajeta geworpen was gheweest, aenghesien den Koningh hem wel Gouverneur van een stadt of kasteel maken sou.

't Gevaer met een praetjen afgeleydt.

Alser twist tusschen Gabriël Zapata en een anderen Edelman onder het spelen ontfaen was, is Gabriël Zapata den navolgenden morghen van hem in düel gheroepen, en heeft hem doen boodtschappen dat hy te ses uyren op de bestemde plaets wesen sou. Wel wat isser te doen, antwoorde Zapata: Segh tegens den genen welck u gefonden heeft, dat ick na mijn manier selden voor elf uyren uyt mijn bed kome. Denck nu eens of ick mijn nest soo vroeg verlaten wil om mijn lichaem en leden te laten vermincken? en alsoo heeft hy de gramfchap in een lach verandert.

De werelt is vol Gecken.

TUlius Neapolitanus heeft een dienaer ghehad, welck hy om de traegheydt sijns verstandts een Koningh der sotten plagh te noemen. Desen sey eens op een tijdt, och of ick foodanigh waer als ghy seght! ick weet wel dat ick al de Monarchen van de gantsche werelt te boven gaen sou. Jae mijn heer, ghy soud' onder mijne onderdanen de minste niet wesen.

Een schuldige subtiel beschermt.

IN halsfaken wasser een schuldige een Advocaet toegelaten; Dese vraeghde de Rechters of het hem geoorloft was door haer-lieden den genen man te beschermen. Als dese ja seyden keerde hy sich tot des Koninghs Procureur, en vraagde 't selve; als dese oock ja antwoorde, seyde hy: Voorwaer ghy-lieden kondt anders oock niet doen als desen man vry te kennen, den welcken ghy-lieden van selfs bekent hebt goedt te wesen. Want men mach niet toelaten dat goede menschen gehangen worden.

Een gierig mensch bekomt dickwils niet met allen.

DAER was een mensch welck een goede somme gelts op een sekere plaets in d'aerde begraven had, sonder datter yemandt of wist als een buyrman welck goede kennis met hem had, welck des nachts het geldt uyt d'aerd' groef en na huys bragt. Den anderen sijn gelt missende, en geensins twijffelende of sijn buyrman had het gedaen, ging met een blij gelaet aen sijn huys, seggende dat hy soo gezegent wierdt en weder 1000 Ducaten had om by 't ander gelt te begraven, den ander hopende de schatten alle by te krijgen, ging de genomen 1000 Ducaten weder te plaetse brengen daer hyse van daen genomen had. Doe den ander daer weder quam nam hy sijne vorige 1000 Ducaten wech, en bedroogh alsoo den gierigaert.

De

De eer verandert de zeden.

Benedictus Albifius een vermaard Jongman soo door gelcertheyt, als adeldom was nae een vriend gegaen welck onlangs Cardinael geworden was op dat hy hem geluck wenschen sou. Maer als den hovaerdigen Cardinael sich geliet of hy Albifius niet kende, heeft Albifius voor geluckwensching alsoo beginnen te spreken. Van wegē de vrientſchap welk eertijts onder ons geweest is, ben ick hier gekomen, op dat ick eerder over die fortuyn, welck u tot dese een gebragt heeft sou klagen, als u geluck wenschen. Want ick sie als ymant van u l. tot soo hoogen plaets geklommen is, dat dan een quade Fortuyn u. l. 't gezicht, 't gehoor en alle sinnen by na beneemt, soo dat ghylieden, niet alleen uwe oude vrienden niet kennen kont, maer u-lieden selven oock niet.

Onkosten qualijk bestect.

Een seker Florentiner poghte dathy veel duyfent ducaten aen 't studeren verquist had, daer op Alphonfus Pazzius antwoorde, Soo ghy ymant vinden kond, welck u hondert Ducaten wil geven voor 't gene ghy geleert hebt, neem het gelt vrylick: waer mede sy te kennen wou geven dat d' onkosten ongelick grooten waren als de geleertheyt.

A 7

Boert

Boert van wegen den tijtel.

Guilielmus Hertogh van Mantua wierdt door jock en boert seer vermaect. Als hy op een tijdt by den Tempel van S. Benedictus stondt, sagh hy daer een geestlick persoon te paerdt voor by rijden: tot den welcken hy terstondt een van sijne dienaers sondt, om te vragen wat hy voor een was; Doe antwoorde de geestlicke persoon, segh sijn Doorluchtigheydt dat ick 't ben. Den Hertogh dat hoorrende, sey weder tot den dienaer, haest u, loop weder tot hem, vraegh wie hy is, van waer hy komt, en of hy niet weet wat my voor een tijtel behoort ghegeven te worden. Doe antwoorde de geestlicke, seg sijn veel Doorluchtigheydt dat ick een Parochiaen ben. Doe sey den Hertogh tot sijn dienaer, gae wederom, en vraegh hem, waerom hy my den tijtel van Altezza of sijn Hooghheydt niet gheeft. Den Parochiaen antwoorde, segh sijn Heerschappy voerder dat ick in mijne boecken lees. *Ghy zijt alleen de Heer, ghy alleen d' Alderhooghste.* Doe begon den Hertogh te lacchen, seggende; Laet hem met alle sijne tijtels aen de galgh loopen.

Een quaedt Hooft.

TOT den Paus Urbanus quam een sekere gesant van een stadt onder 't Roomsche gebiedt behoorende, en eyschte eenige dingen met sulcken hardtneckigheydt, dat den Paus ten

ten laetsten in dese woorden uytborst; Voorseker gy-lieden hebt een quaedt hooft, 't welck men teghens de gramme menschen seght. Doe antwoorde den gesant. Ick beken het. En soo wy een beter hooft hadden, het sou wel een weynighjen beter met ons gaen.

Moeijelicke Snapachtigheydt.

BY den selven Paus te Avignon (daer de Pausen haren stoel gebragt hadden) sieck leggende, zijn drie gesanten van Perugia gekomen. Alste by hem gekomen waren, wordt haer lieden gheboden hare dinghen in 't kort te segghen. Doe quam een van haer drien met een seer langhe reden voor den dagh, daer hy te voren op getuudeert had; hoe wel hy sagh datter den Paus seer moeijelick om was, en te kennen gaf dat hy niet vierendeel soo vele woorden verdragen mocht, volherde hy even wel. Als hy nu voleynd had, vraeghde den Paus offe oock wat anders te belasten hadden. Doe seyde den ander welck de moeijelickheydt van den Paus ghemerckt had. Alderheylichste Vader, ons is belast, dat soo wy met ten eeriten geen antwoordt bekomen, soodanigh wy versoecken, mijn mede-gesel deselve dinghen met een veel langer reden verhalen sal. Den Paus dit hoorende, heeft de ghesanten met den aldereersten met antwoordt weder wegh gefonden.

Belaching van een ingebeelde straf.

DEN Keyfer Rudolphus had grote vyantschap met de Florentinen, waerom de Florentiners, dewijl sy hem niet krijgen konden, sijn beeldnis, gelijk van een Moordenaer op een gemene plaats gehangen hebben. Daer na verdriet in den oorloch hebbende, sende Ambassadeurs aen Rudolphus om van vrede te handelen. Rudolphus wetende op wat uyr de Ambassadeurs voor hem komen souden, deed een groot vuur aen stoken, hoe wel het in de maand van Augustus was, en seer heet was en dicht by 't selve vuur een bed maken daer hy op lagh met veel lakens en bonts gedeckt. De Ambassadeurs binnen komende, en na de sict van den Keyfer vernemende, antwoorde Rudolphus, dat hy uyt maten kout was, dewyle hy nu soo langen tijdt nacht en dagh onder den bloten hemel gehangen had. De Florentiners merkende datse bespot werden hebben terstont 't beeld van Rudolphus van de galgh doen nemen.

Boevery uytgelaght.

QUERALDUS den Raetsheer van Petrus Coning van Arragos voor Ambassadeur na den Coning van Fesse gesonden sijnde, wierd van hem ter maaltijd geroepen. Den Coning van van Fesse had sijn volck bevolen, datse alle de beenen van 't vleesch voor sijne voeten werpen souden. Als de maaltijd gedaen was wasser een

op-

opgemaackt, welck de tafel opnemen sou, en alle de beenderen vertoonen, Daer na sy hy, om Queraldus schaemt aen te jagen, wat wolf heeft hier geseten? Doe sy Queraldus sich tot den Coning gekeert hebbende, o Conink, nu sie ick wel dat ik by een deel wolven geseten heb welck het vlees met de beenen te gelijk opgegeten hebben; maer ick, gelijk 't een mensch en gast betaemde, heb 't vleesch wel gegeten maer ick heb de beenen voor de honden gelaten.

Wie best eenig ampt bedient.

FERDMANDUS Conink van Napels, Hoewel Alphonsus hertog van Galabrien sijn soon 't selve afried, heeft Iovianus Pontanus eenige sware ampt beloven, 't welck oock niet minder hatelijk was, welck 't selve onwillig most aennemē. Doe sy Pontanus, ick ontfeg 't ampt niet welk gy my op legt, dewijl 't u soo belieft maer ik sal 't so bedienen, dat ik voor uwe gramschap, noch voor uws soons toelating niet te vresen sal hebben, dewijlick tegens alle beyde, en alle lasteringen my van dē alderbestē Advocaet voorsien sal. Den Coning over dese ongewone redenen verwondert sijnde, vraagde wie dien Advocaet was? De armoede, O Conink, sy Pontanus. En seker in een Magistaet is d'armoede geē klein bewijs van een onomgekocht gemoet en sijn vre handē, en d'alderbeste schilt tegens alle pijlē van de lasteraers. Daer tegē kan ik nauwliks sie hoe de geē welk in bedieningē gestelt sijn, in so kortē tijt

A 6

(ge-

(ghelijcker veel zijn) rijck konnen worden, sonder datse haer suyveren konnen van itelen of giften te ontfangen.

Hoe de Bedriegers gestraft worden.

MAngo was van de vrouw vanden Keyser Gallienus beschuldicht; dat hy haer valsche paerlen voor sijne verkocht had, waerom de Keyser hem in 't dier parck om te vechten doen sluyten heeft, ghelijck 't schein. Daer wierd nu van d'omstaenders verwacht dat ter een vreeslicken leeuw of eenigh ander dier voor den dagh sou komen, om tegens den veroordeelden te vechten; maer ten laetsten wierder een kou opgedaen, daer een haen uyt quam. Alse nu altemael begonnen te lacchen, quam'er een Heraut door last van den Keyser voort, welk overluyt riep; hy heeft bedrogh aengestelt, en oock weder geleden.

Hoovaerdije is een teecken van sotheydt.

EEN Milaens Ridder om sekere oorsaken, als Ambassadeur, tot de Florentijnsche Republijck gefonden zijnde, heeft den keten welck hy om den hals had, alsoo hyder verscheyden had, dickwils verandert. Nicolaus Nicolinus niet minder edel als boertigh zijnde, sey men heeft maer een keten van noode om andere sotten te binden; maer dese zijnder seer veel noch niet genoegh.

De

De kleederen zijn tot noodtsakelickheydt, maer niet tot hoovaerdije.

ALS Solon vanden Koningh Cresus heel kostelick gekleedt was en op den throon sitende, gevraecht wierdt, of hy oyt wel foodanigen vercierfel gesien had; Jae ick, antwoorde hy heer Koningh, 't cieraet der pauwen en papegajen, welck haer aengebooren is, schijnt my veel schoonder en heerlicker te wesen.

Straffe Pedagoogh.

DAER was een sekere kinder onderwijfer welck seer straf was, ende kinderen dickwils geesselden dattet bloet daer na volgde; het gebeurde op een tijdt dat hy een sekere jongen gegeesselt had, die sijn broeck niet ophalen wou, hoe wel 't hem verscheyden reysen geboden was; maer ten laetsten vreesende de strafheydt sijns Meesters, seyde hy, 't waer beter dat ick voorts alle mijne kleederen uytrock; Want deselve komen, nae de manier van mijn Vaderlandt, den beul toe.

De selfde wapenen zijn niet tot alle gebruyken.

DEN Cardinael Petrus Confalvus Mendoza berispte een klerck, om dat hy gewapent over straten ging. Maer als hy sich verontschuldighde dat hy met 'geweer langhs straten ging niet om yemandt daer mede te quetsen, maer dat hy sich tegens de boose honden beschermen sou, sey

fy de Cardinael, het past een Klerck beter, dat hy in dese en diergelijcke toe vallen St. Jans Euangelie leeft, en sich met de geestelijcke wapenen beschermt. Doe sey de klerck ick hou dat geweer voor goet, en sou oock geen ander gebruyken, 't en waere ick voorseker wist datter honden waren welck geen Latijn verstonden.

Die ymandt eer bewyft moet men weder eer bewijfen.

ALs een sekeren Spaensen Graef een Aerts bisschop in 't gemoet quam, dede hy hem behoorlijcke eerbiedingh met 't ontblooten van sijn hooft: Maer den Bisschop roerde sijnen hoet maer met de voorste vingeren aen. Doe seyde den Graef ick sou vastelijck gelooven dat desen onsen Aerts bisschop geen ooren heeft, off dat hy een schorft hooft heeft, en daerom sijnen hoet niet afnemen derf.

ALs uyt 't Conings hof een seker persoon den selven Graef in 't gemoet quam, vraegde den Graf wat men al in 't hoff van hem seyde? den ander antwoorde dat hy noch goet noch quaet van hem gehoort had: waerom hy hem wacker af dede smeren, en daer na 50 Ducaten tellen, zeggende, als ghy nu weder in 't hof gekomen sijt, zult ghy oorfaeck hebben om goet en quaet van my te seggen.

Dar-

Dartelheyt aertig afgeweert.

EEn boeren dochter schoon en Iongh sijnde quam van de marckt dag, en dreef een eselin voor haer henen. Als haer een dartel Ionghman in 't gemoet quam, en vraegde waerse van daen quam, en waer henen sy woude, seyde na Damen, daer hoor ick t' huys: waer op den Ionghman, seyde, kent ghy de dochter wel van Ferdinandes Lupus, welck in het selve dorp woont? Seer wel seyde de dochter: want wy zijn gebuerinnen. Dat is soo veel te beter seyde den Iongheling: en wat nader by komenden seyde hy, ick bid u dat ghy een kusjen van my neemt, en haer weder geeft als ghy by haer komt. Daer op de boerin antwoorde, Ghy sult veel beter doen, dat ghy mijn ezelin dat kusjen geeft om over te brengen en haer weder te geven; Want de selfde sal veel eerder t' huys wesen als ick.

Wilt ghy wat wel gedaen hebben, doet het selfs.

DE Leeuwerck is een vogel welck in 't koren nestelt, en als 't selve begint rijp te worden, beginnen de Iongen oock pluymen te krygen. Het is gebuert dat het koren, wat vroeger aenquam eer de Iongen vlugh waren, waerom de Leeuwerck om aen uyt fullende gaen, haer Iongen beval datse wel naerstigh gade slaen souden, alser wat nieus gedaen of gheseydt zou worden, en datse haer het selve souden

we-

weten te boodtschappen, alsoe weder t'huys gekomen sou wesen. De Heer van het selve koo- ren riep sijn soon daer na, en sy, siet ghy wel dat het koo- ren rijp is, en hoog tijdt datter ge- maeyt wort? Gaet daerom morgen vroegh soo drae het dag wordt by de vrienden, en bidt haer- lieden, dat sy ter bede 't koren helpen maijen, Dit geseydt hebbende, ging hy weg. Als de leeu- werck weder gekomen was begonnen de Ion- gen met beven haer moeder te bidden datse haer haest, en van stonden aen verhuyst: Want sey- den sy, den Heer heeft een gesonden om de vrienden te bidden datse met het opgaen van de son fullen komen maijen. De moeder gebodt haer gerust te wesen, en alle vrees aen kant te setten. Want soo den Heer het maijen op de vrienden aen laet komen, sal 't koren morghen noch niet gemaeydt worden, daerom is het on- noodig dat ick u-lieden van desen dag op een ander brengh. De moeder vloogh daeghs daer na weder om aes uyt: De Heer verwachte sijn volck welck hy laten bidden had: De son begon te schijnen, daer wierdt niet gedaen, en daer waren gene Vrienden by der handt. Doe sey de Heer weder die vrienden zijn maer trantelaers gaet henen soon, en noodt onse magen en ghe- buyren datse morgen tydelijck aen het maijen komen, De Iongen vervaerd sijnde boottschap- ten hare moeder 't selve wederom. De moeder vermaende haer-lieden, datse weder sonder vre- se sijn: want de vrienden en magen zijn soo ge- reet niet datse niet souden dralen, en terstont op yemandts woorden passen, past ghylieden maer
op.

op, offer geen andere tydingh komt. Als het we- der morgen geworden was, gingh de Vogel we- der om aes uyt. De magen en gebuyren quamen niet. Als den Heer te vergeefs met sijn soon wacheden, sey hy, soon, Laet de magen en ge- buyren voor den Droes Lopen: Ghy sult mor- gen vroegh twee seyflens brenghe een voor my en een voor u, en wy fullen het koo- ren selfs ma- yen. Als de moeder uyt hare jonghen verstaen had dat de Heer geseydt had dat hy selfs aen het maijen Woude gaen seyde nu is het tijdt dat wy ons op reys begeven, nu sal het sonder twijffel geschieden dat hy geseyt heeft. Want nu komt de saeck op de man selfs aen, maer op geen ander. En alsoo is de leeuwerck verhuyst, en het koren is van den Heer selfs gemaeyt. En dit is het geen dat de boecken der Philosophen vermanen, dat wy op ons selven moeten steunen.

Scherpsinnig antwoord van Romulus.

MEn segt dat Romulus (gelijck uyt L. Pisonis jaer-getijd boecken Agellius verhaelt) op een avontmael genoodt sijnde, niet veel dronck: om dat hy daegs daer na wat te doen had. Waer- om tegens hem geseyt wierdt: Romule, indien dat alle menschen deden de wijn sou goet koop worden: waer op hy antwoorde jae seer duyr, indien een yder soo veel mocht drinken als het hem beliefte: want ick heb soo vee' gedronken als het my beliefte.

Een nyfstekende beleeftheit.

IN Spaenjen is 't de manier, dat de Schouten (welck Alquafiles gheuoemt worden) des nachts van straet tot straet om gaen, de wapens, soose eenige by ymant vinden. Het is gebuert dat een van de schouten een mensch aentasten welk seer geladen was, en hem vraegden wat hy voor wapenen by hem had: maer alse na 't affnemen vanden mantel bevonden dat hy een groote flesch vol wijns had, heeft hysse met sijne krauwens schoon uyt gedroncken en gaf de ledige flesch weder, seggende, dat hy hem den degen wel nam, maer hem die genade dede dat hy hem de sचेy weder gaf.

Goede remedie van Vergetelheyt.

EEn feker vergetel mensch had ymandt van sijne vrienden een Ducaet geleent, maer den naem en perfoon vergeten hebbende, maeckte hy sijn hoofd seer moede, maer hy konder evenwel niet opkomen, wie de man wesen mocht. Als dit sijn Vrou verstaen had, heeft sy hem geraden, dat hy al dengenen die hem goeden dag wenschen sou, dien hem tegens quam, bedancken sou, maer terstont daer op seggen sou. Ick had nochtans Liever mijn geldt weder. Wat ghebeurter? als hem veele menschen te vergeefs in 't gemoet gekomen waren, en de heymelijckheydt van sijne woorden niet ver-

verstonden quam hem dengenen op 't laetste tegen welck hy 't gelt geleent had, seggende, gelijk verstoort sijnde, ghy kondt uw' geldt wel met een andere beleeftheit weder eyschen: 't welck ick u nugaerne wederom wil geven. Gae nu henen en maeckt de wijven deelachtig van uwen raedt.

Ongemeene suiverheyt van een weduwe.

EEn sekere weduwe voor de tweedemaal ten huwelijck verfocht sijnde, antwoorde, de Doot moet de Liefde van een kuyfche weduwe niet vernietigen.

Meynedigheydt van dese eeuw.

EEn sekeren Prediker de magistraet vermanende datse alleman de rechtvaerdigheydt gelijckelijck souden geven, en deselve wel bedienen, seyde, ick weet wel als ghylieden tot sulcke ampten gaet, dat ghylieden met een eedt bevesticht datse onverbreeckelijck van u-lieden bedient sullen worden, maer ick geloof dat ghylieden te vooren een anderen eedt gedaen hebt, welck gy-lieden veel naerstiglicker onderhoud, te weten dat gylieden: niemendal van 't gene sult doen welck ghy-lieden gesworen hebt.

Betwaringh van de Tongh.

EEn feker wijs man seyde, welck geluckiglijk een met lof onder alle man verkeren wil, moet zijn tonge wel gade slaen, dat hy niet met allen ydelijck, Lichtelijck of hovaerdiglijk uytflaen, want dat de tongh was gelijk een spiegel van het gemoet, in welck alle sijne genegentheden uytgedruck gesien worden! en dat de selve een toetsteen was, waer op alle deugden of gebreken in den mensch getoetst wierden.

Belaghycke verontschuldigh.

EEn sekeren ruyter met anderen over weghrijdende, had veel van de kloekheydt en deugd van zijn paert geroemt; alse by een rivier quamen, is hy daer eerst in gereden, maer alsoo hy geen grondt vant, scheelden 't weynig of hy had met paert met al versopen. Doe sey een van sijne medegesellen, dit dunckt my vreemt, dewijl ghy te vooren soo veel van uw' paert geroemt hebt dat het selve u en zijn selven huyden by na om den hals gebracht had. Hy antwoorde, ghy dwaelt: Ick en mijn paert zijn wel te samen eens, want 't is noch niet lang geleden dat wy te samen gedroncken hebben.

Re-

Remedien van de gesontbeyt.

DEn Paus Paulus de 3 ging eens buyten Roemen om zijn gemoet wat te vermaecken, maer niet verre van de Stadt quam hem een ouden boer in het gemoedt van goede gestalte, levendige couleur met een baerdt welck op zijn navel hing, en op den boeren manier, maer eerlijck en betamelijck, gekleet. De Paus den selven by hem geroepen hebbende, vraeghde hem na zijn Leven en ouderdom. Hy antwoorde dat hy over de 90 jaren out was, een boeren leven leyden, en van de vruchten van zijn erfken leefde, 't welck hy naeritigh boude, en dat hy alle daegh soo om sijne dingen te bestellen, als om de oeffeningh van zijn Lichaem, een mijl of twee te voet ging: en dat hy een Vrouw had, oock sone, als kindts kinderen, en overkints kinderen, welck hem veel moeytens en sorgs aendeden. Gevraegt sijnde met wat Manieren hy sijne krachten in soo hoghen ouderdom bewaerde; antwoorde hy, ick verander mijn kleet noch spijs niet, ick gebruyck gene sauffen, noch ick soeck mijne appetijt met gene dingh te verwecken: oock smijt ick alle sorg soo veel van my als 't mogelick is. Den Paus door dit antwoordt vermaeckt zijnde, heeft dien man hondert kroonen jaerlicks toegeleydt, op dat hy de rest van zijn leven soo veel te gerustiger doorbrengen sou. Hy bedanckte de Paus met dese woorden; Ick beken wel, Heyligste Vader, dat ick u ootmoediglick voor

uwe

uwe mildtheydt behoor te bedancken: nochtans weet ick dat de selve meer van de Iaren mijns levens aftrecken sal, als by doen.

Onbeleeftheyt van een gast.

EEn seker man plagh dickwils by sijnen vrienden ten eten te gaen, als door bevel van den Vader des huys-gefins 't eten wat Lang verroefde, begon hy te roepen, wanneer het etens tijd wesen sou. Daer op den Vader des huysgefins antwoorde, als ghy wegh gegaen sult sijn.

Belaglijke verschricking.

Martinus Scarfus, Magistraets persoon geworden sijnde, wierdt van den Vicarius der geestlicke saken gebeden, dat hy eenige geestlijcke personen welck na de kerklijke ordre niet leefden, een schrick aen woude jagen, en alsoo tot een beter Leven brengen. Scarfus verdaegt de opgetekende daegs daer na, en deedse altemael in een kamer sluyten: daer na quam hy met een vel gekleet, het bont buyten, en een swarte sluijer over het aensicht in de selven kamer, en volgde dan den eenen dan den anderen, de bulleman spelende, gelijk de kinderen doen. De geestelijcken liepen niet sonder lachen voor de bulleback wegh, en haer over dit ongewoonlijke spel in soo deftigen man verwonderende, wierden sy uytgelaten. Niet lang daer na quam de selve Vicarius, klaghende

we-

weder ernstlijck over 't ongeregelt leven der selver geestlijcken, daer by doende, dattet nootzakelijck was, datse niet alleen door een ydele, maer andere vervaernis tot een beter leven gebracht wierden. Scarfus dede de selve weder te samen roepen, en in de selve kamer sluyten, en terstont een voor een uyt-roepen, en door een dienaer elck een wackere treck met een seel met knopen geven. Den Vicarius dit verstaen hebbende, is niet alleen gram op Scarfus geweest, maer wou hem om de geschondene eer der geestelijcken in recht betrecken: maer hy seyde dat hy geen anderen raet van verveert te maken wist, als de gene welck hy gebruyckt had, en dat de straf de beste schrick was.

Alle dingh heeft sijn verandering.

Alvarus de Suna niet van de geringste grooten in Spanjen gebruyckte een halve maen voor sijn wapen. Als een seker persoon dit wapen aen de muyr vast gemaect sach, heeft hy daer onder geschreven Nemmermeer vol: Alvarus dit vernomen hebbende, riep den man by sich, en vragde wat die ondergeschreven woorden beduyden moghten. Hy antwoorde 't geen ick meen daer ghy hertelijck na verlangt. Want weet ghy niet dat de Maen terstont weder afneemt alse vol geweest is?

Mens

Men moet haesten met het gene niet verborgen blijven kan.

EEN seker persoon had een vrouw getrouwt, maer gelijk men segt, een koe met kalfken. Als na eenige dagen de mislag bevonden wordt, door de geboort van een jonge soon, en eenige seyden, dat de vrucht te vroeg voort gekomen was, sey een, daer by komt het niet toe seyder een, maer de bruyloft is te laet gehouden.

De medicijn komt te laet na de doot.

EEN sekeren Prince voede een sot in sijn familie; Als een sekere Hoveling, om hem te quellen, gefeydt had, Ick sal u doot slaen, is hy verbaest by den Prince geloopt, en heeft hem sijn gevaer voorgestelt. De prins sprack hem 't hert in, en seyde dat hy goeden moet scheppen sou; want dat hy den genen terstondt aen de galg doen hangen sou, welck hem gedoot sou hebben. Dat versoeck ick niet, sey den sot; maer dat alleen, dat hy daegs te voreng ehangen wordt, eer hy my doot steeckt.

Lieden sonder herffenen.

TWEE geleerde menschen woonden by malkanderen, van welcken d'een een poët, en d'ander een musicien was. Alse van verscheiden dingen onder malkander spraken, en voornamelick van de verachting der goede konsten, sey den eenen, pots nickel, waer is het nu toegekomen?

komen? och ondanckbaere eeuw? Ick heb van desen dach een persoon hooren seggen, dat soo wel de Poeten, als musiciens, geen herffenen hebben. Nae aller beyder raedtflach riepen sy de Iongen tot haer, welck sy met haer beyden hadden, en gaven hem eenig gelt daer hy een kalfs-hoofd voor kopen sou, om tegens den avont gereet te maken. Den Iongen volgden 't gebod van sijnen meesters, en maakte 't kalfs-hoofd gereet. Als d'ander nu langer uyt bleven alse gewoon waren, begon den Iongen aen de herffenen van 't kalfs-hoofd te peufelen, om dat den reuk en hunger hem 't zelve ried, en daer smaek in hebbende klooft hy de selve schoon op. Als nu sijnne basen t' huys gekomen waren, en de Iongen 't hoofd opgedischt had, en sy onder 't snijden geen herffenen vonden, riepen sy den Iongen, seggende, wat is dit? de Iongen antwoorde een Poet en Musicien.

Belaghlyke ydelbeyt.

EEN sekere Coopman, om sijn Coopmanschap uytreyfende, hiel sijn avontmael in een herberch, alwaer ook een seker Ridder inquam, welck, na dat den Coopman na sijnen naem gevraagt had, wie hy was, geantwoort heeft, dat hy Don Ian Ramiro de Mendoza en Gusman genoemt was; waer op den Coopman antwoorde: Ick sie hier maer voor noch een plaets ende spijs, maer voor soo veel en zie ick noch plaets noch gereetschap

Een anders sotheyt baet anderen dickwils.

ALffer twee borgers buiten gegaen waren, hebben sy by geval een koeckoeck op sijn manier hooren roepen. Hier begonnen sy malkander te quellen, voor wie van beiden den koeckoeck song, dat is wie van beiden hoorn-dragers wesen sou, ja begonnen daer over tot mekstekens toe te twisten: waer over sy by den rechter gegaen zijn, en hebben over 't ongelijck geklaegt, welck den eenen van den anderen gedaen was. Het proces wordt aengeleit, elcks leide een somme gelts in: Doe heeft den Rechter geoordeelt, dat den koeckoeck voor geen van haer beiden gesongen had, maer voor sich selven: En alsoo heeft hy beide de partijen henen laten gaen.

Aertige daadt van een Bock.

HET is te Collen aen Rhijn geschiedt, dat een vrouw onder de namiddaegsche Predicatie sloop, en gelijk men dickwils slapende doet, met het hoofd seer knickte, gelijk de rammen of bocken doen, wanneer sy stoten willen; en dewijl sy recht tegens den ingangh van de Kerck sat, sach dat by avontuir een bock welck voor by de deur quam, desen meynende dat hy uytgedaegt wiert, sette sich oock drie of vier mael in postuyr: Maer siende dat de vrouw niet ophielt van met het hoofd te knicken, quam hy met alle macht op de vrouw aenloopen, en stiet soo geweldich met sijne hoornen op de vrouw, datse

datse met stoel met al achter overviel. Alle het volck, welck in de Kerck was, lachten hertelick, en de vrouw leerde met dit exempel datse daer na voorsichtiger sloop.

Men moet ongelijck verdragen.

DE Monax den Filosooph had een kampvechter berispt, dat hy al te sachten wijfachtig in de Olijmpische speelen gekleet ging. Desen daerom verstoort zijnde, smeet den Filosooph so met een steen op 't hoofd, datter het bloedt overvloedig uyt vloeyde: 't welck de gene qualick namen dieder by stonden, en vermaenden hem nae de onder Burgermeester te gaen. Daer op hy antwoorde geenfins, vrienden; maer het is my beter dat ick nae den Barbier gae. Als hy voor Ambassadeur nae Afiën gaen sou, wiert hem van een vrient gevraegt, of hy niet bang was, dat hy door een schipbreuk van de visschen gegeten mocht worden? Wat sou ick voor de visschen vreesen, antwoorde hy, dewijl ick soo veele visschen verslonden heb?

Den eenen ezal heeft den anderen gekocht.

EEN seker Heer had sijn knecht ter marckt gesonden om een paert te koopen, hy of door misflach, of geckheyt vervoert zijnde, kocht een ezal. Als hy nu t'huys gekomen was, begon het Heerschap te kijven, om dat hy soo lelicken kleynen dier voor een paert t'huys gebracht

bracht had. Daer op den knecht antwoorde, so dit vullen na de grootheyt fijner ooren komt op te wasschen, sult gy in 't gantsche landt geen grooter en schoonder paerdt vinden.

Een Platoos menscb.

IUlius Cæsar Scaliger in Plato gelesfen hebben. De, dat de ziel vanden menschen waeren mensch was, en 't lichaem niet anders als een wooning voor de siel, plach altijt tegens sijn kameraets te seggen, als hy sou gaen eten, Laet ons gaen om een muyr voor den Platonischen mensich te maken.

Hoe veel werelden datter zijn.

IN een sommige vermaarde Academie van Duytsland wierden eenige voorstellingen gedaen, en onder anderen dese, datter maer een werelt was. Als een van de studenten dit wederleggen sou, bracht hy uyt den Euangelium voor 't exempel van de 10 Melaetschen welck genesen waren, waer van een wederom quam, en God danckte, waerom Christus vraagde, gelijk de andere haer ondancckaerheydt verwijtende, sijnder dan gheen tien reyn geworden, en dewijl Mundus in 't latijn reijn, of de werelt betekent, besloot hy datter 10 werelden waren. Alffer op gheantwoordt wierdt dat de thesis valsch was. Den President van de disputatie op het sot argument lichtelijck konnende antwoorden, heefte een geseyt; dewijl

gy uyt de Schriftuer disputeert, sal ick u daer uyt op antwoorden: al waer ghy terstont na de Woorden welck ghy verhaelt hebt, vinden sult: Maer waer sijn de negen, daer isser niet meer als een gevonden. Alsoo kreegh den sot een sot antwoort.

Men moet 't ongelijck vergeven.

EEn sekeren Preeckheer plagh sijn toehoorders dickwils de Liefde tegens haere even naesten te bevelen, en dat hier noch toe hoort, de vergeving, van 't ongelijck: en in 't sluijten van sijne Predicatie, sy hy, maer wie isser huydensdaegs, beminde toehoorders, welck met een vaerdig en willig gemoet vergeeft? wie isser seg ick? terstont antwoorde daer een vrou uyt de toehoorders, welck haer man al lang by onsa Lieven Heer gewenscht had: Ick seyse Heer, vergeeft een yder garene uyt gront mijns herten, alwaert dat hy mijn man doot geslagen had.

Van een onbequamen Cancellier.

ALs een sekeren Duytschen Prince in de plaets van een overleden Cancellier weder een onbequamen Cancellier gestelt had, en dat hy dickwils daer over berispt wierdt, seyde hy, dat hy de boeren navolgde, welcke alffe by geval een mes verlooren of gebroken hebben, soo lang een houtjen in de scheij steken, op dat sie niet bederf, tot dat sy weder een nieu mesjen hebben, welck sy daer in steken.

Die tegen de Maen piffen.

ALS den Keyfer Segismundus door een rivier reed, piffte fijn paert daer in. Een Hoveling dat fiende, feyde, 't paert en fijn berijder zijn van de felfde natuer. Den Keyfer op de reden daer van vragende, antwoorde hy: gelijk 't paert de rivier vermeerdert daer water genoeg in is, alfo geeft de Keyfer fijne ampten oock aen de gene welk genoeg hebben. Den Keyfer op defe woorden denckende, deed' twee doofen van een fatfoen maken, even groot en even fwaer, den eenen was met loot, den ander met gout gevult, en hy riep den Hoveling, dat hy de keur van die twee doofen nemen fou. Als den ongeluckigen de doos met het loot gekoofen had, fey den Keyfer, fiet gy wel dat het mijn fchult niet is, dat gy verhoogt wort: maer Godt wil niet dat mijne mildicheyt u baten fal.

Een yeder houdt hem by het fijne.

DEN Koninck van Vranckrijck had een fekeren Biffchop na Parijs gefonden, om de foldaten te monfteren. Den overfte der ruyters Chabanus dat qualick nemende, ging by den Coning, en bad hem dat het hem geliefde dat hy den laft macht hebben om de Monnicken van den felfen Biffchop in een beter leven te brengen. Den Coninck antwoorde, dien laft fou u niet paffen. Doe antwoorde Chabanus, mijn Heer, niet minder als den Biffchop de krijgslieden te monfteren.

Den

DEN felfen Coninck fiende een Biffchop op een muyl fitten welck een gouden toom in fijn handt had, feyde de Biffchoppen plegen eertijds een flechten toom te hebben alffe op eenen muyl of esel fatendaerfe haer alleen maer mede behelpen konden. Mijn heer, antwoorde den Biffchop, dat is de dien tijden gefchiet als de Koningen fchaep herders waren.

De monichen moeten in haer grenfen blijven.

EEN fekeren Benedictiner Monick van den Paus Cardinael gemaect, en in Duytflant tot Ambaffadeur gefonden fijnde, heeft eenige van de felve foorte tot fijnen stoel mede genomen, Onder welcke een Leke broeder was, die van den Cardinael en fijn andere medegefellen gebeden, en by na als gedwongen wierdt, dat hy wat voor den dach foude brengen, 't welck fou tot vermaeck, als tot ftichtig ftreckte, maer hy bad dat men hem daer niet mede belaften foude maer niet of konnende, begon hy alfo. wanneer wy uyt dit leven gefcheyden fullen fijn 't welck miffchien haest gefchieden kan, en voor de deur van 't Paradijs kloppen fullen al waer S. Benedictus ons in 't gemoet komen fal om ons in te halen, fal hy u met defen myter en Cardinaels hoet niet kennen: want hy fal seggen, ick ken dit kleet noch hoedt niet, wie fijt ghy? Soo ghy dan seght dat ghy een Monnick van fijne orden zijt, fal hy u terftondt voorwerpen dat u die hoorens niet paffen. Als ghy de faeck lanck foeckt te

B 4

ver.

verschonen sal hy u op d'aerd neder doen werpen, en den portier bevelen, dat hy tot een wisse vastigheyt u de mage opent, en als hy daer moes, erwitten, bonen en diergelijcke spijs in vind, sal hy moeten bekennen dat gy van zijne orde zijt. Maer vind hy uwe mage met andere soort van Leckere spijs overladen, sal hy sonder twijfel seggen, dat gy van sijn volck niet zijt, en hy sal u terstont uyt doen jagen. Wat sullen wy in desen benautheyt dan seggen of doen?

Die tijdt wint, wint 't leven.

MAhomet Coning van Granaten, had sijnen broeder Abul Hejex om verscheydē oproer lang gevangen gehouden. Als hy nu op sijn sterven lagh, en vreesde dat Abul sijnen soon uyt 't rijk drijven sou, sond hy een van sijne dienaers, en hem in de gevangniste dooden. Desen daer gekomen zijnde, vond Abul aen 't schaek bert, en leyt hem dē last des Conings voor, en vermaende hem, dat hy sich ter doot bereyden sou. Abul bad om twee uren respijt, maer kon het niet verwerven. Ten laetsten verkreegh hy noch soo veel met bidden, dan hy 't begonnen ipel voleyndigen soude. Hy had nauweliks begonnen, af daer quam een vlagge bode, de tijding brengende, dat Mahomet overleden was, en dat Abul Hejex door eendrachtig toestemming van geheel Granaten tot Coning verkofen was.

Be-

Belagblijk graf-schrift.

MArtinus Ianes Barbuda overste over de Alcantarnsche krijg in Spaenjen; deed dese worden op sijn graft schrijven, *Hier light Martinus Ianes, in wiens borst noyt vrees gekomer is.* Als dit Keyfer Carel vertelt wierd, seyde hy, 't is aertig: Ik geloof dat dien Ridder noyt brandende kaers met sijne vrienden gesnoten heeft.

't Gelijk wort met den ouderdom verandert.

ALs Iacobus Medices Keyfer Carel de 5 in de belegering van Mets, om de kleyne hoop van goeden voortgangh, droevig en peynfende gesien had, sy hy, och Keyfer quelst ghy u soo seer? weet ghy niet dat 't geluck de quade en dertele Vrouwen nae volgt welck de oude Mannen verlaten hebbende, sig by de longe menschen plegen te voegen.

Inden oorlog moet men niet al te versiende zijn.

RAdigerus Bellegarda plagh te seggen *dat men in den oorlog niet al te wijs behoorde te wesen.* De reden is misfchien, om dat de gene welk al te voorsichtig voort gaen, en alle oogenblicken op haer nette rekening hebben willen, somwijlen eenige verandering vinden, soo datse van haer voornemen afftaen, welcke

B 5

ver-

verhinderung meesten tijt van wackre en kloekmoedige soldaten overwonnen wort.

Op wat manier men oorlogen moet.

DEN Coninck Alphonfus sey dat den oorlog op twee manieren gevoert most worden, te weten met voor te komen en verleyden: want met het eerste wort den vyant in verwerping gebracht, en met het laetste des selfs kragten verdeelt.

Wat oorlogh bedensdaeghs gemeenlijck gevoert wordt.

MOnlucius Bisschop van Valentien weder van Constantinopelen komende, en door Buden reyfende, heeft den Bassa of Gouverneur den treves aengefeyt, en hem vermaent, dat hy deselve getrouwelick onderhouden sou. Daer op den Bassa antwoorde, soo ghly my met de vyanden in oorlog gevonden had, beken ick dat dese bootfchap my geheel onaengenaem geweest sou zijn, dewijl ik mijn leven aen de wapenen schuldig ben: maer op dat ick de waerheit bekennen moet, tot noch toe heeft den Paus van Romē noch ick, noch eenige van ons beiden soldaten eenig oorlog, als met 't vee en 't heil der arme boeren gevoert, daer ick al lang verdriet in gehad heb, en my van schaem: om die redenen ben ick veel in die gene, (door welckers toedoen dese vrede gemaect is,) en in u gehouden, omdat dese royerij (soo wil ick desen oorlog liever

noemen) vervreemt zijnde, soo van mijn religie als conditie, een eynd gekregen heeft. Dit zijn woorden geen Turck, maer een Christen soldaet waerdig zijnde.

Ongewoonheit van oorlogh.

DEN Secretaris van den Hertog van Ferrara schreef door last van sijnen heer een brief aen een Heer in Italiē, wel wetende hoe nauwdatsē op haren tijtel gestelt zijn, datse om een tijtel den brief verwerpen en niet lesen, of sich wijs maken datmen haerlieden eer daer door verkleynt: waerom hy by den Vorst gingh, en vraagde hoe hy den tijtel stellen sou? Den Hertog antwoorde, schrijf groot geachte. Daer op den Secretaris sy, dat is beneden den staet van die persoon, laet ons liever doorluchtige schrijven sy den Hertog. En dat sy den Secretaris past niet. Den Hertog gram wordende, seyde, waerom schrijf gy hem dan den tijtel van Godt de Heer niet toe.

Den slechten afkomst moet niemandt verweten worden.

ISaac onder den Turckschen Keyser Bajafates door sijne oorlogs daden de hoogste eer verkregen hebbende, wou de slechticheyt van sijn afkomst tot geen schande reekenen, maer dede in 't keyfers Hof daer hy als regter was, altijd een schup hangen, op datse hem altijd voor d'oozen quam, en hy deselve sijne sonen vertonen mogt, met desen woorden daer by te doen. Siet daer de eerste wapens en teeckens van uw' geslacht,

Laet de selve u-lieden, soo dickwils gyliden selve aensiet, doen gedenken, dat gyliede, mijne kleyne afkomst met den staet, daer ick tegenwoordig in ben, vergelijkende, u-lieden een prikkel gegeven wort, dat gyliden maackt dat onse Keyfers u-lieden om uwe deugden waerdig kennen te verheerlijken.

List door list bedrogen.

ALs Fabius Grimanus, van wegen de doorluchtige republijk van Venetien, Stadhouder van Padua was, hebbē eenige studenten een schudde en geploken vinck voor 10 Ducaten daer toe gekocht, en op gemaakt, dat hy den voorseyden Stadhouder, uyt de kerk komende, tegen soude gaen, en hem met een kussing der handen groeten, en ten laetsten sijnen broeder noemen sou. Grimanus dese groetenis en woorden niet qualijk nemende, groete hem wederom vriendelijk, en leyden hem mede in 't recht huis, al waer hy, na dat al dit opgesetten werk wel te recht ontknoopt was, terstont de poorten van de stad beval te sluyten, en alle de studenten, die daer over ghestaen hadden, by hem dede roepen. Alste gekomen waren, sy hy met een bly gelaet, dat hy heden, door haerliede toedoen en naersticheyt een broeder gevonden had, maer soo naackt en bloot, dat hy om sijnen broeder te vercierē, gelijk 't een broeder betaemde, veel gelts vā noode had. En dat hy versocht, dat gelijk sy in sijnen broeder te vindē
geen

geen kleyne naersticheyt gebruykt hadden, sy nu ook diergelijk, mildicheyt gebruyken zouden, en elk opstaende voet een sekeren penning uyt maken. Sy verontschuldichden sich, bade ootmoediglich, dat hy 't ten besten geliefde tennen welk door jok en wulpsche broot dronkenheit geschiet was: maer hy bleeff by dat sijn broeder kost en kleederē van node had, en hy liet niemant uyt gaen voor datse hem elck hondert Ducaten getelt hadden.

De dieven mach men niet lichtlijk voorstaen.

ALs Thomas Morus in Engelant rechter was, wierden eenige dieven en beurse snijders voor hem gebracht en beschuldigt. Heeft een van de aensitters wesende een deftig en oudt man, de beschuldigers seer bestraft seggende datse al te slof-achtig waeren in haere dinghen te bewaeren, en de dieven gheleghentheydt gaven om te stelen, Morus door dese onbeschoftheydt verstoort sijnde, dede de richters seheyden. Des nacht daer aen volgende, koos hy een uyt den hoop der dieven, welck hy by hem dede komen, en hem inblics wat hy gedaen woude hebben, en soo dat gedaen sou sijn, beloofde hy hem vrijheyte. Als Marus daegs daer nae weder op den rechterstoel sadt, dede hy den genen, daer hy mede gehandelt had, aler eerst voor den dagh komen. Dese van verscheijden dieverijen beschuldigt zijnde, dat hy wel suiwer gekent zoude wordē, als den rechter selfs, of ymant van den by sitters hem in 't heymelick
ge-

geliefde te hooren, want hy zoude haer lieden wat ontdekken dat haerlieden altemael aen ging. Doe gaf haer Morus oorlof dat hy daer iemandt uit den hoop toe verkiesen zou. Doe zey hy den ouden man, welck hy gisteren tot sijnen Advocaet gehadt had, alle de saek ontdekken wou. Als hy nu met hem alleen ging, en hem wat in d'oor gebeten had, had hy hem sijn beurs ontnomen. Als hy nu weder voor den Rechterstoel quam, zey Morus, dat men den misdadigen noch een wijl tijts in de Gevangnis houden most, en op dat hy niet van honger sterven zou, bad hy dat de bijfitters elck met een kleinen penning hem te hulp quamen. Alse nu altemael te beurs gingen, wou dien ouden man oock na zijn beurs tafsen, maer als hy die zelve niet en vond, riephy dattet een onbehoorlijcke saeck was, dat hy zijn beurs quijt was, en datse op die plaets selfs gestolen was daer men recht doen zou. Als hy nu een weinig gebuldert had, leid' hem Morus de geschiednis uit, hem vermaende, dat hy hier na zo zeer op de gene niet kijven zoude welck diergelijcks gebeurt was; noch dat hy de Dieven en Beurfe-snijders weder voorstaen zou.

De Rechters moeten ghesalft worden.

EEn zeker man zey niet minder waer als fray, dat hy de handen van den Rechter salven moet, die sijne saecken ghelukkig uitghevoert wil hebben; welke salf van sulken kracht

is datse alle processen by d'Avocaten een ander couleur doet hebben, en de rechtvaerdigheid by den Rechter een ander habijt. Maer dese salf moet niet van oly, maer van Gout en Silver gemaect worden. Een sekere Vrou dese verborghentheit niet verstaende, was van haren vriendt geraden datse den Rechter (daerse wat voor te doen had) de handen salven zou: waerom zy een fleschken met Oly by haer droeg, en quam alzoovoor den Rechter om hem de handen te salven. Den Rechter de slechtigheit van dese vrou, en de verborghentheit van dese saeck verstaende, zey, het is al genoeg gesalft: maer nu sijnder eenige ellen Lakens van node om dese handen weder af te wiffen: Als de Vrou nu 't laken tot den Rechter gebragt had, en verkregen datse begeerde, heeftse geseit dat niet de salving, maar d'afwiffeling van grooter kracht was.

Tegens de begeerighe Hovelingen.

LOdowijk de elfde Koning van Vranckrijk van een sekere plaets twaelf duysent Cronen gekregen hebbende, en wel wetende dat de Hovelingen daer om vliegen zouden gelijk de Ravens om een kreng, dede 't zelve gelt op een Tafel neder storten, en seyde, benick niet een rijk Coning, dit gegeven gelt moet weder wegh gegeven worden; waer sijn nu mijne vrienden welck my oit eenigen dienst ghedaen hebben? Alse altemael goeden hoop hadden, sagh

sagh den Coningh een staen welck 't zelve geldt schein gelijk als op te slocken, waerom de Coning vraegde of hy niet tot voordeel van de Coning gedaen had, welck begon te seggen dat hy soo veel Iaren lang des Conings valcken met groote onkosten gevoed had, en een yder begon sijne diensten te verhalen. Den Cancelier stondt daer oock, maer wijser als de rest sijnde, versweeg sijne diensten. Den Coning vraegde of hy niet wat gedaen had, en oock geldt van node: waer op hy antwoorde, ick heb meer van den Coning gekregen, als ick mijn leven verdienen kan, ick laet staen dat ick ytweyffchen sou. Soo seyde Coning hebt ghy alleen onder soo veel menschen dan geen geldt van node. Den Cancellier seyde daer heeft uwe majesteydt wel in voor sien. Doe seyde Coning, ben ick niet Heerlijck dat ick soo rijcken Cancellier heb? Doe begonnen d'andere altemael weder op nieuws hoop te krijgen. Alse nu altemael lang opgehouden waren, riep de Coning den Cancellier tot hem, en seyde, neem alle 't gelt en breng het t'huys, hoewel ghy op uwe verdiensten niet pocht, daer ick van verzekert ben soo in het voorleden als in 't toekomende. De andere gapende ravens hoorden dit met droevige ooren aen; tegens welcke den Coning seyde gy-lieden moet op een ander gelegentheydt wachten, en daer mede sloopen sy stillekens wech.

Een Konincklijk woordt van een Cordinael.

Hippolytus Medices Cardinael neef van Paus Clement de 7 onderhieldt een groot hof heerlijk en prachtig, dat hoewel hy groote inkomsten had, hy daer niet mede opmocht. Den Paus dit wetende, dede op een seeckere dagh, als Hippolytus buyten wandelde, de cedul van alle de dienaer halen, als oock wat elck voor een dienst had: waer over de Paus hem verwonderde, dat hy sulcken grooten getal vondt, en nam een pot-loot en streeck eenige onnodige namen door. Als hy daer na den Gouvernuer doen halen had, seyde hy hem, seg u Heer mijn neef, dat ick wil en gebiede, dat hy alle de doorgehaelde namen van hem laet gaen, om dat hy deselve sonder eenige verandering, misse kan. Als Hippolytus 's avondt weder t'huys gekomen was, leverde de Gouvernuer hem de cedul, en leyde hem de last van den Paus uyt. Het welck den Cardinael gehoort hebbende, borst terstont uyt in dese woorden: Den Paus seydt de waerheydt wel, dat ick soo veel dienaers niet van noode heb, maer dewijle sy my van noode hebben, verbied ick u dat gy geene der doorgeschrapte namen casseert.

Een fray en boertig antwoord van een Ambassadeur.

ALs Antonius Puccius van wegen de Florentiners tot Philippus Hertog van Milanen voor Ambassadeur gesonden was, alwaer hy lang bleef sonder verhoort te kunnen worden, om dat de Hertog niet dede als met goet-duncken van zijnen sterrekijker, is hy ten laetsten van den Prince (als den sterrekijker hem vermaent had dat den bequamen tijt nu gekomen was) geroepen om zijn aenbrengen t'openbaren, 't welck hy weigerde, seggende, dattet op dien dach sijn gelukkige planeet niet was, hoe wel 't de goede planeet van den Hertog op diē dag was.

Leugens der Sterrekijkers.

ALphonfus Koning van Arragonien, was seer mild tegens alle man, maer bysonder tegens de Geleerden; behalven de Sterrekijkers: Want men segt dat hy in een groote vergadering van Geleerde Mannen, welck hy altijd om sich had, noit eenen Sterrekijker gehad had, of noit eenige mildheit aen den selvē betoont. Alffer jemant van die wetenschap reden had, seide Alphonfus, De Sterrens regeren over de dwafen, maer de wijfen over de sterrens. Soo is 't dan billijk dat de Sterrekijkers by zotte Princen veel geacht worden, maer van de Wijse Princen versmaet worden.

Op

OP den tijt als 't Concilium te Constans vergadert was, heeft Petrus de Mont Alcino een vermaert Sterrekijker voorseyt, op 't selve Iaer Sigismundus van Oostenrijck te Romen van den Paus Keyfer gekroont zou worden; en Paus Joannes de 23. welck tot 't concilium geroepen was om sijn zaeck te verantwoorden, weder met eeren tot sijn oude waerdigheyt in Italien zou keeren. Maer als Ioannes en Sigismundus van de Vaders van 't concilium afgeset wierden, en de reys naer Romen niet voortging, en den voornoemden Sterrekijker van leugens beschuldicht wierd: antwoorde hy, laet u-lieden dat niet vreems dunken, om dat ick over twee sotte dingen oordeel gegeven hebbende, van 't ware afgedwaelt ben, van welke Ptolomæus zelfs niet een woord waer heeft kunnen voorzeggen of raden.

Van een die van schulden overladen was.

EEn Romeynsch Edelman alle sijn middelen doorgebracht hebbende, had een kleet en andere dingen van een Koopman op dach gekogt, maer als hy tot de betaling gheen raed wist, quam hy in langen tijt niet op straet, overleggende ondertulichen hoe hy een manier van betaling versieren mocht. Maer als hy niet konde uytrechten, heeft hy niet langer alleen in huys kunnen blijven, maer begon op sijn oude manier weder onder 't volck te verkeerē, zoo op de Marckt als andere plactsen. Den Koopman hem wel in 't gemoet komende, heeft

een

een tijdt lang gefwegen, maer fiende dat hy de betaling niet alleen uytstelde, gelijk hy te voren dede, en sich niet verontschuldigde, vermaende hem op sekeren tijdt, als hy hem in't gemoet quam, dat hy op sijne betalinch denken soude, want dat den gestelden tijdt al over langh voorby was. Daer op den Edelman antwoorde, Ick denck genoegh op 't geen daer ghy my van vermaendt, en ick heb al dickwils ghedacht en herdacht op wat manierick uwe betaling vinden fou: maer dewijl icker tot noch toe geen heb konnen bedencken, heb ick voorgenomen u de overdencking en sorg van dese schuldt van my af te eysschen te bevelen.

Daer was een seker ander man welck veel schuldig was, en 's morgens, als hy uyt sijn huys gaen fou, wenschte dat den genen de Duyvel halen mocht welck hem van dien dag soude manen. Als hy nu ymant van sijne schult heeren in't gemoet quam, of datse hem quamen besoecken, die seyden datse geerne haer betaling hadden, maer dat hy niet om haer docht: Dan sy by wilt niet seggen dat ick u-lieden vegeet, want ick heb noch om u van dese morgen gedacht doe ick van 't bed opstondt.

Tegen de trage betaling der gages.

Als Ulysses Spinius een Capiteyn sijne soldaten om de trage Betaling niet wel te vreden stellen kondt, isser ten laetsten een maendt gage gekomen, en als de Monster-heer onder het

mon-

monsteren eenen sach welck hy beschuldigde van valsche monstering, seggende dat hy hem wel kende, en op andere plaetsen meer gesien had, maer dat hy doe een van sijn voorste tanden quyt was, en nu niet. Doe antwoorde de Capiteyn gelijk verstoort, laet u dat niet vreemt duncken: want gy-lieden hebt soo lang met de betalinch achter gebleven, dat dien soldaedt onder-tussen weder een nieuwen tandt gekregen heeft.

Boertig en belachlijck.

Als sekeren Marcus by een Cardinael t'huys lach, en sag datter hardt en swart vleijch op de tafel gefet wierdt, stondt hy soo haestig op als hy mogt, en preutelde wat in sich selven, en ging van de tafel. Een weynich daer na met een vrolijk aensicht weder gekomen sijnde, vraegde d'andere disch genoten waer hy so haestig geweest was met sulcken snelheyt! daer hy op antwoorde. O alderlieffte medegezellen 't is by na ongelooflijck hoe seer ick ontstelt was, als ick dit vleijch alder eerst op tafel sach komen: Want ick meynde uyt de couleur, roock, smaek en hardicheydt dattet van mijn muyl was: Daerom liep ick haestich van de tafel, om te sien offe noch levendig was: Maer ick hebse noch geheel en gesont gevonden, daerom kome ick nu blijde by u-lieden.

Onbeleeft daed van een Medecijn.

BAccius Medecijn van Florentien sich wel op zijn konst verstaende, maer een boosen kop hebbende, wierd by een sekere siecke Vrou ge-roepen, als hy de pols getaft had, verstont hy datze een hevige Koorts had, en vraegde onder andere dingen na den ouderdom van de siecke Vrou. De welck geantwoort hebbende datze over de 63. Iaren out was, stiet hy den arm van de siecke Vrou van hem of, zeggende, hoe lang begeert gy in deze Werelt te leven? en gelijk als vergramt liep hy wech, en liet de siecke vrou leggen.

Wat menschen de Princen aldermeest moeten hebben.

FRidericus den Keyser gevraecht sijnde, wat menschen hy alderliefts had. Die gene antwoorde hy, welck God meer als my vreezen. Daer zijn voorwaer weynig fulke Princen: maer oock weynige fulke Raets-Heeren en Dienaers. Want men meynt huydensdaegs dat men met God sachter om kan gaen als met een mensch.

Een wijs en gelijk oordeel van Salomon.

DAer was een Boer te Napels in Oostenrijk, alwaer den Keyser sijn Hof hield, welck een Wagen met Koren geladen in de stad gebracht had; als deze in de Herberg gegaen was, quam
mer

mer een Hoveling welck des Boers een paerd uyt de Wagen spanden, en 't zelve in sijn stal verborg. Als de zaak verstaen was, riep den Keyser den Boer by hem, en vraegt na den Dief en 't gestolen, Den Boer zey dat hy van 't gestolen meerder verzekert was als 't hem lief was, maer dat hem den Dief onbekent was. Na verscheyden raetzels der bystaende Raetsheeren, zey de Keiser, het dunkt my vreemt dat 't ander paerd den Boer oock niet ontstolen is, want wie weet hoe veel Ruyters daer tegenwoordig zijn die paerden van node hebben. Den Boer zeyde, Heer Keyser, het ander is een Merry, en daerom niet bequaem tot 't krijgsgebruyck. Den Keiser dit horende, dede den Boer op de Merry klimmen, en na alle paerdestallen in de stad rijden, het welck gedaen sijnde, heeft den gestolen Hengst door het briefschen den reuck van zijne mackerisse sijn zelve en den Dief geopenbaert.

Hoe men de vyanden overwinnen moet.

ALs het eenige qualijck namen dat den Keiser Sigismundus zijn overwonnen vyanden niet alleen 't leven, maer oock alle hare goederen schonck, Ia dat meer is, de selve onder 't getal van sijne vrienden aenghenomen zijnde, op den hoochsten trap stelde. Heeft Sigismundus sich gekeert tot Laurentius Palsgraef van Hongarien, seggende, het schijnt u en ander by avontuyr beter den vyand
te

te vernielen, om dat hy doodt sijnde niet weder de wapenen aenneemt: maer ick verniel den vyant daer mede, als ick hem in mijn vriendtschap aen neme, van een vyant een vriend maect, en hem vercier soo veel ick mach. Dit is voorwaer een Coninks woort: want 't is beter een vyant t'overwinnen met seer groote weldaedt, als met quaedt doen.

Het Goudt is een buel van 't gemoet.

ALs den Keyser Segismundus een groote somme goudts uyt hongerijs gebragt sijnde des avondts in sijn kamer had doen brengen, en des avondts te bed gegaen zijnde niet wel slapen kondt, heeft hy in den laten nacht eenige Raetf heeren en vrienden by hem doen komen. Alse altemael verwondert waren wat dit ontijdig roepen beduyden mocht, dede hy haer in sijn kamer leyden en wees haerlieden 't gout, seggende fiet daer den alderboosten beul welck my van den nacht niet heeft laten slapen. Neemt dit altemael wech, en deylt het onder malkanderen. Het welck metter haest geschiet sijnde, sy hy, gaet nu weder wech nu sal ick beter konnen slapen.

Wie behooren te regeeren.

GEorgicis Gradenicus een Venetiaensch edelman plach te seggen, dat hem niet vreemder docht dan dat d' onredelijke dieren geen Conink en lijden, ten sy hy de rest van sijn geslagt

te boven gaen. En dat de menschen welck alleen des redens deelachtig sijn, oock lijden datse van Princen en Koningen geregeert worden, welck onverstandiger sijn als de viervoetige bestē selfs.

De goede Princen sijn weynigh.

IAcobus Galbus in die tijden een Theologant van een grooten naem in Italien, had in een sekere Predicatie veel geroert van den gevaerlijken standt der Princen, en hoe weynigh datter na dit leven in den Hemel quamen. Daer na van een goet vriendt vermaendt sijnde, op dat hy den ondanck der Princen niet op sijnen hals halen mocht, en 't gene verbeteren mocht dat hem onbedachtelijk ontvallen wesen mocht, of dat hy 't ten minsten wat versachten sou, heeft hy het selve beloofst, hoe wel hy anders halfsterrig was. Nae eenige dagen de gelegenheydt waer genomen hebbende uyt eenigen text, welck hy uytleyde, sey hy dat hy onlangs eenige dingen verhandelt had van de gevaerlijcken standt der Princen, en dat weynige van haer-luyden saligh wierden, en dat hy verstont dat eenige daer geen smaeck in hadden, en dat het selve van de waerheydt vervreemt schein. Op dat niemandt daer aen twijffelen sou hoe het selve genomen most worden, wou hy dat na sijn manier een weynigh naerder verklaren, te weten dat hy in 't generael van de twijfelachtige saligheydt der Princen gesproken had, dat het selve met eenige bepalingh most verstaen worden, noch dat sijn meyningh niet geweest was dat de Princen uyt het Hemelrijk gesloten wierden die voor hare seven Iaren storven, maer alleen die gene welck den ouderdom en de toelating van alle dingē bedorvē had.

Men moet geen van beyden vertooven.

ALs de Francen een groote neder-lage van Confalvo Ferdinandus veltheer der spaenjaers gekregen hadden, quam den Spaersen Orateur in 't Raed-huys voor den Hertog en Raet van Venetien, om haerl: van soo grooten tijding van de victorie sijns Conings deweet tedoen; alwaer een weynig daer nae den Francken Orateur oock quam, Alsoe nu daer beyde waren sat den eenen met een blydt en opgerecht hoofd, en d' ander met droevige en nedergeslagen oogen; welk Leonardus Lauredanus alle beyde soo aensprack? Ick sie wel dat ick voor het tegenwoordigh soo den raet als de woorden vanden H. Apostel Paulus gebruycken moet, dewijl niemant Gods wil weder staen kan, en een gedaen ding niet herdaen kan worden, dat ik my met den blyden verblyden, en met den wenenden ween. Met welke woorden hy den haet en nijd van beyde de volckeren gheschout heeft, en met den danck van beyde de gefanten een bysonder lof van voorsichtigheydt verkregen.

Ontschuldning van onvruchtbaerheyt.

EEn Ioffrou van de gene daerse gemeensaem mede om ging gevraegt zijnde, hoe 't quaem, dewijl se een Jong fris man had, dat se geen kinderen kreegh? antwoorde ick moet bekennen dat mijn man met vele gaven verciert is, want hy is een goet Musicyn, een goet schrijver oock een goet rekenaer, behalven dat hy niet Multipliceren kan.

Vrou-

Vrouwen Klapachtigheyt.

DAer was een seker borger die een genoeglijk mensch was, dese had een vrou met alle deugden verciert, maer sy had dese fout alleen dat se al te snapachtigh was. Als dese op een sekeren tijdt eens van haer selven gevallen was, en 't huys gesin verbaest by 't heerschap quamen loopen, hem bootschappende dat de Vrou de spraek benomen was, en daerom stom sat, antwoorde het Heerschap laetse soo blijven: want soose alsoo voort gaet, verseecker ick datter nergens beter Vrouw ghevonden kan worden.

Sy sijn niet wys die wijs sijn, maer die men meynt wijs te sijn.

EEn seker Prince had een Jong edelman in sijn hof, wel wel gheleert was, maer niet eergierigh, of nae groote dinghen staende. Het is gebeurt als den Prince eenige officien onder sijne hovelingen uytgedeelt had, dat hy desen Jongelinck oock by hem dede komen, en alsoo aensprack: Ghy weet wel, en 't is alsoo, dat ghy om uwes geslachts wil seer van my bemint wordt, en dat ick u daerom gaerne gevordert sagh. Maer wanneer zult ghy u soo beginnnen te dragen dat ghy eenig ampt waerdigh schijnen moegt? Den Jongman antwoorde, doorluchtigste Prins wanneer het u believen sal, wat doet gy, sey den Prince, kan ick maken dat ghy wijs zijt, of eenige bediening

C 2

waer-

waerdig schijnt ; Ia antwoorde hy : geeft my maer een ampt, gelijk ghy d' andere doet. Voorwaer ick sal niet minder wijs schijnen als d' anderen, en sal alsoo bequaem geacht worden als de selve. Den Prince met dit antwoord vermaect zijnde, heeft hem voor een van sijne Raetshereen aengenamen.

Hout dat ghy hebt.

ALs Arlottus Priester (van welk d' Italiaensche schrijvers vele genoeglike dingen verhalen) van eenige vrienden geraden wierd, dat hy eenige van sijne beneficien aen een ander over geven sou, verhaelde hy haer lijdende navolgende vertelling. Daer was een sekeren reyser, welk met een ander in een herberg quam, en nae 't avondmael met hem in de zelfde kamer sloop, hy was noch niet in Slaep, of hy hoorde dat sijn kameraet (welck gesien had dat hy sijn beurs, daer sijn reyfgelt in was, onder sijn hoofden end geleyt had) sich begon te roeren, en van 't bed gaven, om sonder twijfel achter dat gelt te wesen. Waerom hy begon te hoesten ende te spuwen, op dat hy bewijzen zoude dat hy noch niet in 't slaep was. Den ander ging weder stil op sijn bed, en quam een weynich daer na al weder, maer hy wierd al op d' eyghen Manier afgheweert, want den armen reyser vresende voor sijn beurs, braght den gehelen Nacht sonder slaepen overigh. Des anderen nachts heeft hy sijn beurs niet onder sijn hoofd peuluw, maer midden op de vloer geleyt, oordelēde dattet beter was sijn gelt te verliefē als met

met vreesen en sonder slapen den nacht door te brengen : waerom hy den gehelen nacht door gerustlijck sloop ; maer 's morgens sagh hy dat sijn beurs geluyt was. Ingelijcks sijn Arlottus sou ick met mijn beneficie doen. Ick sou het aen de voeten van den Paus Leggen, met voorwaerd dat mijne onkosten weder betaelt worden, noch my souden niet aen gelegen zijn, wie 't zelve daer na hebben sou ' gelijk de huysdaegsche loop is: Daerom twijfel icker aen, of ik 't doe wil.

Men moet hem aen geen soch wrijven.

EEn seker soldaet beminde een Vrou genaemt Vincentia, welck de kost met haer Lichaem te verdienen plagh, alsoo seer, dat hysē tot sijn huys-vrouw troude. Als desē eens op een sekeren tijd inde kerk gekomen was om wat goets te hooren, en een edel Ioffrou by geval by haer te sitten quam, welck haer terstont bereyde om op te staen, soo haest sy Vincentia kennende wierd, gelijk offe niet waerdig was by haer te sitten Vincentia sey met een blyd en lachend aensicht, het is niet van noode, mijne vriendin, dat ghy van my vlucht, want de siekt daer ick eertijts aen gelegen heb, is geensins besmetlijck als by de gene welck de eygen siekt beminnen.

Een teyljoorlikker uytgelaght.

Die alle man wel behagen wil moet de Manier hebben dat hysē in alle dinghen vleyt, seggenē Ia, hy moet jae seggen, seggenē neen

hy moet Neen segghen, etc. Pandulphus Petrucius, welck 't gebiedt van Sena ingenomen had, en eenigen tijd lang onwettelijk gebruijkt, had oock foodanigen vleyer by sich, de welk koud was, soo drae hy hoorde dat Petrucius seyde dat hy koud was, en als hy seyde dat hy warm was, was hy oock terstont warm, en volgde Petrucius in alle gebeerden. Petrucius verkeerde ghemeynsaemlijck met Petro Pecio een boertig mensch: welk de walg over de manieren van desen vleyer stekende, tegen Petrucius seyde, Ik wou dat gy de kancker had, en terstont weder genesen waert. Waerom sey Petrucius daerom sey Pecio, dan soud dien onbequamen vleyer terstont daer oock aen vast wesen.

Een Hovelings streck.

Mufurius een Greek van geboort, maer nochtans seer ervaren in Poesie ende latijnsche tael, was ten tijden van Paus Leo de 10 in groot aensien by alle man, maer bysonder by de hovelingen welck geleert waren; Als dese by geval gehoort had datter een seer rijke abdy open was, liep hy haestig na 't hof van den Paus, en socht middel om hem te spreken, want hy wist dat hy tegens geleerde luyden soo beleeft was, dat hyse niet lichtlik wat weygerde, Maer dewyl hem niemant voor den Paus leyden wou, welk met andere dingen besig was, en vresende datter een ander voor hem komen mogt, indien hy lang vertoefde, gingh hy na Serapica, welck verlof had om 't volck by den Paus te laten komen, en bysonder de gene welke hy

hy wist dat den Paus eenig vermaeck aen doen kond, en sprack hem alsoo aen. Het is niet lang geleden, als ghy weet, dat den Paus onsen Heer den Abt van Cajeta, na dat hy met een poetischen laurier van hem verciert was, op een elephant sittende rondom de stad doen voeren heeft. Ick heb't gevoelen nochtans dat mijne versien de sijne verre te boven gaen, want ickse ten aensien van de mijne maer voor dreck hou, en dat my daerom sulcken triumph beter als hem passen sou. Dit een verfoeck ick dan van u, dat ick sonder eenig vertoeven magh ingelaten worden, op dat ick van mijnen Heer de selve weldaet magh verfoeken Serapica dit hoorende, meynde dat hy een schoone gelegentheyte gevonden had om den Paus te vermaken, waerom hy na den Paus ging, en vertelde hem't gene hy van een mensch gehoort had welck hy niet kende, waerom den Paus hem terstont binnen gebodt te komen. Mufurius voor des Paus voeten neder gevallen sijnde, zeyde, alderheyligste Vader, 't sy of ick voor wijs of voor sot gehouden wordt, ick bid u ootmoediglijck dat ghy my d'Abdie in sulcken sticht gelegen, belieft te geven. Den Paus roodt wordende dat hy hem in had laten komen, heeft sich eerst tot den kamerling kerende geseyd, ghy Serapica vaert hier na wel: en heeft den mensch gegeven dat hy verfocht.

Leo de 10 Paus van Romen een geleert man zijnde, en een Liefhebber van gheleerde Luiden, wierdt grootlijck vermaeckt, indien eenig deftig man door de streecken van sijne hovelingen daer toe gebraght wierd, dat hy wat

sots aenrichte : off om korter te seggen , hy genoot gaerne een anders sotheyt , alsoo dat hyle alder geluckkigst achte welck met een lieflijke soort van malligheyt bevangen waren. Als een seer voorfichtig en geleert Man met sekere brieven van een Prince gefonden was , ontviel die goeden man onnosel onder eenigh redenen , om dat den Paus een aenspreecklijck man was , dat hy aucteur van die brief was , welck den Paus soo seer prees. Den Paus meynende dat hy eergierig of sot was , doch 't gemoet van dien mensch met een inbeelding op te blasen , waerom hy de selve brieff met wonderbare op gepronckte woorden meer en meer prees , en sijn verstant tot aen den hemel verhief. Hy gevoelende dat den Paus dit dede om hem de koevel te vullen , viel voor den Paus op sijne knyen , seggende , barmhertigheyt , alderheyligste Vader , barmhertigheyt , is 't niet voor my , soo is 't dan voor mijne kinderen : daer mede te kennen ghevende zoo hy geck was , dat syne kinderen anders niet dan den bedelsack te verwachten hadde. Den Paus 't verstaet van dien man , en sijn groote voorfichtigheyt verwonderen heeft hem met grote gaven begiftigt , en alsoo wegh laten gaen.

Loon van slaperigheyt.

EEN seker Ridder in soberen staet zijnde , maer nochtans begeerigh en eergierigh om sijnen staet t'onderhouden , had een knecht gehuyrt Martinus genoemt , welck seer slaperigh was. Defen had een vriendt niet verre van de stad op het landt woonende : welck hy wil-

lende

lende besoecken , is hy voor de poort van 't huys van 't paert getreden , en gaf Martinus 't selve te bewaren. Defen de toom van het paert aen sijnen arm vast bindende , ging in 't gras leggen , en viel in eenen diepen slaep. Daer quam by geval een dief voor by gaen , en van de ghelegentheyt genoot sijnde , dewijl hy den man vast in slaep sagh , gingh hy daer na toe , en sneet den toom aenstucken welck Martinus om sijnen arm had , en maecte een nieuwen van sijnen riem , en reed met 't paert wegh. Martinus een weynig daer nae wacker gheworden sijnde , en noch half slapende omfiende , seyde : Ick ben Martinus , of ick ben 't niet. Soo ick Martinus ben , heb ick mijns heeren Paert verloren , soo ick Martinus niet ben , heb ick defen toom overgewonnen. Hier van bragt men Martinus ten laetsten in een spreeckwoort , Defen moet ghy 't beveelen , wilt ghy wat te recht bestelt hebben.

Verkeerde reden van miltheydt.

EEN rijck man fullende om sijn gesontheys halven na de badt-stoven reysen , nam een vermaeckelijck mensch mede , op dat hy ymant had daer hy sijnen tijt mede doorbrengen mogt. Maer eer hy op reys gingh , vraeghde hy hoe veel gheldts hem wel van noode wesen moght? Den ander antwoorde dat hy 't niet wist , maer dat hy hem riedt soo veel te nemen dat hem eerder overschoodt , als dat hy te kort komen macht. Ghy segt wel , sey den rijcken , en op uraedt sal ick den buydel vol nemen.

Alffer nu op weg haer een bedelaer in 't gemoet quam, die seer geplukt en gescheurt was, en om een aelmis bad, socht den rijcken man soo lang in sijnen buydel, tot dat hy een penning vondt, welck hy den armen man gaf. Den anderen sy gelijk met een gram gesicht, waerom verquift ghy 't gelt alsoo dat wy tot ons gebruyck van noede hebben: weet ghy wel dat wy na 't bad gaen, maer noch niet wederkeeren? af ons ten laetsten ontbrack? Den rijcken meynende dat dit uyt ernst was: sey, weet ghy niet wat ick doe? Ick heb desen armen man eenen penningh gegeven, 't welck ick meyn dat my baten sal om het rijck der Hemelen te verkrijghen? Den ander seide, soo meint ghy dan voor een penningh het Hemelrijck te verkrijghen? Als hy ja. sy, sy den anderen waerom gaest ghy hem al 't gelt niet dat ghy in uwen buydel had, op dat ghy so van mond ten Hemel vaert? uwe redenen staen my niet wel aen, welck soo grooten somme gelts wilt te kost leggen om uw lichaem wat te vermaken, en om 't rijcke Gods te verkrijgen maer eenen penning daer ghy nochtans altijd sult blijven. En in de badstoven misschien maer tien of twintigh dagen.

Van 't onderscheyt der talen.

VEelen onderscheyden de talen alsoo, datse seggen, datmen met God Spaens om de heerlijkheyt moet spreken met de Princen Italiaens om de deftigheyt; met de vrouwen Frans om d'aen-

d'aengenaemheyt maer met de vyanden, om de schrick, hoogduyts. maer ick moet een kleyne historie hier over verhalen. Alffer een hoogduyschen gesant by Keyser Carel de 5 gehoor kreeg, en met sijne reden en spraecks ontsagh eenighe Spanjaers dede verwonderen, oordeelde een van haerluyden, dat na sijn meyningh de hoogduysche spraeck de straffste en deftigste was, en dat hy geloofde als God Adam uyt 't Paradijs dreef, en d'engel, welck tot een bewaerder van 't Paradijs getet was, met 't sweert quam om grooter schricks halven onsen vader op 't hoogduyts bekeven hebben. Waer op den hoogduyscher geen leek sijnde, antwoorde, dat hy de heerlijkheyt van de Spaentse tael soo groot niet achte, als wel de loofheydt der selver, en dat hy daerom sich vast inbeelde, dat den Duyvel, als hy Eva verleyden wou, de Spaense tale gebruyckt heeft, als alderbequaemst sijnde om sijn bedrog en loofen raet te bedecken.

Goedertierentheydt der Medicijn meesters.

ALs een seker persoon een mensch sagh gaen, welck met een dick goudt keeten verciert was, en de vingers vol goude ringen had, vraegde hy wat dat voor een man was, die soo prachtigh over de straet ging? hem gheseydt wierdt datter een Doctor in de medicijnen was, seyde hy, O gaeuwe Doctor, welck de geelfucht

(want hy sprack op de couleur van't gout) andere weet of te nemen, en op u selfs te brengen.

Ellendige gierigheyt.

ALs een sekeren reijser in een Herberg quam, en de waerdin een grote schotel met sop opdichte, daer weijnich erwitten in dreven, riep hy de knecht met een groot geweld, en syn handen op sijne lendenen houdende, vragde de knecht wat syn believen was? Ick verfoek van u, antwoorde hy, dat ghy my dit wambais uyt helpt. De knecht vragende waer toe 't zelve dienen zou, antwoorde hy op dat ick door dese kolck swem, en die weynig vischkens daer uyt vangh.

Wie edel is.

EEn slecht man bespote een vreemt man, ont dat hy soo van sijnen adel pochte dat een mensch de walging daer van stack. Den edelman dit seer qualijck nemende, seyde: Weet ghy beeft wel waer den adel in bestaet? Ia ick seer wel, sey den anderen: te weten hier in, dat ymant maer hondert mylen van syn vaderlant is.

Een Sobere maelyd.

EEn hooghduytscher van een Spaenjaert te gast genoot zijnde, sagh datter eerst rapen op de tafel quamen, en anders niet, waerom hy seyde in myn Vaderlandt pleghen de rapen

rapen op het laetst opgedischt te worden: Daer op de Spanjaert antwoorde insgelijcks by ons. Waer mede hy te kennen geven wou, datter niet anders opgeschafft zou worden.

De fouten des lichaems moetmen ontschuldigen.

EEn seker Jongman had een kreupele dochter getrouwt, als sijne vrienden hem daer over belachten, en sijne onvoorsigtigheyt beschuldigen, seyde hy, Ick hebse niet getrouwt myne vrienden, om dat ick mede op de jacht gaen zou.

De Schoonheyt vergaet haest.

EEn seker man plagh te seggen dat de gene welck een schone Vrouw trouwden; nae ses maenden meynden datse lelijck was: en datse dan een ander weder schoon doght.

Natuer des wijns.

Bernardus Palomus een seer genoeglijk monich plagh van den wyn also te zeggen: soo ghy water onder de wyn mengt, bederf ghy de wyn en soo ghy't niet doet bederft ghy u zelven.

Groten betamen grote dingen.

Ferdinandus Coning van Castilien herbergde in een kasteel by Alphonse Aquillaris eē seer vermaerd man zoo in den oorloogh als vrede. Dit kasteel was heerlijck ghetimmert en verciert.

ciert maer als den Koning met feer nauwe trappen op 't selve klimmen most vraegde hy, waerom de trappen niet ruymmer gemaect waren? Daer op Alphonfus antwoorde, Ick had my nimmermeer ingebeelt dattet geschieden sou, dat sulcken grooten gaste in mijn kasteel sou konnen logeren.

Werelts goederen sijn verganklijck.

EEn Coning heeft aen eenige van sijne vrienden getoont de schatten welck hem van sijn Vader nagelaten waren, en voornamelijck paerden en gesteenten van grooten glans en waerdy. Alffer nu eene onder haerluyden in dese woorden uytborst: O schoone dingen, O kostlijcken schat; maer dit dunckt my droevig, dat de gene welck sterven alle dese dingen achter laten moeten. Antwoorde de Koningh ghy spreeckt sot en onbedacht, Want waren mijne ouders niet gestorven, ick sou dese kostlijckheyt niet hebben, en oock geen Coning wesen.

De proufijten van den ouderdom.

EEn seker persoon plagh te seggen dat de oude mannen van de natuer met dese drie voordeelen begaeft sijn, te weten, datse meer sien, stercker sijn, en meer gebieden. Datse meerder sien, blijkt daer uyt datse om de swakheydt van haer gesicht dickwils twee dingen voor een sien. Datse meer konnen blijkt alse opeen muyl sullen klimmen en de voet in de stegel-reep setten, datse de sael en alles om

om vertreckken. Datse oock meer gebieden, om dat haer van 10 dingen daerse om roepen Nauwelijcks een dingh toegereijckt wordt.

't Ryck is gevaerlijck voor de siel.

ANtoniu Læva welck groote eer in den oorlogh aengeleijt had was feer gemeensam met Keyser Carel de 5. Als de reden tot de saaken van Italien gevallen waren, meijnde Læva dat hy de Keyser een wegh kond wijfen om Italien lichtelijck te vermesteren, maer dat die Princen daer altemael eerst aen kant geholpen moesten worden. waer op de Keyser antwoorde, hoe sou 't dan daer na met mijn siel gaen; Zoo hebt ghy dan een ziel, sey Læva; Gae, en verlaet u rijck. Gelijck of hy seggen wou dat de concier-tie en de regering niet wel over een quamen. De rijcken worden met Godtvruchtigheydt en rechtvaerdigheydt niet wel staende gehouden: Daer is niet getrouwer als tijrany: siet gyliden Princen wel, wat dienaers rondom ulieden staen.

De haven des ziels.

DEn Godsaligen Ægidius seyde dat de gerustigheydt der zielen in 3 dingen bestond, en dat 't eerste was, dat wy d'ellendigheden en verfoeckingen verdragen en overwinnen. het tweede, dat wy ons te meerder Vernedrigen zullen hoe wy meerder goets gedaen zullen hebben, Ten derden dat wy meest verlangen zullen nae dingen welck wy niet zien.

DEn felven wenschte een hals te hebben soo lang als een kraen, niet om dat hy gelijk Philoxenus de smaeck van kost en drank langer hebben sou, maer om de woorden langer te behouden, welck anders haestiglijck uyt vlieden.

Idle sorg en onkosten.

DEn Cardinael Polus fiende dat ymant den baert en hoeft hayr uytermaten besorgē en vercierde, vraegde wat dit wel 's maents kosten, waer op een van sijne gemeynsamen vrienden antwoorde, vier Ducaten. Daer op hy antwoorde, Is dat soo? Ick meyn dat hem den baert aengenamer is, als 't gehele hoeft.

D'ydele glorie beschaemt sich selven.

Een seker Spaens Ridder, wesende anders een vroom man, maer uytermaten eergierigh, had de regering van een deel des Zeekants in Apulien. Op d'eygen tyd hadden de Turcken daer een groot deel rovers aen lant geset, welck terstont van d' inwoonders een deel geslagen, een deel gevangen met de schepen en de rest voorts te rug geslagen zyn hoe wel dien Gouverneur zelfs niet in den slag geweest had, meynde hy nochtans dat door syn toedoen alles geschiet was, en dat hem de eer daer van toequam, waerom hy de geschiednis des saacks op de poort van syn pallys dede schilderen met een kleyne verhaling en dat uyt synen naem gelyck 't voornaemste hoeft. Om dat het werck met een

een lichte handt gemaect was, is 't door mot en regen in korten tydt soo verduyftert dat men nauwelijx een streck van de selve schildery sag. Als daer een spanjaert by geval voorby quam, en nae de schildery sag om dat hy selfs mede in den slag geweest was, heeft hy geseyd. Geseigent sy dien steen of petra (waer mede hy de muir te kennen geven wou) om datse de leughen niet vast houden wil.

Wat deel van 't jaer eenige aengenaemst is.

Alsier te Genua een edelman voor sijn deur met eenige vrienden praete, als oock eenige buyren, quamer een boer voorby, den welck hy uyt genoeght vraegde op wat tijdt van 't Jaer de boeren haer meeste vermaeck hadden? In de winter, antwoorde den Boer. Want dan sitten wy by 't vuyr, en braden rapen en castanien: en als wy ons avondtmael gedaen hebben, slapen wy gerustelijck omtrent den warmen haerd, latende de schadelijcke dampen van onder en boven uytvlieden. Wat dunckt u van sulken Leven? My dunckt, sey den edelman, dat ghylieden leeft gelijk de verkens. Doe sey den boer, ey lieven seght my, wat gedeelt van 't Jaer is de stadt-luyden aenghenaemst? De lengt sey den Edelman, als 't gras uyt-loopt, de bomen beginnen te bloeijen, de bloemen uytkomen, de sang der vogelen allerwegens gehoort wordt, en alle dingen blijde sijn. Zoo zijt ghylieden dan maegtschap van mijnen esel, sey den boer, welck op dien tijdt met alle blijdschap vervult is, en nimmermeer van balken ophout.

Tegen

Tegen de dralers en wellustige menschen.

ALs Hugutius Fagiola onder't eten de tijding kreeg, dat die van Pifa muytineerden, seyde hy eerst moet men eten: daer na zullen wy tyds genoeg te Pifa komen om derebellen te straffen. Als de maeltijd gedaen was, is hy met aller haest na Pifa getrocken, maer van de borgers uytgesloten zijnde, is hy weder haestig nae Luca ge- gaen, daer hy van daen quam, alwaer hy de poorten oock gesloten vond. Als hy soo alderwegens uytgesloten was, is hy nae Verona by Canis Scaliger gegaen, en heeft door des selfs mildheyt sijn leven onderhouden. maer alsser over tafel op sekeren tyd van eenige vraten gepraet wierd, en Hugutius seijde dat hem nauwelijcks in sijn Jongheyt op een mael 2 capoenen, 4 lijsters, een schapen schouders en een kalfs borst genoegh waren, heeft Petrus Nanus een subtyl mensch en oock bytachtig, geseijt, dat dunckt my weynig te wesen, ten aensien van dat ghy op een maeltijd twee machtige steden (Pifa en Luca verstaende, daer hy heer van geweest was,) opgegeten hebt.

Tegens de slechten.

EEn sekeren Docter had een fyden tabbart doe maken van binnen met bont gevoert. maer alsoo hyder soo veel kosten niet aen leggen wou dede gy alle de kanten met kostelicke sabels vellen besetten, en van binnen met slechte schaep

schaepf-vellen. Als hem een mensch in het gemoet quam, die alle de werelt gewoon was uyt te lachen, en hem oock uyt lachen wou seyde selve't goede geluck moet u in soo schonen kleet vergeselschappen. maer ick bid u, segh my of't binnenste oock met het buitenste over een komt? Dat zou ick niet dorven seggen, seyden Doctor? hoedanig de boorden zijn ziet ghy, maer d' andre vellen zijn van't eygen geslacht als't uwe.

Wat letteren huydensdaegs meest geacht worden.

ALsser een onder't huysgefin van sekeren Cardinael te Romen geseijt had, datter een seer geleert man in de stadt gekomen was, heeft een ander hem gevraegt wat hy voor brieven had of aenbraght; hy antwoorde Hebreufche, Greecksche, Latynsche, &c. De ander seyde weder, ick had liever obligatien of wissel brieven.

Met moet geen sotten de regering bevelen.

ALs in tegenwoordigheyt van Petrus Medices, welk voor Ambassadeur van Romen gekomen was, van de Perusinen heerlick onthaelt wierd, een van de Raetsheren vele malle redenen uyt smeedt? heeft een ander van dien selven staet tot Petrus geseyt vergeef het hem, heer, hoe wel ick niet twijffel of zodanige zijn oock wel by ulieden te vinden daer sijnder, seyde Petrus, maer de zelve worden niet tot de regering van de gemene saken gebruyckt.

De vriendschap der grooten is onveyligh.

EEN sekeren Hertogh van twee machtige Koningen genoot sijnde om met haer in een verbondt te treden, heeft sich met de navolgende fabel ontschuldigh, Den Beer, Leeu, en Arent hebben den Haes eertijds een verbondt aengeboden, en dat op sulcke conditien als den Haes selfs begeerde. Den Haes eerst sijneygen gelegentheyt onderfoeckende, daer na oock der gener, met welck hy te doen hebben sou, haer aert, natuyr en krachten bemerkende, heeft de vriendschap wel omhelst: maer 't verbondt heeft hy geweygert, seggende, dat sy-lieden al tijdt gebreck van eten hadden, en dat hem noyt weyde ontbrack.

Vergetelheyt van weldaet.

EEN Edelman had een sekeren Prince een schoon paerdt gheschoncken, op hoop van gunst daer voor t'ontfangen, als 't te pas quam. Als een ander Prins na eenige maenden 't selve paerdt ghesien had, en seer ghepresen, en gevraeght, waer hy het van daen had? heeft dien Prince geantwoordt dat hy 't niet wist, maer dat hy geloofde dat hem het selve van ymandt gheschoncken was. Desen edelman daer niet verre van daen staende, en dese woorden hoorende, kond wellichtelijck dencken wat hy voor beloningh krijgen sou, waerom hy practiseerde sijn paerdt weder te bekomen. Waerom hy op een sekeren dagh den stalknecht

na-

navolgde die het selve paerdt te waterbracht, en 't selve by den toom nemende, riep, hy een dief, vloogh hem aen, en sloegh hem met vuyften, en bracht hem voor den rechter, brengende veele getuygen dattet sijn paerdt was. Den Prins van den rechter daer over gevraegt sijnde wat hy doen sou, gebodt hem 't paert weder te geven die het toequam: en heeft oock voorts met een geboden, dat men naerstelijck vernemen sou, na den ghenen die hem dit paerdt geschoncken had welck hy oordeelde groote straf waerdig te sijn, om dat hy eens anders paerdt, welck gestolen was, aen een Prince had dorven schencken. Sie daer een mensch gemaekt van de handen der Goddinne der gratie en gedachtenis.

Manier van rekeningh te maken.

Maximilianus de 1 Keyser was seer Liberael tegens een yder, maer bysonder tegens d'edele welck in armoede waren. Desen had een seker edelman nae een Rixstadt gefonden, om Hondert duysent guldens voor des Keyfers schat kist t'eysschen en hy heeft sich hier soo wel in gedragen, dat hy vijftigh duysent guldens ontfanghen heeft: van de welcke hy dartigh duysent in des Keyfers gelt-kist ghebracht heeft, en de rest voor sich behouden. Als de rekenmeesters dat daer na vernomen hebben, brachten, sy den keyser daer toe dat hy rekening eysschen sou. Den Keyser dede hem roepen, hy beloofde de rekeningh klaer te maken, en ging henen. Als hy op den bescheyden dagh niet verscheen

porden de reken-meester den Keyfer weder aen om hem te doen roepen. Hy quam: De Keyfer vraegde hem, of hy hem niet geboden had rekening te doen? Hy antwoorde ja, Heer, ick ben daer mede besigh. De Keyfer meynde dat hy sijne boeken na sagh, waerom hy eenige dage uytstel kreeg. Als hy niet weder verscheen, klaegden de rekenmeesters dat hy niet alleen des Keyfers geldt achterhiel, maer oock des gebodt verfinade. Daerom wierd dien edelman ten derde-mael geroepen, en belast sonder uytstel voor den Keyfer en reken meester rekening te doen. Hy wel wetende dat den Keyfer daer van anderen toe aengeporcht wierdt, dat hy soo ernstlijck rekening eyschte, keerde sich met een nederig aensicht na den Keyfer, seggende onverwonnen Keyfer, ick weyger geenins rekening te geven: maer daer in ben ick onervaren, ick geloof dat de gene welck hier bereydt sijn om mijne rekening op te nemen, dese konst op haer duymtjen kunnen: Ick bid dan dat uwe maet gebied de selve eerst rekening te doen in sijne tegenwoordigheyt, dat ick 't aenhoren mach, op dat ick weet hoe den ontfang en uytgaef stellen: Ick geloof niet, of uwe maet sal een goet leerkindt aen my bevinden. Den keyfer merkende waer hy henen wou, sey, ghy hebt gelijk: en als den Edelman wegh was, heeft hy daer na sijne Rentmeesters rekeningen beter na gesien.

Een andere rekenig veel aertiger.

Keyfer Carel de 4. had een monnick, Theodoricus Rageluidis, Rentmeester van een seker kasteel ghemaect: welck ampt hy soo fraey bediende, dat hy in korten tijdt vele rijckdommen by malkander schraepte. Desen van
sijne

sijne benijders by den Keyfer aengebrocht sijnde, dat hy alleen in sijne tas schraepte, en op des Keyfers proufijten niet paste, wierdt op een sekeren bestemden dagh belast voor den Keyfer en sijne beschuldigers rekening te doen. Hy gekomen sijnde, sy, onverwinlijckste Keyfer, Ick soek geen uytitel, ick ben bereydt op-staende voet uw gebodt te volgen. Als men hem gebodt eerst sijne boecken en andere dingen tot 't selve noodigh te halen, sey hy, Dese dingen sijn onnodig. Neem mijnen ontfang aen. Als uwe maet my met dit ampt begunstigde, had ick een slecht monix kleedt aen, en een weynigh gelts in mijnen buydel, so uwe maet my 't selve gelieft te laten houden, ick sal hem bedancken. En wat ick meer heb dat is altemael uwe, O Keyfer: den welcken ick 't gaern en willigh overgeven al wat ick heb. Den Keyfer dit gehoort hebbende, en sich na de aanklagers gekeert, seyde: Wie isser van u-lie. en die bereydt is my op dese manier rekening te doen? Alsoe altemael swegen, en door schaemte voor haer neer sagen, omhelsde den Keyfer Theodoricus, en gebodt hem goet moets te wesen, en maeckte hem daer na Bisschop van Minden, en ten laetsten Aertbisschop van Maegdenburg.

Een manier om wijs te schijnen.

Antonis Puccius handelde te Florentien met een seker man, dat hy in soo noodtsakelijcken tijdt van 't gemene best het vaendrighs ampt aen nemen sou, 't welck onder d'eerste waerdigheden gerekent wort, als hy hem verontschuldigde dat hy soo veel wijfheydts niet had als wel tot 't selve ampt vereyscht wierd, vraegde Puccius hem of hy soo wijs niet was als Cosmus
Me-

Medices, dan fou hy wijs genoegh sijn. Daer op d' andere antwoorde, had ick maer half soo veel soo fou my duncken dat ick wijs genoegh waer. Puccius sey, of ick u raet gaf dat ghy wijser schijnt als hy: Maer wat segt ghy? hebt ghy niet met allen wijsheyts. Een weynichjen misfchien, fy den ander. Wel aen fy Puccius: doet van't geen Cosimus u geraden en gefeyt heeft? soo sult ghy sijne wijsheyte rekenen gelijk of 't d'uwe waer: by dewelcke indien gy voegt dat gy van u felven hebt, sult gy so veel wijser schijnen als Cosimus.

Boersche vleyingen.

Nicolaus Picinnius een wacker krijgsman en van grooten naem, van Antonius Panormus eerbiediglijk in 't gemoet komen gegroet sijnde, en hy eenige beleeftheyt gebruycken willende, sprack hem daerentegen aen met een soldaets stem en gebeerde: Ick moet versinken Antoni, wou ick niet dat ick blindt waer soo dickwils als ik u aensie. Panormus over dese woorden ontstelt sijnde, sey na dat hy wat bedaert was: waerom, mijn Heer? isser wel yemant die uwe kloekheyde en brave feyten meer acht als ick, en welck meerder beminder van uwe eer is als ick? Picinnius beginnende te lachen, begon by sijne beleeftheyt te rouwen soldatfische manieren te voegen. Neemt dat soo, sey hy, dat soo dickwils ick u mensch met soo groote en menigvuldige geleertheyt verciert sijnde aensie, en my felven en mijne onwetenheyde aenschou ick u haet gelijk my contrarie sijnd: en te gelijk eer gelijk een geleert man. Panormus sey dat hem nimmermeer op 't begin grooter ontsteltenis, noch op 't eynd grooter materie van Lachen voorgekomen was. Te-

Tegens een quade vrouw.

ALS een seker man een oneerlicke vrouw prees datse een voorbeeld was van vrouwelicke deugden; sey Camilla Arnolphina, welck die vrouw misfchien beter kende, voorwaer ick meyn dattet een boet font is dat dese vrouw niet verbrand wort, en hare affchen tot een gedachtenis bewaert worden.

DE selve Camilla sey, als men praet maecte van een man welck geheel groot van stature was, en kleyn van wetenschap: weet ghy-lieden niet dat de bovenste deelen van de hooge huysen niet bewoont worden? willende daer mede te kennen geven dat 't hoeft geen herffenen had.

Ydelheyt der Sterre-kijkers.

ALS een seker sterren-kijker over de beweging der Hemelsche klooten, en den loop der sterrens en planeten seer veel uytstroide, viel een seker Philosoph in sijne redenen, seggende, hoe lang is 't nu al geleden dat ghy van den Hemel gekomen zijt?

Schoen maker by utw' leeft.

ALS Alexander Magnus in 't huys van den vermaerden schilder Apelles sijn oordeel over eenige schilderijen gaf, en verre buiten D 't wit

't wit van de konst schoot, luyfterde hem Apelles in 't oor, O Coninck, of hou op van de schilder-konst te spreken, of spreek wat fachter, op dat de jongers, welck de verw vrijven, het selve niet hooren, en u met een uyt lachen.

ALS den Coninck Ptolomæus oock veel van de Musijck-konst disputeerde, sey den Musicijn tot hem: O Coninck, het is wat anders een scepter te voeren, oock wat anders de snaren te roeren.

Wat de ware adeldom is.

Dlogenes gevraecht zijnde wat menschen d'alder-edelste waren? Heeft geantwoort, welck de rijkdommen, eer, wellust en 't leven versnaden: en de tegenstrijdige dingen daer van gelijk armoede, schande, arbeydt, en den doot wacker verdragen en overwinnen.

De berisping moet tot zijnder tijt geschieden.

EEN seker man sijnen vrient droncken siende, is tot hem gegaen, en heeft hem met dese woorden bekeven, hebt ghy geen schaemt gy droncken beeft? Waer op den droncken man antwoorde, schaemt gy u niet dat gy een droncken man alsoo berispt?

Ontfangen eer aertigh geexcuseert.

EEN edelman van sijne vrienden en anderen naer een lange twist en verontschuldiging gedwongen zijnde eerst in huys te gaen, sey wel aen ick

ick meyn dat ghylieden verstaet dat ick u-lieden toegedaensten dienaer ben, dewijl ick u-lieden vaerdig gehoorfaem in dingen welk my schaemt aenjagen.

Of een Coninck beter is als anderen.

ALS Leonides voor geworpen was geweest van yemant, dat hy, uytgefondert sijn rijk, niet beter was als een ander mensch, antwoorde hy, waer ick niet beter als ghy, ick sou geen Coninck wesen.

Men moet de kleynen niet verachten.

ALS Scipio naer een waerdigheydt binnen Romen stondt, quam hem een in 't gemoet, die hy by de handt nam, en gevoelende dat derselve seer hardt van binnen was, sey hy uyt jock tegens hem, hebt ghy op uwe handen of op uwe voeten gewandelt? Waer door dien man soo verstoort was, dat hy de ronde deed, gelijk een loopent vuyrtjen, seggende dat het gemeene volck bespot wierdt, waer door hy de gantsche menigt soo ontfteken heeft, dat Scipio een blauwe scheen liep.

Of 't beter is Achilles of Homerus te wesen.

EEN seker man gevraecht zijnde of hy liever Achilles of Homerus wesen wou? heeft geantwoort, ik bid u, seg my, of gy liever een velt-heer of een trompetter wesen woud?

Sommige hebben ooren in de voeten.

ALS Aristippus wat van Dionisius den Coninck begeerde, en van hem niet verhoort wiert, viel hy ten laetsten voor hem op sijne knien, waer door hy verkreeg dat hy van hem verfocht. Maer berispt zijnde dat hy een dinck dede, 't welck al te slecht voor een Philosoph was, antwoorde hy, dat die schult niet op hem te leggen was, maer op den Coninck, welck ooren in sijne voeten had.

Welke van hare officien geset moeten worden.

NA dat Philippus den Coninck van Macedonien gemerkt had dat een Rechter, welck hy gestelt had, sijn hayr en baert geverwt had, heeft hy hem terstont van sijn dienst afgeset, seggende dat den genen welck sijn eygen hayr bedroog, geen geloof in lants dienst en by vreemde menschen hebben konde.

Wie de vrouwen gelijk zijn.

SEER aertig heeft een seker man geseit dat de vrouwen de doot gelijk zijn, om datse den vluchtenden volgen, en den volgenden en roependen vluchten.

*Wat**Wat de liefde gelijk is.*

EEnige gelijken de liefde by een Chimera. Want gelijkerwijs een Chimera een leeuws hoofd heeft, een geys buyck, en draken steert: alsoo heeft de liefde op 't beginfel de wreetheit van een leeuw, in 't midden de wellust van een geyt, maer op 't laetst het fenijn van een draeck, om datse den minnaer een bederf en doot aenbrengt.

Welck vrome mannen zijn.

EEN mensch welck sijn geheelen tijt met ledicheyt en luyheit doorbragt, daer over vermaent en berispt zijnde, dat hy behoorde te arbeiden, en sijn vier broeders navolgen, welck met haer sweet de kost wonnen, antwoorde die vier boeven fullen lichtlick voor een goet man de kost winnen, en den selven onderhouden. Waer mede hy te kennen geven wou dat den arbeit de boeven betacmde, maer de ledigheyt de goede en vrome menschen. Indien dat soo waer, och goede Godt wat een groote menigt van vrome lieden sou men in de werelt vinden.

Wie wijs zijn.

EEN seker Philosoph sey dat die gene wijs waren, welck de wil en begeert hadden van te sloop te varen, maer nochtans niet voeren: de begeert van de gemeene saeck te bedienen, maer niet bedienden: de begeert van een vrouw te trouwen, maer geen trouwen.

D 3

Mere

Men moet de gelegentheyf affnijden.

EEN seker edelman had een schilder in het huys van een seer schone vrou gefonden, om een conterfeytsel daer van te hebben: maer soo haest den schilder begonnen had, quam de man in huys, en joegh den schilder uyt den huys, seggende dat den edelman met de copie niet te vreden sou zijn, maer ten laetsten ook trachten sou om de principale te hebben.

Het aensien.

EEN vrou had een deftig man met een dertel oogh aengesien: Waerom hy vergramt zijnde, sey, waerom fiet ghy niet liever na d'aerde? Waer op sy antwoorde, dat komt u eerder met recht toe, dewijl de mans daer uyt gemaekt zijn, maer wie sal ons verbieden de mannen aen te sien, uyt wiens ribben wy gemaekt zijn.

Stief-moer en stief-soon.

ALS op sekeren tijt een jonghman met een steen nae een hond wierp, en by geval sijn stief-moeder raecte, sey hy, Ik heb niet gheheel qualick getrest.

Vrouwen hertneckigheydt.

EEN sekere vrou haer twee Lijsters opgedischt hebbende, sey dattet merels waren, maer haer man seyde dattet Lijsters waren, en dat

dat duyrd drie of vier reyfen, maer als de vrou daer hardtneckigh by bleef dattet meerels waren, gaf haer de man een kinne-back-slagh; Als het een maendt gheleden was wierdt'er weder van de Lijsters gepraet, maer de vrou sey wederom dattet Meerels waren, waerom de man verstoort zijnde, haer weder sloegh; Als het nieuw-jaer geworden was, sey de vrou datse in het voorleden jaer om de vermaledijde Meerels verlicheyden reyfen geslagen was gheweest, maer de man sey dattet om de Lijsters was gheweest: Maer als desen twist langh geduyrt had, kondt den man sich niet bedwingen, of hy most des vrouws hartneckigheyf met vele slagen in't gemoet gaen: Maer hoe seer hy haer sloeg, hoese daer meer by bleef dattet Meerels geweest waeren. Den man met alle sijne slagen niet konnende te recht komen, liet het daer by blijven dat hy Meerels voor Lijsters ghegheten had.

Diergelijck staeltjen.

EEN seecker man had sijn Vrouw op den eersten dagh van de Bruyloft bondt en blaeuw in het aenghesicht gheslaghen. Als de vrienden en maghen daer by quamen, en vraegghden wat sy misdaen had, dat hy soo qualick met haer om ghegaen had: Niet met allen, heeft hy gheantwoordt. Als sy haer verwonderden en malkander aensaghen, voeghde hy daer noch by: Denckte eens soo ick sonder oorsaeck alsoo

met haer omgesprongen heb, wat sou ick noch anders gedaen hebben alse my daer oorfaeck toe gegeven had.

Men moet langhsaem over straten gaen.

ALS Angelus Politiamis met een vriendt over straten gingh, welck wat ras voortstapten, hiel hy hem by de slip van sijnen mantel vast, hem vermanende dat hy soetjes en voetjen voor voetjen gaan sou, dewijl Aristoteles leerde, dat *een lang samen treet een teken van deftigheyt was*. Den vriend Politiamus aenfiende sey ick verwonder my grootlijcks over u. want had Aristoteles vierendeel so veel bootschappen te bestellen gehad als ick, hy sou anders gelopen hebben, en noch de helft van mijne dingen niet bestelt.

De boosheyt vande Werelt.

EEN seker Greeckschen schrijver fiende dat alles verkeert in de werelt toeging, dat de vromen onderdruct en de quade verheven wierden, is ten laetsten in die meijning gekomen, dat soode Goden gaven dat men weder verrijfen moght, en een mensch gheoorlooft was weder een mensch te worden, of een hondt, schaep, bock, paerdt of eenigh ander beest, dat hy liever een ander gestalt als de gestalt van een mensch aennemem sou: want men sach dat een schoon paert heerlicker gehouden wiert als een lelijck, en met

grote

sorg onderhouden en gevoet, dat oock een goeden hond meer geacht wiert als een quaden, en een schoonen haen beter gemest wiert als een onnoofelen, en dat voorts de beste van alle onvernufftige dieren beter onhael had als de slechtste. Maer dattet een mensch geenfins batede of hy goet, geleert, of van een edelen aert was: want hy sach dat de pluym-strijckers de eerste plaets in hadden, de lasteraers de tweede, de verklickers de derde; en dat alsoo vervolgende de quade menschen en dooghnieten de beste plaetsen kregen. Waer uyt hy besloot dattet beter was in een ezel vervormt te worden, als in een menschen gestalt te sien dat de boeven in de grootste waerdicheyt leefden.

Wat dingen alderstijmst gehandelt worden.

EEN seker man gevraegt zijnde wat dingen equalickst gehandelt wierden, antwoorde, de vogeltjens in de handen der kinderen. De jonge meysjens in de handen der oude mannen, ende wijn in de handen der Duytschen, welke de selve niet drincken of sloppen, maer soogrof mede te werck gaen datse deselve gelijk als den hals breken.

Noch stockachtig, noch gierigh.

PLato berispte Aristippus, om dat hy een groot deel leckere visschen gekocht had, gelijkkerwijs dat een Filosooph meyningh

be-

betaemde. Aristippus antwoorde dat hy de selve goet koop gekocht had. Plato antwoorde: Ick sou de selve niet koopen al waer 't noch veel beter koop. Waer op Aristippus weder antwoorde, nu fiet ghy wel, o Plato, dat ick niet flokachtig, maer ghy gierigh sijt.

*Eraje ontschuldiging van een suyveren Wijn
drincker.*

BY eenige volckeren is 't gebruyck dat men water onder de wijn giet eer men begint te drincken. Het is gebeurt dat een hoogduyscher aen tafel gevraegt wiert, waerom hy gelijk alle d'andere d'ich genooten geen water onder sijn Wijn mengde? daer op hy genoeglijck antwoorde tot sijne verontschuldiging: Het is nu al, lang geleden dat ick een sterrekijker gevraegt heb hoe 't met mijn levengaen sou, en waer voor ick my wachten sou, om mijn leven niet te verrueckelosen. Soo ist dat hy my geboden heeft voor veele dingen te wachten, en bysonder voor een ding, 't welck ick altijd in gedachten hou, somwijlen op d'ander geen gade slaende! Dat is hy heeft my ten hoogsten verboden dat ick my voor 't water wachten sou, of dat ick in levens gevaer sou raken. Van dien tijdt of, heb ick voor my genomen geen water onder de wijn te mengen, en met die lesse t'onderhouden, heb ick my tot noch toe voor dat gevaer bewaert, en salder my als noch voortaan van wachten.

Kluchtige vinding.

ALS een goet man des avondts kost gegeten had welck wel gesoudt en gepepert was, kreegh hy grooten dorst, en des middernachts uyt 't bed opstaende, en sijn hoofdt ter venster uytstekende riep hy brandt, brandt, De buyren door dit geroep vervaert sijnde, quamen metter haest toegelopen, vragende waer den brandt was? Daer op hy antwoorde in mijn keel.

Onnosselheydt van een mof.

EEN knecht sagh sijn Heer een groot pack brieven aen stucken scheuren, en voorts in 't vuyr werpen, waerom hy den selven bad dat dat hy hem 3 of 4 van de selve schencken sou. Als den Heer vragde waer toe hem de selve dienen souden, of wat hy daer mede maken wou? Antwoorde hy, Als ick uyt mijn Vaderlandt ging badt my mijn Moeder dat ick haer somwijlen een brief oversenden sou. Soo sal ick dan dese senden welcke ick merck dat u niet van noode sijn.

Een belachtlijck ding.

ALS een seker man een huys timmerde, vragde den bou-meester waer hy met de uytgegraven aerdt blijven sou. Daer op hy antwoorde, maect een graft en smeydt de uytgegraven aerdt daer in. Den boumeester

vraegde waer salmen dan die uytgegraven aert weder brengen. Hy antwoorde, maect weder een graf soo groot daer alle d'aerde ingevoert mach worden. Dit was een scherpsinnigen kop.

De gansen konnen Latijn verstaen.

TWee gefellen saten op een velt om gansen met haer gereetschap te vangen, en als den eenen wat snapachtig was, verboot hem den anderen stil te swijgen: Maer niet konnende swijgen, gebeurdet datter een groote vlucht gansen aenquam, waer op hy uyt yver, om niet ongehoorsaem te zijn, sijn kameract in 't Latijn begon toe te roepen: Daer op vlogende gansen wech, soo datse verloren op de jacht bleven. Sijn kameract daer om verstoort zijnde, begon te vloecken en te tieren. Daer op hy, by sijnen neus nederfiende, seyde, wie droes sou gedachte hebben dat de gansen Latijn verstonden!

Doe een Franciscaner met 2. roovers te werck ging.

EEN Franciscaner door een bosch gaende, wierd van twee rovers te voet aengerandt: dese sijn kleedt begerende, seyden, broeder dit kleet is u in de weegh, geef het ons een weynigh te dragen om uw' gesontheydt wil, hy sich verheert fiende, sey tegens haer, mijne Heeren, het is alles tot u-lieden besten, Ia tot mijn leven toe, soo het u-lieden gheleest. Ick bid ulieden maer alleenlijck dat ick my selfs

selfs ontkleden mach, en my geen geweld ondertusschen geschiet. De Rovers zeyden hem, dat hy sich haesten zou, hy stack sijn stock in d'aerde, en trok sijn kleet uyt, 't welck hy daer neder smeet, seggende, neemt mijn kleet. Een van dese twee bockende om 't kleet op te rapen, kreeg fulken slach van den Franciscaner met sijn stock op 't hooft, dat hy doot ter aerden viel. Den ander dit siende, begaf sig opter loop, hoe hem den Franciscaner meer badt, dat hy de rest mede nemen zou, hoe hy snelder liep.

Van een Jongen welck geslagen wierd om dat hy gedroomt had dat hy Koning was, en sijn meester te weynig geven wou.

EEN Schoemakers Jongen slapende by een van sijn kameraden, vertelde hem, hoe hy gedroomt had dat hy Coning was. Den meester niet veel wijser zijnde als sijn jongen, deed' hem den droom ook noch eens vertellen, en vraegde hem zo gy Koning wierd, wat zoud gy my dan geven. Den jongen antwoorde, hondert Efcus. Den meester dunckende dattet te weinigh was, wierd moeyelick, en een stock in de hand nemende, gaf hy hem 5. of 6. slagen daer mede op 't lijf, zeggende; zoud gy niet meer als hondert Efcus geven aen zodanigen man als ik ben? Den Jongen begon van zijn zijde om hulp te roepen, seggende wel hoe, slaet men my, na dat ick mijn goet wech gegeven heb?

Van

Van een Jongman welck daegs na sijn bruyloft veele giften van sijne oude vrijsters kreeg, en van' fray antwoordt van sijne vrouw.

DAER was een Jongman, welck sijne tijdt lang met hoeren en snoeren doorgebracht had, en dat leven moey sijnde, quam hy te trouwen. Het gebeurde daegs na sijne brayloft dat alle sijne oude creaturen hem verscheyden verceringen deden, en hem van sijn goedt geselschap bedanckten, welck sy van te vooren genooten hadden: Want sy dochten weldatter nu niet meer te doen sou vallen. Alsse altemael oorlof van hem genomen hadden, vraegde sijn vrouw, wat dat voor vrouwen waren? Hy antwoorde dit sijn mijne vriendinnen welck ick in mijn Ionckheydt gehat heb. Waerlijck sey de vrouw, ick ben moeylijck dat ghy my het selve niet eerder geseydt hebt, ick sou oock alle mijne Jongens en Jongmans ontboden hebben, daer ick vrientdschap mede gepleeght heb, de welck my wel drie-mael so veel gebracht souden hebben. De man verwonderde sich niet wanneer yemandt van sijne vrijsters hem horens opfette.

Loofheyt van een Jongvrouw om hare bastard met believe van haer man in huys te krijgen.

HET is gheschiedt dat een dochter van een Edelman, verliefde op een Jongman, haer seer ongelijck van goedt en bloedt zijnde, maer fraey van lichaem en geest. Dese quamen da-
ge-

gelijcks by malkander, en door de groote con-
verfatie wierden sy geheel vry te samen. En de-
wijl de ouders van desen Jongman een hof had-
den, welck aen het venster quam daer dese
Iuffrou sliep, wasser gelegentheyt datse mal-
kander lang des nachts besochten. Dit had
niet lang geduyrt of de Iuffrou gevoelde datse
fwanger was, dit gevoelende gaffe het aen
hare maegdt te kennen welck haer getrouw
was, belovende haer een goede vereering,
soose maken kondt, dat het selve niet ter
ooren van haren vader komen moght. Dese
maegdt dede haer best om het geldt te verdie-
nen, en gaf het selve oock aen een Vroemoer
te kennen, die haer alle hulp beloofde, en sich
de nicht van de maegdt dede noemen, waer
om sy dickwils gelegendtheydt had om by de
Iuffrou te komen, en daer te slapen. De Iuffrou
maeckte haer sieck geduyrende de leste twee of
drie maenden, en alsse verloft was, gaffe het
kindt in handen van de vroetvrouw, haer be-
lastende het selve te laten doopen, en sorghvul-
delijck op te trecken. Dit gheschiede al te mael
sonder datter de vader of wist! De welck siende
dat sijn dochter weder aen de beterhandt quam,
gheloofde dat de sieckte quam om datse niet ge-
hout was, Waerom hy uytzag na een vreijer van
haers gelijk. Alsse nu langen tijt ghetrouwt ghe-
weest was, en geen kinderen by haren man kreeg
badtse de vroetvrouw tijdingh van haren soon te
brengen, en de selve sonder weten van haren
man in huys te brengen. De vroetvrouw wees de
manier hoe 't selve geschieden most, en alsse 't te
samen eens waren gingh de vroe-vrou by een
arme

arme Vrou, dieſe van alles onderwees. Deſe arme Vrou quam alle daeg met 't kind om een aelmoes aen de deur van deſe Ioffrou. Het geſchiede op een ſekeren tijt alſer de Ioffrou met haer Man voor de deur ſaten, dat deſe arme Vrou weder met het kint om een aelmoes quam, en de Vrou haer Man wel in ſijn ſchick ſiende, nam gelegenheit om te ſeggen: mijn vriend, ſie daer een ſchoone Jongen, wy krijgender geen by malkander, zoo de arme Vrou my dien Jongen geven wou, ick zouder mede doen of 't mijn eigen ware, en zou hem laten dienen. De Man ſtond 't haer toe, en zeide wel te vreden te zijn, zoo 't de arme Vrou toektaen wou. Sy vraegdent, en d'arme Vrou gaf haer 't kind, maer met leetweſen, gelijk zy veinſde, ſeggende, dattet de nootſaeklickheit was, welck haer 't zelfde deed doen. Alſoo kreeg deſe Vrou haer kind, en men behoeft ſich daer niet over te verwonderen, dat ſe 't zelve beminde gelijk haer eigen.

Boertigh antwoord van een Clerk tegen een Koning van Vranckrijk.

Philippus Koning van Vranckrijk had eenige arme Klerken tot t'avontmael geroepen; maer een van haerlieden nam aen 't eind van de tafel een kapoen, en verbergde het. Den Coning vraegde hem om de klucht, alſe alleen waren, waer hy hem voor uit gaf? Ick ben een Theologant, antwoorde hy: Den Koning zey, hebt gy niet geleſen in de Schriftuer, wilt niet beſorcht zijn voor de ſpijſe? Ia antwoorde hy, Ick heb alle
forch-

ſorchvuldigheid van my willen werpen, en verſekert zijn: Daerom heb ick deſen kapoen met my willen dragen.

Een ontſchuldigh over een dreet.

DAer was een perſoon welk een grooten achterklap maecte in een groote vergadering des volcks: waerom hy grootlijcks van zijnen vriend berispt wierd: Daer op hy ſeyde, Ik ſweer u by mijnder trouwen, dat mijnen hinderſten gaerne ſpreken zou, maer daer is niet datter ontbreekt, als uwe tong.

Van een Dochter, Paep, en Ruyter.

DAer was een dertele Waerds dochter, welck van een weeldrige Paep bemint wierd. Daer quam by avontuer een Soldaet uit Hongariën, welk deſe dochter vieriglik beminde; naer dat hy daer een wijl ter Herberg gelegen had; Maer alſe hem dickwils afgeſlagen had, loerde hy daer op, offer ook een ander was, daerſe beter ſin in hebben mocht, en daer wel op lottende, ſag hy haer in de Kerck dickwils met de Paep ſpreken. Het is op een ſekeren nacht geſchiet, dat de Gaſten wat lang in de Herberg over tafel zaten, en de Dochter dickwils na de deurging, en de Soldaet haer ſachtjes volchde, en onder de trappen ſich verbergde: Daer leggende, zag hy dat de Paep ingelaten wierd, en van de Dochter in de Stoof geleit, alwaer zy hem geboodt zoo lang te blijven, tot dat de Gaſten te bed waren, zy be-
loofde

loofde weder te komen, en hem in haer bedt te gheleyden. Den soldaet dit gehoort hebbende, en de dochter na boven gegaen sijnde, viel terstont in de stoof, sich veynende de vader van de dochter te weesen, hy ontkleede den paep, sloeg hem wel een bet, en stiet hem buyten de deur: en bleef in de stoof en nam de verlaten schildtwacht van den Paep waer. De gasten te bed sijnde, quam de dochter in de stoof, en leyde den soldaet, welk des Paeps klederen aengetogē had, by den duyfter nae haer bed. Als het nu laet was quam de Paep, geheel verstoort zijnde, aen 't venster van de slaapkamer kloppen, in de welck het hoerken met den soldaet sliep. Zy meynende dattet den soldaet was dieder klopte, vermaende haren vryen, dat hy hem met pis begieten sou: zeggende, dit in den soldaet welck ons soo veel ipels maackt: Ick bid u mijn heer, drijft hem met dese pis van de deur. Den soldaet volgde 't gebodt, en maecte den Paep geheel Nat, welck droevigh wech sloop maer den soldaet stont des morgens vroeg op, gelijk off hy in de metten gaen sou. Uyt de herbergh gegaen sijnde, al waer hy den Papen rock gelaten had, ging hy na den Tempel, De hoer volgde terstont, om den Paep te soecken, en te seggen dat hy sijnen rock vergeten had. Maer als de Paep haer sagh, was hy vergramt, en verweet haer sijn uytfluyting en smaet van den voorleden nacht. Nae dat 't bedrogh van den soldaet bekend was, kreeg de dochter vergifnis. Den Priester wierd 't nachts ingelaten, den Soldaet kreeg een stuck gelts, op dat hy de saak niet melden sou.

Van

Van een bedelaer en een Italiën.

ALS een seer rijk Italiaen een bedelaer een groote aelmoes gaf, heeft hem den bedelaer seer bedanckt, en wenschten hem alles goets, en onder andere wenschte hy, dat de Engelen sijn ziel in 't Paradijs brengen souden. Den rijcken stontt dese wensch tegens, seggende: laet dat soo, laet geschieden als 't immer wesen magh: want ick mijne bekende rijckdommen voor de onbekende en hoopende hemelsche dingen stel.

Van een Switser die de beesten weyde.

DAER was een Switser welck altijd de beesten op de Alpes weyde, en daerom weynig ter kercken quam, hy is eens op een hoogh-tijdt door aendrijven van sijne buyren 's morgens in de kerck gegaen. En als, na de kostume, daer een versiert gherucht ghemaect wierdt, en de kaersfen uytgeblasen wierden, gelijkse vierfieren dat geschiede als Christus gevangen wierdt, hy seer vervaert zijnde, gingh in een hoeck van den Tempel staen, en hiel sijn rappier uyt de scheyde. Als de kaersfen weder aengestecken wierden, vraeghde hy sijn buyrman, of hy oock gequetst was? En ondertusschen de Priesters een groot beeldt van een gekruyften siende dragen, 't welck hy niet meer gesien had, seyde hy. Ick heb wel ghedacht dat sulcken grooten ooploop sonder dootflach niet sou konnen geeyndicht worden.

Van

Van een Jongman en Meysjen.

EEn zeker Jongman dreigde een Meisken, dat hy eens's nachts in haer slaepkamer komen zou; zy verbood hem 't zelve met dreyging van hem doot te steken, want zy zou een Mes onder 't bed leggen. Maer hy des nachts komende, vond hy haer slapende: want zy snorckte: waerom hy sich geliet of hy weder uit gaen wou. Maer als hy uitging, riep 't Meisjen gelijk uit haer slaep komende, blijft: want ick heb geen mesjen.

Streeck van een Fransman.

EEn zeker Fransman (gelijk 't een loos en bedrieglijk volck is) had van een zeecker man hondert guldens geleent, en hem een Gouden Ketting te pand gegeven; dit gedaen sijnde, ging hy by de vrou van den man, seggende: Ick sal u dese hondert Guldens geven, zoo gy een nacht mijn begeren doen wilt. De vrou door begeerlijckheit van 'aes aengelockt, (dewijl 't Gelt het alderbeste instrument is van d'eerbaerheit te kunnen overwinnen) heeft daer in bewillicht. Den Fransman quam daechs daer na by den man, seggende dat hy zijn ketten wederom begeerde, want hy had zijn vrou 't Gelt weder gegeven, 't welck zy niet kond ontkenen. Also kreech de Fransman zijn keten weder, en de vrou had hem voor niet ten dienst gestaen.

*Ant-**Antwoord van een Man die zijn verdroncken Vrouw tegens stroom soght.*

EEn zeker Man gehoort hebbende dat zijn Vrouw verdroncken was, ging haer de gehele Rivier langs tegens stroom zoeken: Een van sijn Vrienden daer over verwondert zijnde, en zijn slechtigheit berispende, zeide, dat hyse beneden de stroom soeken moelt, om dat alle beweeglijke dingen met de stroom van naturen gevoert worden: want hy zou verlooren werck doen. Hy antwoorde, doese leefde wasse alijt gemelijck en dwars, en streed tegen alle goede manieren en billickheit, zo dat ick geloof, datse na haer doot oock tegens de stroom wandelt.

Van eengehangen Ketelboeter, en eenige andere maets.

DAer was een Ketelboeter te Basel gehangen, den een ander ging's nachts na Basel, en also hy vermoeit was, ruste hy een weinich onder een Boom na by de Galg. Niet lang daer na, quamender oock eenige andere welck na de Marckt gingen, en na den gehangen siende, en kennis aen hem gehadt hebbende, riepense tegens hem, of 't hem beliefte met haer te gaen. Den anderen, welck onder den Boom rustede, dit horende, overmits hy wacker gemaekt wierd, riep tegens haerlieden hout stil, goede mannen, ick sal komen, en met een begon hy met zijn ketels te rammelen; de ander, welck meinde dat den gehangen man sprack, en dat hy met de ketens van de

de galg quam rammelen, liepē door schrik so seer datie by na doot waren; maer hoe hy haer snelder volgde, en bad, sta mannē ik bid u. I. laet my met u. I. gaen, Hoe haerl: de vrees meer dede haesten: also datse half doot aen de poort quamē, en konden in langē tijt niet weder tot haerselven komē.

Antwoord van een doorbrenger, die der weesen goederen verteert had.

EEn seker slampamper, van de Magistraet tot voogd over sekere weef-kinderē gestelt sijnde, heeft alle 't goet der selver kinderen verlampamt: en als hy door last vande Magistraet geboden wiert rekening van sijne gevoerde voogdy te geven, sey hy daer is niet overig, neem dele rekening aen, Ick weet anders geen rekening te maken. Maer als men de boeken van sijnen ontfang en uytgeven eyschte, vertoonde hy eerst den mond, en daer na't achterste, zeggende: In het eerste is al den ontfangh, en in het laetste alle den uyt gaaf.

Kluchtige streek van een reyser, en een waerd.

EEn seker reyser in een herberg komende om te vernachten, sou daer 't avondts eten, Maer als de tafel niet genoegh na des waerds sin van spijsse voorsien was, smect den waerd een teyljoor van de tafel uyt het venster, Den reyser dit gesien hebbende, heeft de bier kan, wijn kan, glazen, en alles wat op de tafel was, ter venster uyt ghesmeten. Den waerd gram zijnde, vraagde waerom hy't selve dede?
Ick

Ick meynde, antwoorde den reyser dat wy beneden ons maeltijd houden zouden.

Geestig antwoord van een Advocaet.

EEn seker Advocaet, welck gewoon was alle pleidojen te winnen, Verdriet in 't selve krackkelige leven hebbende, is in een klooster gegaen; en dewijl hem vele quade saacken voor 't klooster opgeleyt wierden, vielen sy gemeenlijk in 't onder-spit. Den Abt. vraagde hem, hoe hy foo in 't pleyten Verandert was, dat hy altijt den bout op 't hoofd kreeg, daer hy altijt te voren sijne pleydojen won? Daer op hy antwoorde, Ick derf nu niet Liegen, gelijk te vooren, en daerom verlies ik alle processen.

Kluchtig antwoord van een soldaet tegens een Priester.

ALs een seker soldaet een kind uyt 't doopbadt aenvaerden zou, vraagden hem den Priester, also de soldaten ruwe broeders zijn, Heer soldaet, sijt ghy daer al mans genoeg toe? Daer op den soldaet, antwoorde, Ick meyn jae, mijn Heer, doe sey de Priester kent ghy de geboden Gods wel? vrylijk antwoorde den soldaet. Doe vraagde den Priester, wat is dan 't eerste gebod? Den soldaet antwoorde. du solst nicht fressen: ghy dwaelt, boefwicht, sey den Priester; want het eerste gebod is, ghy sult gheen andere Goden voor mijn aengesicht hebben. Den soldaet terstont daer op
re-

replikerende, sey, mijn Heer gy zijt van de wijs, houd het my ten goede: Heeft God niet terstont na de Schepping geboden: Gy zult niet eten van den Boom des Goets en Quaets. Doe zey den Priester, ô Soldaet, uw' Geloof is groot, gy overtreft my verre met Geleertheit of loofheit.

Kluchtige inbeeldingh van een Gojer.

Alfoo de Luiden in ouden tijden simpel en goet waren, en bysonder Boeren welk verre van de Steden op de Dorpen woonden, gelijk daer hedendaechs noch op de Veluw, en oock in 't Goy zijn, overmits zy de loofheit en streken der stadluden niet kenden; (maer ick sla de hedendaechsche Melk en Visch-boeren over, welck dubbelt slim sijn:) Soo isser een Boer in 't Goy geweest, wiens Geslacht my ontkent is: dese op een tijt met een vane biers 2. a 3. overladen zijnde, ging op een kant van een floot sitten, om een ontlofing van sijn geladen vracht te maken: en dewijl hy door 't eene element oock veel van 't element des lochts ingeswolgen had, borst het selve met sulcken donderslach uit, dat een Haes sich daer omtrent in de lijfen en vlot-gras onthoudende, door vrese op der loop raecte. Den Boer eenich geruisch horende, sagh rondom, alwaer hy den Haes sach, den welcken hy toe riep, seggende, kom hier, kom hier: maer als den Haes evenwel op sijn roepen wech liep, vermaende hy hem noch eens te komen hooren spreken, dese woorden daer by doende: Gy loopt daer gy loopt, Iek ben Vaer en Moer van u.

Wie

Wie de soldaten gelijk sijn.

EEn Priester siende eenigh volck in de kerck gekomen, den welcken hy, sijnen text afbrekende, alfoo aen begon te spreken: ghy-lieden soldaten, sey hy, sijt gelijk Christus, want gelijk Christus hatelijck voor de geheele werelt geweest is, alfoo sult ghy-lieden oock hatelijck wesen voor alle de werelt: gelijkker veele listen en langens voor Christus bereydt wierden, alfoo zullen der oock vele voor u-lieden bereyt werden. Christus is gevangen geweest, ghy-lieden sult oock gevangen worden. Christus is tot der doot Veroordeelt, alfoo sult ghy-lieden oock. Christus heeft aen de galgh des cruyces ghehanghen, alfoo sult ghy-lieden oock aen de galgh komen. Christus is door het bidden van een seker man begraven, ghy-lieden sult (sooder eenige genade overigh is) oock begraven worden. Christus is van den dooden op gestaen, ghy-lieden sult ook van den doodé opstaen. Christus is tot den Hemel opgevaren, maer ghy-lieden sult neder klimmen by hondert duyfent Duyvelen.

Belaghtijck antwoord v an een siek mensch.

Als een seker sieck sonder hoop van leven Lagh, begon den Priester hem van sijne verhuysingh te vermanen; En onder andere troostelijcke woorden heeft hy so geseyt: bereid u tot de hogste geluksaligheyt: want heden sult gy van d'Engelen In Abrahams schoot gedragen

E

wor-

worden. Waer op den siecken antwoorde, dat is my voorieker aengenaem: Want soo de wegh langh duyrde, ick souder niet konnen gaen, om dat ick soo slap en swack ben.

Tegens den genen welck een rijk wijf getrouwt had.

EEn seker mensch snorckte seer grootelijck dat hy een rijk wijf ghetrouwt had; tot den welcken sijn kameraet seyde: weet ghy niet dat ghy door d' eyghen deur, daer ghy uwe kostelijcke huwelijcks goederendoor ingheleydt hebt, vwe vreyheydt uytgeleydt hebt. De vreyheydt wordt door groot heuwelijcks goet verkocht, en 't selve maect dat een vrouw meyn datse behoort te heerschen.

Aertigh antwoordt van een smit tegens een meester in de 7 vrije konsten.

EEn seker student, welk onlangs te voren meester in de 7 vrije konsten gemackt was, begeerde een aelmis van een smidt: Als den smidt gevraeght had wat hy voor een was, en waerom hy niet een ambacht gheleerd had, gelijk hy, daer hy den kost eerlijck mede mocht winnen: antwoorde hy, Ick ben meester van seven konsten: Den smit antwoorde och ellendige, welk met uwe seven konsten bedelen moet, Ick hebber een geleert, te weten de konst van smeeden, ghelijck ghy siet, met dese kan ick my selven, mijn vrou, kinderen en mijn geheele huys voeden.

Een

Een turck geleek het Christendom by een luyt.

ALs een seker Turckschen Ambassadeur in 't hof vanden Coningh van Vranckrijk een persoon heerlijck op de luydt sagh spelen, en langh werck had eer hy alle de snaren op haer geluydt brengen kond, dat sommige oock weder los wierden, sommige braken, of te rug sprongen, brocht hy een Turx Instrument voorts met 2 snaren, daer een Turck wel op speelde, en dat niet onaengenaem van toon was. Als het spel nu ten eynden was, sey den ambassadeur dat de heerschappy der Christenen hem een luydt ghelijck se heen te wesen, al waer soo veel hoofden sijn, al sijn snaren op de Luyt sijn, en dattet veeltijds van noode is, eerste tot eendrachtigheydt ghebracht konnen worden, en als dese nu al gevonden is, isser gevaer dat eenige snaer te rug springt of breeckt, en alsoo is de gantsche melody bedorven.

Acht hoof-deugden en soo veel gebreken.

ANdraeas Mantineus een vermaerd schilder in Italien hag door last van Innocentius, de 7 hoofd-deugden geschildert, en oock soo veele gebreken daer tegen: Als nu 't werck volmaect was, en den Paus hem de konst niet genoegh na sijn sin betaelde sey hy, op dat hy den Paus op sijne seer treden woude, dat hy het achste daer noch by schilderen wou, te weten;

E 2

d'on-

d' ondankkaerheyt: Den Paus sich geraeckt voelende, seyde? dat staet my wel aen, maer doet by de deugden oock de achtste, ten weten de patientie.

Longe onbedaghtheyt.

TE Romen was een Jongman van ongemene geleertheydt, maer hy had die fout gelijk dien ouderdom Mede brengt, dat hy sijn oordeel al te licht en sonder overleg ging uyt sprack Als vele menschen dat in hem berispten, sey den Cardinael Polis, ghy-lieden verstaet niet dat de geleertheyt in jongelingen van sodanigen kracht is, gelijk de mes in 't vat alse sijdt, want soo de selve geen locht ghegheven wordt false de vaten aen stuckken breken.

Genoeglijk verhael van een Priester.

EEN seecker Priester fullende sijne boeren wat goets voor seggen, zeyde, *Lucas den medicijn meester groet u-lieden* gelijk daer in de schriftuur staet, maer daer na wierde gy soo beschaemt, dat hy niet een woord Verder spreken kondt, en hy herhaelde dese woorden dickwils, soo datter niet anders uyt quam, Doe stont een van de gauste, oudste en treflijckste boeren op, zeggende: wy bedancken hem seer, en als ghy weder by hem komt, groet hem seer van onser aller wegen: Op dese woorden gingen alle de boeren uyt de kerk.

Slich-

Slechtigheyt van een boer, en boeren.

HET is gebuert dat een boer in Duijtslant nae de marckt zullende rijden, door een bosch quam welck aen sijn lant grensde, en een weynigh daer van lagh een bosch welck onder eens anders heerschappy was: In dese twee bosschen was in elck een koeckoeck die tegens malkander riepen: Als den boer verstondt dat den koeckoeck van sijn bosch begoft te verflaewen, en met roepen van den anderen overheert wierdt, klam hy van het paerdt, en klauterde op den boom, om sijn lands-man te helpen, en dewijl hy met sijn ongeschikt roepen besig was, quam daer 3 of 4 wolven welk sijn paert verslonden. Waerom den boer na huys lopende, 't selve sijne mede boeren vertelt heeft, hoe dat hy om d'eer van sijne republijk, en het ghemeyn proufijds wil, om dat hy sijne koeckoeck gheholpen had, sulken grooten schade gheleden had. De boeren over dese saeck raetslagende, hebben met gemeen bewilliging toegestaen, dat hem 't paert betaelt wiert, seggende dattet onbillijk is, dat ymant, welck voor de gemeene behoudenis en eer gearbeydt heeft, daer schade van hebben fou.

Kluchtig antwoordt van een edelman en monick.

EEN sekeren edelman in Duytslant, welck een braef krijgsman was, en alle seer wel bekend sagh dat een monnick in een stadt gaen wou, welck

E 3

welk voor vyand verklaert was, en also den monnik een pak lakē op 't lijf had, om sig en sijn convent te kleeden, nam den edelman 't laken, en sneed daer eenge ellen af tot kleeding, gevende de rest den monick weder, welck toornig weghging, en hem deygde, dat hy 't laken ten longsten dage wel weder geven sou. Den edelman dit horende, nam hem de rest van 't laken voorts af, seggende de wijl ghy my soo lang dagh geeft, en op zulcken gemacklijcken paye wilt laten betalen, wou ick noch wel u gehele klooster hebben.

Dispuyt van een Christen en een Iode.

EEn sekeren Mathias van Ulms onvoorsichter als in de schrift ervaren sijnde, disputeerde met een Iode van sijn geloof, en der Christenen: welck van beyden beter off warachtiger was? Ten laet sien seyde hy: Ghy lieden Ioden, welk niet gedoopt sijt, sult ten longsten dage gelijk honden van hare heerschappen, van de beul men sweepen geslagen worden: maer wy welcke gedoopt sijn, sullen vry gaen. De Iode vraegde waer is u lieden tekeningh? In onse sielen door den Letter des doops ingedrukt sey hy. De Iode antwoorde. Als ghy lieden ten longsten dage met ulieden lichamen sult verschijnen, wie sal 't teken van uwe sielen dan sien maer wy Ioden sijn door de besnyding getekent. Den welken Mathias atwoorde, O ghy onbeschaemden Iode, woud ghy in de vergadering van den hoogsten rechter, en soo veele duysenden van menschen u we schamelheyt tonen? loop aende galgh

galgh met uwe onbeschaemtheit: en alsoo is hy na sijn oordeel overwinner weghgegaen

Aertich antwoord van een Borgermeester van Ulms.

EEn seker Borgermeester van Ulms, in ambassade sijnde by Vrouw Machtelt hertogin van Oostenrijk liet onder 't oreren een wind vliegen, hy ontfettede sich daer niet over) maer ging met sijn reden voort. De hertogin liet dat ongemerckt door gaen: maer de staedt^{er} Iuffrouwen begonnen onder malkander te lachen, en om dat een van haer-lieden door het lachen den adem soo sterck in bondt, datse onder uyt-borst, ontvloogh haer een windt tegens haren danck. Het welck den Borghermeester hoorende, settēde hy sijn begonnen reden aen een sijde, seggende: Laet het al voortds op de rije omgaen, en als het aen my ghekomen is, sal ick weder op nieuws beginnen. Waer op sy altemael hertelijck gelacht hebben, en de hertogin door dese aertige antwoord beweegt sijnde, heeft hem seer eerlijck onthaeldt.

Klucht van een boer tegens een Gelderschen Ioncker.

DEn Stichsen en Gelderschen adel verdryven haren tijdt veel met jagen, of met in de kroegh te quinkeleren: want het selve alle beyde privilegien van d'edel-luyden sijn. Daer was nu op de Veluw een Ioncker, seer

tot de jacht genegen, dese had een boer, genaemt Ian dickwils met kluchten bedrogen, en gelijk men begerigh is om sijn party een voordeel af te sien, daght desen boer den selfden Ioncker oock de kovel te vullen. Het is geschiet eenige dagen daer na, dat Ian in de sloot stondt en groef, en den selfen Ioncker met sijn jacht daer voorby sagh gaen, den welken hy aensprack, offe niet op gedaen hadden? Den Edelman neen antwoordende, sey Ian, O bloet Ioncker, ick wou dat gy over een uur by my geweest waert, ick heb een braven haes gefien. Den Ioncker sey, voort Ian, wijs ons de plaets: Ian sijn schup inde aerde stekende, gingh met den Ioncker nae sijn huys in sijnen Tuyn, alwaer hy den Ioncker een lustighen trarara wees, seggende, Ioncker sie daer, daer heeft een grooten haes (alsoo sijn vrouw alsoo ghenoeemt was) over een uur gheseten, of den Ioncker locht kreegh gheef ick den Leser te bedecken.

*Aertigh besluyt van een Geestlick Heer
tegens Calvijn.*

HET is nu maer omtrent vier jaren gheleden, dat een Priester binnen de stadt Paderborn het Euangelii van de thien Melaetschen op een Sondagh voor de middagh predickte: Den Text gelesen hebbende in het Latijn, begon hy een voor-reden alsoo te maken. *Den heyloosen Calvijn seydt op sekere plaets, &c.* welck hy in het Latijn verhaelde, en een weynigh alleen gedisputeert hebbende, sagh hy over sijn schouder,

der, segghende: *Wat saghstu nu Calvijn?* en weder voort gaende een gheruymen tijdt, sagh hy weder over sijne schouder, seggende, *Heurstu das wobl Calvijn?* En 't dispuyt weder een seeckeren tijdt, gecontinueert hebbende, sagh hy voor de derdemaal weder over sijne schouderen, en seyde: *Waer buste nu Calvijn?* en noch een weynigh voortgegaen sijnde, seyde hy, tot een besluyt: wat sal men doch veel van Calvijn praten, daer hy doch van de luysen opgevreten is?

Genoeghlijke spreuck van een droncken man.

EEN vermaeklijk droncken bloet sich met verscheiden soorten van wijn opgevult hebbende, so dat hy begon te voelē dat hy doneenigheyt der selver niet langher verdragen moght, sprack alle d'ingeswolgen wijnen met navolgende graviteyt alsoo aen. Ick rade u-lieden dat ghy-lieden met malkander goede correspondentie houdt, of ick sal u-lieden altemael op-staende voer ter venster uyt werpen.

Genoeghlijk antwoord van een man die gegeesfelt wierd.

MEN geesselde te Prato, een stadt in Italien een man, welck voetjen voor voetjen ging over de straet? 't welk een man siende welck deernis met hem had, tot hem seyde, och arme mensch, soo ghy soo langsaem gaen wildt, ghy

ghy sult noch seer deerlijck geslagen worden, eer ghy tot het eynde van uw' reys komt; loop haestig, op dat ghy van dese pijn en schande verlost wordt. Tot den welcken den gegeeffelden antwoorde, ga soo 't u gelieft, wanneer ghy soo gegeeffelt wort; soo veel my aengaet, ick wil na mijnen sin gaen.

Van een vrou van Touraine tot haer man.

EEn Tourains edelman was op een dag te gens een van sijne gebuyren seer vergramt, en dat om eenige redenen die hem aengebracht waren tot den welcken hy seyde, wat Duyvel soudender soo veel horendragers wesen, ick wou datse altemael in de rivier lagen: Sijn vrou sey tot hem, wel man waerom woudt ghy dat wenschen? ghy kondt niet swimmen.

Gau antwoordt van een vrou tot haren man.

Bernardin de Arese had een seer genoeelijke, edele en verstandige vrou. Dese fadt op een Heyligen dagh, sonder daer op te dencken voor haer deur met de beenen over malkander haer man dat siende beval haer de winckel te sluyten, aengesien dat het heylig dag was, en datse niet behoorde geopent te worden. Daer op sy vaerdiglijk antwoorde, dat is voor den ghenen die daer by te kort mochten komen; maer voor de gene die de sleutel dragen moet men de winkel sluyten.

Boertigh antwoordt van een Edelman.

EEn jong edelman van Xaintonge draghende rou over sijn moeder, welck onlangs ghestorven was, quam in het hof van Vranckrijck met een muyl met roode sijde stricken en kleet. De vrouwen welk wat met hem scheeren wou den, seyden tegens hem: wy vinden het vreemt, mijn Heer, dat, dewijl ghy rou draeght, uwer muyl met root bekleet is, want al de wereltd sal oordeelen dat het selve niet wel past. Mijne vrouwen (antwoorde den edelman) ghy-lieden hebt daer eenigh ghelijck in, maer ghy-lieden moet oock weten dat de moeder van de muyl noch niet overleden is, en daerom sou het niet wel passen dat de selve rou droegh.

Dytlegging van de figure van Moyses.

EEn seker persoon siende een groot tafereel in de welcke moyses met een grooten greysen baerdt geschieldert was, gelijk het ghebruyck gemeenlijk is, hebbende in sijn handt de tien geboden niet dese woorden daer boven in groote letters Exod. 20. hy meynende dat Exod. de ware naem was, en 20 het getal van sijn ouderdom, seyde tegens de gene welck rondom hem stonden. Siet daer een man al te oud na sijne jaren.

Het orgel van den Abt van Baigne.

DEn Coning Philippus fijnvermaeck fchepende in vremde en Nieuwe dingen, beval aen den Abt van Baigne, welck een gau en ervaren man in de Mulijck was, dat hy een hermonie en orgel van Verkens maken fou. Den abt dede tot die faeck gelt tellen: als hy een deel verkens van verfchijden ouderdom Vergadert had, stelde hy de selve onder een tenten van dun doeck, waer voor hy op een tafel een orgel stelde welckers clavier met kleyne fpelden wel voorfien was, welck de verkens in d' ooren ftaecken, wanneer't selve Instrument gheroert wierd. Dit verfocht hy voor den Coning, doende de Verkens in zoodanigen ordre en accoort fchreeuwen, dat den Coning daer groot vermaeck in nam.

Stoute reden van Blanche dochter van Coning Carel de fchone.

DEn Coning Philippus pratende op een fekeren dagh met Madame Blanche, hartogin Van Orleans, dochter van den Coning Caral de fchone, van wegen den fucceffie van de Croon van Vranckrijck: fy antwoorde vrijlick: Indien ick ballen had, ghy foud 't hert niet hebben fulcke woorden tegens my te fpreken, of't fou tot uwe groote fchade fijn.

Hoe

Hoe den Hertogh van milanen met een Astrologus spotte.

EEn Astrologant fijn werck makende van toekomende dingen te feggen, en wat geluck of ongeluck een yder overkomen fou, fagh Jan Galace, Hertogh van milanen in 't aensicht, en feyde tot hem, mijn Heer, foo ghy wat te beftellen hebt, befteldt het in tijds: Want ghy kondt niet lang leven. Hoe weet ghy dat, fey den Hertogh? om dat ick de fterrens, welck over u leven regeren, daer over raedt gevraeght heb, en ick bevindt dat de selve dreygen, dat ghy in 't midden van uw' leven wegh geruckt fult worden. En ghy, fey den Hertogh, hoe langh fult ghy leven? Mijn planeet, antwoorde de fterren kijcker belooft my een langh leven. Nu, fey den Hertogh, op dat ghy in 't eyndt u niet langer op de planeten betrouwen moegt, fult ghy terftont, tegens uwe meyning, fterven, en alle de ' planeeten van den Hemel fullen u niet konnen helpen. Nae dat woordt gebood hy, dat men hem hangen fou, 't welck voorts in 't werck ghefteldt wierdt.

Geveynstheyt van een Jonge weduwe.

EEn rijcke weduwe bad haer buyrvrou, welck een loofe teef was, op een dagh om nae een man voor haer uyt te fien, feggende, by mijnder trouwe, gheloof niet, dat ick het doen fou uyt welluft van de liefde: want ick had

heb daer een schrik van, en wou gaerne dat 't huwelick sonder de selve bestont: maer ik soek een man, dewijl mijn groote goet wel een op-passer van noode heeft. De slimme buyr-vrouw welck de gheveynstheydt van dese vrouw wel kende, beloofde sonder veel woorden te maken, dat ser een na haren sin soecken sou. Een weynigh daer nae quamse weder by de weduwe, segghende, mijn vrouw, ick hebt er recht een naer uwen sin ghevonden: want het is een wijs, kloeck man, de welck niet heeft. Gae van hier, sey de weduwe in gramschap loop voor den Duyvel, wat moeght ghy my van sulcken man praten? want hoe wel ick geen werck maack van die dinghen, soo wil ick 'er nochtans een hebben welck raedt weet, vvanneerder eenighe onlust tusschen ons gerefen is, om den pays vveder tusschen onste maken.

Vreemt toeval welck een sot gebeurde.

IN een van de fraeyste steden van Vranckrijk is 't gebeurt, dat een schoone vrouvv, vviens naem om redenen versvveghen vvordt, aen een van de fraeyste Jonghmans van de selve stad getrouvv was, en nochtans niet ophieldt daer en boven een vriendt te gebruycken, als haer man van huys was. Het is op een tijdt ghebeurt alle by malkander waren, dat een sot een hondt vervolghde, die hem een stuck vleesch ontnomen had: maer den hondt de deur van de selve vrou open vindende, sloop daer in, om sich te verberghen. Het welck den sot siende, klopte aen de deur;

deur, en begon te schreeuwen, doet open ghy schelmen, doet open, en brenght den dief hier buyten, welck ghy-lieden van binnen verberghen hebt, sult ghy-lieden rovers verberghen, welck den doot verdient hebben? Ick sal daer over gaen klaghen. De vrouvv veelck by haren vriend was, dese vvorden hoorende, en soo veel volks omtrent den sot siende, vvas van meyning dat hy nergens anders om gekomen vvas, als om haer en haeren vriendt t'openbaeren. Zy klam naer beneden, en dede de deur voor den sot open, en als hy binnen vvas, badse hem, haer huys niet te schenden, en al vvat daer binnen vvas sou tot sijnen dienst vvesen. Den sot dese fraije onthalingh siende van dese schoone vrouvv, vvas vvel te vreden, en gingh nae binnen om hem te vvermen: Maer het en duyrde niet langht, of de man quam kloppen. De vrouvv den klop kennende, verberghde haren vriendt onder het bed, en den sot gheboodtse in de schoorsteen te klimmen, daer nae de deur openende, begonse haeren man te omhelsen en te kussen: maer alsoo den man koud vvas, beval hy haer een vuyr aen te stoocken, het vvelck sy doen most, een bracht van het groenste hout, het vvelck sy vinden moght, vreesende dat den sot verbranden moght, maer sy vvas vvel bedrogen: vvant het natte hout maecte sulcken dichten roock, dat den sot ghedvvonghen vvas seer dickvvils te hoesten. Den man niet wetende vvat in de schoorsteen te doen vvas, sagh om hoogh, alvvaer hy desen sot sagh, en meynende dattet een dief vvas, begon hem te dreyghen. Den sot sey teghens hem, ghy siet my vvel; maer

maer niet den rover van uw' eer, welck meer als duyfent-mael by uwe Vrou geslapen heeft. Den man horende sulcke dingen seggen van sijne vrouw, wierdt soo gram, dat hy den overspeelder doorstack welck onder het bed lagh. Den sot defen dootslagh gesien hebbende, klam naer beneden, en een stok in de handen nemende begon hy luyde te schreuwen! Ghy hebt mijn schuldenaer dootgeslagen, maer soo ghy my sijne schult niet betaeldt, ick sal maken dat ghy 't u beklagen sult, en ick sal u aen de Iustice aenbrenghen. Den armen man siende dat hy den sot niet wel te vreden stellen kondt, stopten hem den mond, en gaf hem een beurs vol pistoletten. Alsoo won den sot door sijn geckheydt 't welck een wijs man verlooren had.

Genoeghlycke redenen van een vrou aen haeren man, die klaegde dat sijn vrou hem te veel koste.

EEn gierigh mensch sich tegens sijn vrouw beklagende, dat hy haer sulcken kostelijken rock ghemaect had, en sey tegens haer, reken soo naeuw, als ghy wilt: ghy sult bevinden, dat van dien dagh af, dat wy getrouwt geweest sijn, my elcken by een komst meer als een Ducaet gekost heeft. Dat is mijn schult niet; sey de vrou, maer d'uwe: waerom komt ghy soo dickwils niet, dat de selve u maer op een oortjen komt te staen?

Genoeghlyck verbael van een houwelijck.

EEn seker landtman handelde over 't Houwelijck van een Jonghe dochter, welck sijn buyr vreyster was, quam tot het sluyten, en seyde datse hem noch te jongh docht, waer op de Vader antwoorde sey is fixer als gy weet: want sy heeft al gereets dric kinderen by onse Cappelaen gehad.

Reden van een Heer van een dorp, welck fraey is.

HEt is niet langh gheleden dat een Prince Heen Heer van een dorp wou besoecken, welck hy wist, dat een genoeghlyck man was, en liet hem weten dat hy hem 's anderen daeghs besoecken wou, Den Heer maecte accoord met hem, dat hy soude komen als een aep, maer niet als een vos. Wel hoe verstaet ghy dat antwoorde den Prince? Ick verstaet, sey hy, dat ghy komt als een aep, dat is, sonder steert, maer niet als een vos, dat is met uwe trein, welck een groote steert is.

Een opmerkende daedt van Alphonsus Koning van Arragon en Napels.

ALphonsus op een tijt in een goutsmit's winkel wesende, om eenige fraeyheyte te kopen vertoende hem den koopman 't alderbest dat hy in sijn kas had, daer hy eenige stucken van kocht,
en

en dewijl hy een deel hovelingen en edel-lieden by hem had, welck daer alleen gekomen waren om te kijcken, vraeghde den Coning tegens den koopman in 't opfluyten van sijne waren, of hy niet yets miste? Desen sijne koop-waren overfiende, bevant dat hy een gout keten miste, twelk hy den Coningh te kennen gaf. Den Coning beval, datter niemant uyt den huys gaen sou voor dat hy 't geboodt, en voor dat den gouden keten weder gevonden was: maer om dat geen edelman met sulcken lelijcken daad beklad sou worden, deed hy een ton vol water en sand brengen, en beval dat een yder, d'een na d'ander, sijn hand gesloten daer in sou steken, en sijn hand in 't uyt-halen weder open soude houden. Als dat gedaen was, beval hy den Koopman in 't vat te sien, alwaer hy 't keten vondt; en niemant wist wie den dief geweest had.

*Twee studenten verkochten een fles wijns
voor 20 pistoletten.*

Op een sekere Dorp woonde een werkmán, meer van geldt als gheeft voorsien. Twee studenten, welck kluchtigh waren, wouden desen goeden man bedriegen om datse van sijne slechtheydt ghehoort hadden. Een van dese twee had een flesch met wijn aen sijne zijde, biddende hem om de liefde Godts; en d'eer van de seve vrije konsten, dat hy haer dien nacht geliefde te herberghen, 't welck hy gaerne deed. Alsoe in de kamer ghekomen waeren, sette den student sijn flesche op 't veynster, en alsoe al te mael aten, begon hy de selve aen te tasten en te drincken, segghende, dat, alwaer 't dien nacht

thien

thien jaren duynde, en sy altijd droncken, die fles niet ledigh sou worden. Als de fles by nae ledigh was, nam sijn kameraet van buyten behendigh weder een ander fles die vol was, welck uyt een der handt met d'andere fles ghemaect was, en sette se op d'eygen plaets. Den waert en gasten begonnen haer over de kracht van den fles te verwonderen, waerom de selve niet ledigh wierd? Ick wil u dat wel segghen, sey de Scholier, dit is het vat van den glorieusen S. Othmar, welck hy noyt uytgedroncken heeft, en ick wou daer wel een stuck gelts voor hebben om mijne studie te volbrengen. Het welck dien goeden man siende, vraeghde hoe veel hy daer voor hebben wou? Den student loofde den selven vijftig pistoletten, en hy bood twintig, waer op de koop klaer wiert, en 't gelt getelt zijnde, gingh hy wegh met sijn kameraet.

*Genoeglike redenen van een Sergent
voor Amiens.*

ONDER de regeeringh van Henderick de Groote hoogh-loflijcker memory, als de Spaenjaerts van Amiens ghejaeght waeren, en selve beleghert was, isser een Sergent van de Garden geweest, wiens kloekheydt in een goede gheleghentheydt wel bekendt gheweest is: het welck daer aen wel eenighsins bekendt is geweest, om dat hy een houten been had. Het is ghebeurt dat deselve op een dagh een bresch gingh besichtigen, of de selve oock sufficient genoegh was om een bespringingh teghen te staen. Als hy weder henen gingh, quam een musquet kogel en brak sijn houten beē: doe keerde hy hem om.

om, en riep tegens den genen, welck hy meynde dat de schoot gedaë had. Ha kameraet gy meynt my een been gebroken te hebben, maer ick hebber noch een in mijn hut welck geheel nieuw is.

*Van een beurfe snyder welck een ander buerfen
snyder berooven wou.*

Onder de regering van Carel de 9. wasser een beurfe snyder, welck hem verrijckt had met 't selve ambacht: Dese quam op een tijdt in de comedie, gekleet sijnde als een edelman met een mantel, op welkes schoef hy een dosijn goude knopen had. Een ander beurfe snyder siende soo schoonen roof onder 't midden van 't gedrang, vervoegde sich daer by om sijn meesterstuck te toonen. Als hy behendigh den eersten daer of had ging hy alsoo voort tot den lesten toe. Maer als hy den laetsten begon af te snijden, nam den voorverhaelden edelman met een mes sijn slag waer, en sneed den buerfe snyder een oor af en dat met een veeg. Den buerfe snyder begon terstont te schreuwen mijn oor, mijn oor: Den anderen, mijne knopen, mijne knopen: Zie daer sijne sey den beurfe snyder, en daer u oor sey den edelman en alsoo hebben se malkander bekent voldaan te hebben.

*Een genoeglijke verontschuldning van een
paerde dief.*

Een dief voor den Rechter ondervraegt sijn de over vele dieverijen, soo wierdt hy onder an-

andere beschuldigt een paert gestolen te hebben, en als den regter aenfront dat hy de waerheyt bekennen sou, seggende dat daer bewijs genoeg was om hem ter banck te brenghen. Dese armen bloedt daer door vervaert gemaect sijnde, en vreesende dat hem quader gebeuren moght, bekende dat hy op een seeckeren dagh, een toom gestoolen had, daer tegens sijn meyningh een paerd aen vast was. Dat kan misschien wel sijn sey hy, daer men my na vraeght. Den rechter kont sich niet van lachen onthouden, als hy dit antwoordt hoorde, en als 't paerd weder bekomen was, wierd den beschuldigden vrygelaten, om dat hy andere geen diefte, als van den toom bekent had.

Van't geen een priester gebuerde in d'offerhande.

Het is niet langh geleden, dat een Priester van Broü nae de kerck gingh op een na by gelegen dorp, al waer hem onder weeghen een man met een fraeije kerper in 't gemoet quam, die hy kocht alsoo 't visch dagh was daegs daer na, welcken karper hy in een sackjen stack, en onder sijnen taschē van 't wambais vast maekten, en gingh recht in de kerck: en als het soo verre quam dat hy sijn volck de paix gaf, en de vrouwen verwachtte om offer te doen, begon den karper sijn steert te roeren, soo dat hy den rock van den priester begon te verroeren en op te lichten, sonder dat hy daer op dacht. Maer de vrouwen meynende dattet wat anders was, sagen op malkander, en kregen d'een couleur op d'ander, wetende niet hoese haer houden sou-

fouden. De Priester was feer verwondert datter niemant ten offer quam, en begon op den karper te dencken, welck sich voor aen zijn lijf beweegde: Doe opende hy zijn kleet, seggende, 'tis niet dat ghy lieden denkt, maer 't is een karper welck ick gekocht heb om morgen t'eten.

Van een Schoe-lapper welck een paer laersfen voor vijftigh dreeten gaf.

DAER was een Kamerlingh van een Edelman, welck door de schor-lappers straet quam gaen om een paer laersfen te koopen, als hyder een paer nae zijn sin ghesien had, vraeghde hy hoe veel de selve kosten? Den meester sey vijftigh stuyvers, en als hem docht dattet veel te duyr was, wou hy gheen geldt bieden, en gingh henen: Den meester hem wederom roepende, sey, zijns gheen geldt waerd, wat wilt ghy my daer voor gheven? Ick ghever u vijftigh dreten voor, sey den kamerlingh yte klucht: Ha sey den schoe-lapper, kondt ghy my de selve nae malkander leveren, ick sal u de laersfen voor niet gheven. Defen meester Kamerlingh welck anders niet soght, gingh op een driestel in de winckel sitten, en sette de helte vande billen op de stoel, de helte daer buyten, en als hy begon te blasen, sey hy, kom hier meester, ontfangh uw' geldt. Den schoe-lapper gaf hem, nae den ontfangh van vijftigh dreeten, de laersfen. De knechts vande winckel wouden drinck geldt hebben, daer op hy antwoorde het selve billijk te wesen, en met dat hy her selve

selve seyde, gaf hy haer-lieden 3 of 4 grootte dreeten, welck sy-lieden onder malkanderea deelen fouden.

Van een bastaerd van een groot Heer welck quaet was dat men hem van de galgh holp.

DAER was een bastaerd van een groot Prince, welck het niet vast had, en sig selven wijfmaecte dat hem al de wereltd behoorde te eerenghelijck een Prince: oock was hy altijt gefindt een yder zijn naem, en qualiteydt te laten weten. Somwijlen reijfde hy met goede en quade menschen over berghen en dallen. Somtjids reed hy te paedt, dan gingh hy weder te voedt, Het is op eenen dagh ghebuert dat hy van Rouergue weder na Vranckrijk quam, en door een bosch quam alwaer eenige moordenaers een mensch vermoordt hadden, welckers wonden noch versch waren. Den Provoost dese voordenaers vervolgende, quam dese bastaerd in 't gemoedt, welck op zijn soldaets ghekleedt was, den welcken hy vraegden waer hy vandaen quam? Den bastaert gaf anders geen antwoord, als wat roerdt het u, waer ick vandaen kom! soo het my niet en roerdt, antwoorde den Provoost, soo sijdt ghy van den genen welck defen man vermoordt hebben. wat mensch, sey hy? Men behoeft niet te vragen wat mensch antwoorde den Provoost ick sal wel maken dat ghy het wel segghen suldt. Den Provoost deed hem grijpen en door zijn volck gheleyden. Den bastaerd sey, ick sal het my al laten doen.

Den

Den Provoost deed' hem in't naefte dorp brengen, al waer sijn proces ghemaect wierdt. Maer als men hem vraagde hoe hy genoemt was, en waer hy van daen quam, sey hy niet anders, als men sal't u wel toonen wie ick ben, door sijne dreygementen verdoemde hy sich selven. Men leyde hem ter galge, en hy sey anders niet tegens den beul, als seg den provoost dat hy nemmermeer een mensch doen hangen heeft welck hem soo duyr sal komen te staen. Doet ghy lieden de menschen also hangen als men hem sou doen klimmen, wasser by geval onder d' omstanders een Rouergois, welck eertijts in't hof geweest was, en meynde dat hy desen bastard wel meer gesien had, soo in't hof als op andere plaetsen. Hy drangh wat na by om te beter te sien, en siende dat hy de eygen persoon was, keerde hy sich tot den Provoost, segghende: mijn Heer, dit is foodanighen mensch niet, als ghy meyndt, 't is een Fransch Baron. Den bastard sich horende noemen door desen Rouergois, seyde, swijg, swijg, laetse in haer boosheit voot-gaen, op datse alsoo leeren datse te menschen soo Lichtlijck niet hangen, den Provoost hem horende noemen, deed' hem terstont afklimmen, en als hy beneden was, sey hy tegens den Provoost zoud, ghy my dan doen hebben willen sterven? het sou wel gedaght geworden hebben: en sich tot den Rouergois kerende, sey hy in moeytlijckheit, waerom stondt gy niet toe datse met haer begonnen werck voort gingen; Ick sou wel gemaect hebben datter haer lieden suyr opgebroken hadt.

Om

Om een goede salade te maken.

EEN jonge dochter bad eens een Edelman, dat hy haer eens op een goede salade woude nooden, 't welck hy haer beloofde: Maer den Edelman welck de selve niet wel toe bereyden kond, vraeghde aen sijn kock hoe men de selve toestellen most. De welck antwoorde, datter drie personen de handt aen slaen moesten. Wat is dat voor volck, antwoorde den Edelman? Den kock antwoorde, een milt, een gierigaert, en een fantastijck mensch: want den milden sal der veel oij over gieten, den gierigaert weynigh azijs, en den fantastijcken salder duysendt verscheyden soorten van kruyden onder menschen.

Van een Doctor tastende de pols van een Ioffrouw.

BY een seecker Ioffrouw wierdt een Doctor geroepen om te sien wat haer deeren mogt. Den Doctor, nae de gemeen manier, wou haere pols tasten, op dat hy van hare sieckte te recht sou kunnen oordeelen. Sy door eenighe kleyne schaemte bewoghen zijnde, gelijk 't dickwils in de jonge dochters geschiedt, track haren arm nae haer, en schooff haere hembds-mouw tot over hare handt, op dat haren blooten arm niet sou gevoelt of gesien worden. Den Doctor dat siende nam een stuck van sijnen mantel daer hy den arm oock mede deckte, daer nae taste hy den pols van de Ioffrouw boven op den mantel,

F

seg-

seggende tot een linnen pols moet een laeckenschen Doctör wesen.

Antwoordt van een boer tegens den Bisschop van Keulen.

EEN oud goet dag-huyrder fiende den Aerts-Bisschop van Keulen over 't lant reysen met een hoop krijgsvolck vergeselschapt, begon te lachen, gevraeght sijnde waerom hy lachte, antwoorde, om dat S. Peter in sijn kerck soo arm sijnde, sulcke rijke navolgers achtergelaten heeft welck beter soldaten als priesters geleken. Den Aerts-bisschop hem willende onderwijfen van sijne qualiteyten, sey hem dat hy een Vorst en Aerts-bisschop te gelijk was, en dat hy als een Vorst gewapent was, en als hy in de kerck was, een Aerts-bisschop was, mijn heer, sey den dagh-huyrder, als den Vorst voor duyfent duyvels vaert, waer sal den Aerts-bisschop dan blyven?

Reden van Raphael d'Urbyn tegens twee Cardinalen.

DEN frayen en vermaerden schilder Raphael d'Urbin, zijnde by twee cardinalen sijne bekenden, welcke om hem te berispen, seyden datter eenige foyten in sijn schilderye was, al waer S. Peter en S. Paulus in geschildert waren, seggende datse veel te root gheschildert waren. Raphael dat terstont opnemende, seyde, mijne heeren, laet u-lieden dat niet vreemt

dur

duncken: want ick hebse gheschildert gelijckse in den Hemel sijn, en dese roode couleur komt haerlieden van wegen de schaemt: want sy schamen haer te sien dat de Kerck van sulck volck, als ghy-lieden sijt geregeert wort.

Belaghlijcke danck segging.

ALS een seker persoon van een dorps ghemeynte na een officiael van een na bygelegen stadt gesonden wierdt, om hem van de selve ghemeynte eenige gaven te brengen, sy den officiael, ick bedanck de ghemeynte, en seg haer van meynent wegen datse mijnen arbeydt en hulp vreylick gebruycken als 't van noode wesen sal: Daer op den afgesonden antwoorde. Uwe heerlijkheydt moet insghelijcks weder doen met uwe heerschende ghemeynte, welck ghy-lieden al tijt tot een goede sulter hebben sult.

EEN seker Prince door sijn landt en ghebiect treckende, en op een van sijne dorpen vernachtende, hebben de inwoonders te samen beflooten hem ytwes te vereeren: welcke last den schout en drie van de alderwijfste des selven dorps bevolen wierdt, die, gelijckmen wel dencken magh, niet sonder een heerlijkke reden met de gaven voor den dagh quamen. Den Secretaris bedanckten haer uyt den naem van den Prins, en sy ten laetsten, dat sijn heer haerl: een sachtmoedig Prins was, en al tijt blyven sou. Den schout antwoorde daer op en dat moet onsen heer weten, dat wy al tijt wederom sijne sachtmoedige onderdanen en boeren blyven fullen.

F 2

Be-

Belachlick opschrift van een brief.

ANtonius Gnevara verhaelt dat een seeckere Gravin in een brief wat wonders las, want als sy hare onderdanen, gelijk het de manier is, den doot van haeren man had laten weten, en haren naem daer alsoo onder geschreven had, de droevige en ongeluckige weduwe, &c. hebben de onderdanen ghemeeynt datse dien tijtel oock behoorden nae te volghen, wanneer sy haer antwoorden souden, en begonden alsoo, d'alderdoorluchtighite en bedroefde weduwe, &c. en hebben den brief alsoo gesloten: uyt het gebod van den Raet, Overheyt, en Regeerders, &c. en hebben ten laetsten daer op geschreven: aen de droevige en ongeluckige vrouw onse weduwe.

Als Marcus Laudensis Paus Clement de 8 seker gedicht gaf om te lesen, seyden Paus, na dat hy naulijx drie versen gelesen had. Och marce, hier is een syllabe minder in dese vers als 't behoort. Doe sey Marcus, daer is niet aengelegen, want uwe heyligheyt salder terstont wel een vinden die soo veel langer is.

Men moet hem met geen anders dingen bemoeyen.

Een seker persoon uyt een venster siende dat een ezel-drijver sijnen ezel seer sloegh, riep met luyder stemme, wel wat slaet ghy den armen ezel soo? Daer op den ezel-drijver antwoorde. Vergeef het my, mijn heer, Ick

Ick wist niet dat mijnen esel u soo na bestond, dat hey sulken sorg voor hem dragen soud.

Men moet hem van twist wachten.

Als een seker persoon soo veel schuldig was hy niet kond betalen, bleeff hy Langh in sijn kamer, soo dat men gelooffde dat hy om eenighe saken van huys was: Maer als de saeck ontdekt was, en 't daer op stont dat men hem van bedrogh veroordelen sou, heeft den Advocaet hem alsoo beschermt: het is niet vreemt, dat een mensch welck de rust bemint alle krackeel soeckt te ontgaen, en daerom sich een langen tijt verholen houdt.

Goedt groet goedt antwoordt.

Als een edel Ioffrouw haer haestede om na de Kerck te gaen, quam haer een persoon in edelmans kleederen in 't gemoedt, welck uyt de Kerck quam, den welcken sy spots-gewijs vragde, of de boeren mis al gedaen was? Daer op hy ja antwoorde, maer nu sal de mis der hoeren beginnen, daerom dunckt het my goedt dat ghy u wat haest.

Tosettus een Paduaes Filosooph een vrouw in het ghemoedt komende, gingh uyt de wegh, seggende dat hy de beleeftheydt teghens haer ghebruyckte, om dat hy sagh datse een vrouw was en schoon. Daer op sy antwoorde, of door hoovaerdije, of om datse meynde datse bespot waert, maer ghy Tosettus zijt voorwaer lelick.

lelick Toſettus antwoorde, ik heb eerſt gelogen, maer nu ſpreekt ghy de tweede logen.

TWee ridders vrijden een Jong edel Iuffrou, waer van den eenen heel Jong was, en den anderen wat meerder op ſijne dagen. Den Jongſten vraeghde tegens den outſten in tegenwoordigheyt van de vrijſter, op dat hy hem ſcheeren fou, hoe out hy was? Daer op hy antwoorde, Ick heb daer ſoo nau geen rekening van ghehouden: Maer dat weet ick nochtans, dat een eſel van twintigh Iaren veel ouder is als een menſch van 60 Iaren.

ALS Ioannes hertog van Angiers reyſde om het rijck van Napels te vermeerſteren, dede hy in ſijn Vaendel ſchrijven: Daer waſſer een gefonden wiens naem Ioannes was: Maer Alphonſus in 't ſijn, *Hy is gekomen en ſy hebben hem niet ontfangen.*

Schijnbeyligheyt.

ALS een rijck Coopman ghemerckt had dat een ſeker arm man in Heyligheyt uytſack, overmidts hy veel yverigher als andere ter kercken gingh, en altijd ſijne ghebeden boeck, gerijden, en roſarium by hem had, vraegde hy hem, hoe hy 't al ſtellen kondt? Daer op den ſchijn heylich antwoorde, dat hy wel geldt van noode had om ſich te onderhouden. Den rijcken Coopman telde hem een goede ſomme geldts ſonder handt-ſchrift, op die voorwaerde dat hy 't hem by gelegentheyt wederom geven

geven fou. Als den Coopman langen tijdt daer na 't ſelve gheldt wederom eyſchte, ſeyde den ſcheynheylich dat hy hem niet kende en miſſaeckte de ſchult. Den Coopman van anderen daer over uytgelacht ſijnde, dat hy ſijn gelt ſoo lichtelijck aen een onbekende geteldt had, antwoorde, *Marcus Ravennas* (want ſoo was den ſchijnheylich genoemt) heeft my niet bedrogen maer ſijn gebeden boeck en roſarium hebben 't gedaen.

Geen ongeluck alleen.

EEN rechtsgeleerde genaemt Mr. Paulus van napels horende dat een ſekeren vriendt, na dat hy al ſijn goedt doorgebracht had, oock om eenige fout van ſijn vrouw opgeſet wat, ſeyde, het ſcheyndt vreemt, dat den genen welck ſijn goedt ſoo lichtelijck vernietigt heeft, oock ſijn houwelijck niet heeft kunnen vernietigen.

Men moet niet op ſijn loofheydt pochen.

TWee Coopluyden onder malkander van hare voorſichtigheyt en loofheydt pratende, ſeyden eenen tegens den anderen, Ick wou u wel hondertmael verkoopen eer ghy my eens verkocht. Ghy hebt gelijk, ſeyden ander, want daer is niemandt welck u een duyt voor my gheven fou.

ALS Petrus marſonus en Ioannes Politus, voor de vergadering van coopluyden twiſteden, en marſonus ſijne faken voortgheſtelt had, ſey

Politus teghens de rechters: Ghy-lieden moet desen man niet gelooven: Ick sal u een Evangelie (dat is d'oprechte waerheyt) verhalen. Doe begon Marsonis met blooten hoofden te staen, en simpel by sijn neus neder te sien, al de rechters haer daer over verwonderde, sey hy, waerom doet ghy-lieden 't selve oock niet, dewijl desen ons 't Euangelium leeft.

Sommige gaen verciert met haer lant en gront.

ALs een prachtigh mensch na het verkoopen van sijne huysen kostlijcke kleeder en had laten maken, en een ander hem in een Damalten rock seer sagh sweeten, sey hy tegens een ander op den prachtigen mensch wyfende, hoe sweedt die kerel maer dat is niet vreemt: dewijl hy sulcken ballast te weten sijn huys omdraegt.

Waerom 't hayr eerder gryst als den baert.

EEn geleert man by een Prince geroepen sijnde en nae veele dingen gevraecht heeft op alles soo fraey gheantwoordt, hoewel dat hy noch niet seer oudt scheen, dat het een yder tot verwonderingh was. Ten laetsten vraegde den Prince hoe oudt hy was: als hy gheseydt had dat hy 50 Iaren oudt was, vraegde den Prince hoe het by quam dat hy noch niet grijs was? Doe nam hy sijn mutds af daer hy sijne grijse haren tot noch toe onder verborgen had, en vertoonde de selve. Den Prince
daer

daer over verwondert sijnde, sey hoe komt het by dat gy geen greyse haeren in uwe baert hebt? Dat is niet vreemt sey den anderen, dewijl den baert twintig jaren jonger is als 't hayr.

Een vyandt is te veel.

Cosmus medices vermaende een seker burger, dat hy met sijn vyandt versoenen sou, soo haest het hem mogelijk was. Als den selven antwoorde dat sijnen vyandt niet veel achtete, want hy anders geen vyandt als hem had: Cosmus seyde, waerom volght ghy mijnen raedt niet? want een vyandt is voor machtigen al te groot, en hondert vrienden sijn te weynigh.

Gelijckenis van een voorstelling.

EEn seker persoon seyde dat de arme menschen door gulfigheyt, de rijcken door honger, en de geestelijcken door koude sterven. Dat leyde hy alsoo uyt. wanneer een arm mensch sieck wordt, komen terstondt de vrienden van alle kanten en brenghen elck dit en de ander dat voort, waer door hy de ongewoonlijcke leckere spijs soo gulsig inslockt dat de maegh soo overladen sijnde, hy ten laetsten door de rouheydt komt te sterven. Maer derijcken, op dat de overblijffels van de overvloedige spijs uyt dampen mogen, worden van de medicijn meesters gedwongen, soo op haer diata te leven, datse daer soo kranck van worden, datse niet weder te recht kunnen gebraecht worden. Maer de geestelijckheydt
F 5 welck

welcke vrouw noch kinderen hebben, die hare goederen erven kunnen, worden terfont, alsse sieck worden, van hare dienaers, huysghenoten, gebuyren, Magen van hare kleederen en bedden berooft dewijlle noch leven, also datse also elendich gedwongen worden te sterven.

Men moet geen seker voor onseker nemen.

DEN Keyser Maximilianus de eerste van een sekeren Koning aengeport sijnde, datse te samen hare krachten tegens een anderen Prince aenspannen wouden, dat hy het grootste en vetste Hertogdom voor uyt hebben sou, wanneer den Prince overwonnen en verdreven was, heeft geantwoort: Dat 3. stercke gesellen na eenighe debauche, den waerd met 't vel van den Beer beloofden te betalen, welck groote schade in hare contreye dede. Maer alsse in 't bosch quamen, quam den Beer haer in 't gemoet, waer door elk om een goet heen komen sagh. Maer den eenen niet konnende ontsnappen, ging op d'aerde leggen, en veynsde hem doot te wesen. Den Beer geen leven in hem speurende, ging henen, na dat hy hem lang beroken had. De anderen dit spel aengesien hebbende, quamen by hem, vragende wat hem den Beer toegheluyfert had? hy antwoorde, dat wy geen Beeren huyl weder verkoopen souden, voor dat wy hem gevangen hadden. Met dit antwoord soud hy den Ambassadeur wederom hem vermanende, dat den roof niet kond gedeelt worden voor dat den vyant verslaghen was.

De

De schattingen zijn hatelyck.

EEN sekeren Cardinael was by alle man seer in den haet, om dat men gheloofde dat hy den Paus tot nieuwe Tollen en Schattingen aenstoockte. Alster rekening gehouden wierd voor den Paus en eenige van sijne secreetste Raden om 't gelt te versamelen, seyder een welk desen Cardinael niet groen was, Heyligste Vader, ick weet gheen beter raet om gelt te versamelen sonder klacht van d'Onderdanen, jae met groote blyfchap, als datmen Armelinus (so was den Cardinael genoemt) de huyl af trock, en de selve rondom, ghelijckmen de huylen der Wolven doet, door uwe geheele gebied droegh. Want ick twijfel niet of sy fullen altemael graeg gelt van kijken geven. Armelinus sich dat niet aentrekkende, sey, na u eygen oordeel dunckt u mijnen huyl na mijn doot noch tot eenich voordeel te wesen: maer dat weet ick voorseker van u, dat ghy levendich noch doot tot eenigh ghebruyck wesen kondt.

's Spel van de Fortuyn.

ALS een seker geleert man by Cosmus Medicus quam, maer seer sober in de kleederen, en een stuck van hem begeerde, vragde hem Cosmus hoe hy so gescheurt daer uyt sagh, heeft hy gheantwoordt, dat hy van de Roovers gheplondert was: Cosmus sey, 't is gelooflijcker dat ghy uwe kleederen en ghelt met spelen verlooren hebt. Den student dit vattende, sey, en in dat spel heeft u de fortuyn een

deel van my en andere luyden goedt toegheworpen gelijk ick sie, ghevende te kennen dat de rijckdommen gelijk een spel van de fortuyn waren, welck 't den eenen toefmijdt datse den anderen neemt. Cosmus de scherpsinnigheydt van dit antwoordt verwonderde, heeft hem een nieuw kleet en eerlijck teergelt gegeven.

Sorgvuldigheydt.

ALs den Keyser in Italiën oorloogden, heeft eene Antonellus het leger leyde sich aen kant gesteken eer het op een slaen quam. Als hy daer na in de familie van Cosmus ontfanghen was, en een sommighe Astor sijne forghvuldigheydt prees, heeft Cosmus ten laetsten gheseydt, voorseecker heeft hy sijne forghvuldigheydt ghenoech getoont om dat hy voor den tijdt gevluht heeft.

De sachtmoedigheydt is een Prins eygen.

ALphonfus om sijn al te groote sachtmoedigheydt en slapheydt van ymandt berispt sijnde, sey, wacht tot datter leeuwen en beeren regeren: want ick weet wel dat de sachtmoedigheydt een mensch past, maer dat de wreetheydt van een Prins voornamelijck de besten past.

Tegens de tyrannen of die de regering met geweld aentasten.

IN Italiën plegen 6 mannen verkoren te worden, by de welcke de regeringh van 't gehele ge-

gemeene best bestondt en het was de manier dat elck een dagh over sijne mackers te ghebeden had, en de selve op een bestemden tijdt geboodt te samen te komen, en over de voorgheftelde dingen te raedtflagen, Als den dagh geeyndigt was, leverde de genen welck voorgeleten had, ghelijck sich selven afdanckende, een ander het ghebedt over met een yveren leunflock welk het ghebedt betekende en dede een oratie gemeenlijck dat by welck op dien selven of sijne mackers paste. Het is geschiedt dat op dien tijdt als Pandulphus Petrutius door de grootste loofheydt in de regeringh ghekomen was, datter een van deses mannen sijne regeringh af sullende leggen, en sijn macker de selven gheven nae een fraeije voorreden in dese vertelling ghekomen is hoe dat Satanas, nae dat hem de macht van Godt toegelaten was den Heyligen Iob van alle sijn Haef knechten, huysen, kinderen berooft heeft, en hem niet achtergelaten als sijn wijf niet tot sijn troost, maer tot groote quelligh, op datse door hare smaet. Iob alle de ellendigheden te meerder voorstellen sou om hem moeyelijk te vallen. Met de selve streek sey hy heeft Pandulphus Petrutius, na dat hy alle de ghemeyne macht en ontsagh op sich ghebracht heeft, alle de ghemeyne inkomst en schatting na hem ghetrocken, en op dat ick het met een woordt siegh, onse republijck onder de voet getreden, en gelijk als in een tyranni verkeert, en ons ten minsten de schijn van een gemeyne regeringh toeghelaten, niet op datse onse waerdigheydt en eer soude dienen, maer op datse de droeffenis der ellendige borgers te

te meer ontsteken en beswaren sou? daer ick my nu van ontlast, en aen mijn macker overlever, gelijkse is: Hier op sweegh hy, en heeft aen alle gemoederen de bittere ghedachtenis van den tegenwoordigen stant der dingen nagelaten.

Genoeglicke daet en seggen van Gonella.

Gonella den Italiaen heeft alle de boetsmakers en genoeglike menschen van sijnen tijt te boven gegaen, waerom hy dikwils met Nicolaus en den Mark-graef van Ferrara verkeerde, hy had een kleyn paerdeken welk den Markgraef heymelik de staert doen afsnijden heeft. Terstont heeft Gonella eenige muylen welck in d'eygen stal waren de bovenste lip afgesneden. Gonella daer over aengesproken zijnde, heeft hem niet verontschuldicht, maer heeft alleen begeert dat men de schade waerderden sou. Het welk op dattet te beter geschieden sou, zijn de muylen voor eerst uytgeleyt, en daer na 't paerdeken van Gonella dat sonder staert was, en dat met een groot gelagh van alle d'omstaenders, en bysonder van den Mark-graef selfs. Doe sey Gonella tot den Mark-graef en d'anderen, dewijl niemant van u lieden in dit schoupsel hem van lachen onthouden kan, geloofst ghy-lieden dan dat dese muylen haer van lachen onthouden kunnen, soo dikwils alse mijn paerdeken aensien, daerse soo gemeyn mede zijn, dattet soo van sijnen staert berooft is. Hier door al te mael noch meerder aen 't lachen rakende, is Gonella vry gewesen, en voor den aldergenoeglicksten mensich gehouden geweest.

Men moet opstaen en wat doen.

Laurentius medices van sijne goede kennis gevraeght sijnde, waerom hy 's morgens soo langh sliep, sey wat doet ghy dan des morgens? Als hy sey dat hy eenige beufelingen bestelt had, heeft Laurentius gheseydt: Maer het geen ick 's morgens droom, heeft meer te beduyden als alle 't gene dat ghy 's morgens doet.

't Geloof der Koopluyden.

Alser van een Coopman geseyd wordt dat hy groot geloof onder sijn volck had: maer dat hy leer gierigh was: sey Ioannes medices, fiet daer de bysondere barmhertigheydt Godts, welck toelaet dat alle menschen van selfs den genen geloven die in Godt niet geloof.

Onrechtvaerdige rijckdommen.

Ensiker menich plagh te seggen, dat de gene geluckigh waren, welckers Vaders is de hel leggen, gevende de gene te kennen welke de ouders veele rijckdommen, welck gemeenlijck met woeker en andere dierghelijke streken te samen gheschrapt worden, achterlaten, maer gemeenlijck qualijck ghewonnen qualijck verteert.

Men moet sich voor geckken wachten.

EEn bedelaer quam by eenige edelluyden, welke te venetien op de marck van st. Marcus wandelden, om een aelmis te bidden, en seyde dat hy haer een uytstekende fraey remedie woudeleeren. Als hy eenige penningen vergadert had, heeft hy elck een draet van 4 vademen gegeven, en geraden datse de gecken niet naerder by haer doen komen zouden.

Den reuck met 't gehoor betaelt.

EEn reyfer wat laet in de herberg komende, sagh dat de gasten alles opgegeten hadden, waerom hy sonder eten slapen gaen most. Als hy 'smorgens wegh gaen wou, sprack hem de waerd aen om sijn eten te betalen waer op hy antwoorde dat hy niet schuldig was overmits hy niet gegeten had: maer de waerd sey, dat hy met den reuck wel gevoet konde worden, den ander trock een stuk gelts uyt den sack, en smheet het op detafel om de klanck te beproeven, seggende, wat dunckt is goedt slaggh. Den waerd sey my dunckt soo, doe sey den gast, neemt den klanck van mijnen penning voor uw gelagh, en daer mede ging gy wegh.

Men moet sijn Vaderlant niet verachten.

Perrettus Mantuamus, een scherpsinnig filosooph, en ook genoeglijk, maer om wat redenen

denen weet ik niet van sijn Vaderlant vervrent, heeft in tegenwoordigheyt van sijne Discipulen gefeyt dat de mantuanen van naturen bot waren, engants niet bequaem om eenige lering te vatten, gebruykende daer toe enige spreekwoorden. Doe sey een van de toehoorders dat laten de Goden niet toe datter waer is, 'twelck ghy uyt jock segt 't en sy dat gy misfchien en bastaert van uw Vaderlant en een veraersate schynt te wesen.

Niemant sonder gebreck.

Motta een geleert man, maer van natuyren een hant missende, van een ambassaetschap weder gekomen zynde, en den Paus redenen van van sijn bedryf gevende, wierd dickwils van een seker Cardinael gevraegt waer hy sijn anderen hand gelaten had? als hy by na uyt had, seyde alder heyligste Vader, daer is niemant ter werelt of hy heeft eenig gebreck. Eenige worden sonder voeten geboren, andere sonder handen, en andre sonder hersenen. En daer mede raekte hy de botheyt van desen Cardinael geheel wel.

De konst van regeren.

EEn seker persoon gevraeght zijnde, hoe 't by quam dat niemant hem uytgaf voor de gene daer hy niet van wist, en de konst van regeren de alderswaerfte was? en alle man nochtans begerig was om te regeren? dit quam daerom antwoorde hy, om datse sot gehonden worden welk niet regeren konnen en om datter niemant is welck sot schynen wil.

Sot

Sot.

EEN teyljaar licker gevraegt zijnde waerom hy sich tot geveynsde, dewijl hy wijser was als sommige welk sig inbeelden datse wijs waren: hier in, antwoorde hy, gaet de fortuyn qualick met my om, om dat hoe ick my sotter aenstel, soo veel te wijser gehouden wordt, en mijn soon daerentegē hoe hy meer arbeyt om voor wijs gehouden te wordē, hoe hy alle man sotter schijnt.

Spot tegens een Iode.

EEN feker Iode loofde een silver beeldt van den Apostel Ioannis voor vijf hondert Ducaten aen den Coning Alphonsus. Doe sey den Coningh, och hoe veraersaet ghy van de manieren uwer Voor-ouders, want de selve hebben haren Heer en Meester voor dertigh penninghen verkocht, en ghy looft het beeldenis van den Discipel voor vijf hondert Ducaten.

Der Astrologische leugens.

ALS een Sterren-kijcker sijne Discipulen den loop der sterrens en bysonder der dwalende uytleyde, heeft Iulius Faventinus geseydt. Dese dwalen geensins, maer ghy-lieden.

Vele jaren 't beste huwelicx goet der vrouwen.

ALS men van het huwelijck sprack, en den eenen seyde de bruyt is soo out, en den ande-
ren

ren seyde datse veel ouder was, antwoorde een van haer-lieden hoe se meer jaren heeft, hoe se beter huwelicks goet heeft.

Raet voor den dorst.

EEN feker mensch een hete koorts hebbende, en daerom grooten dorst lijdende, hebben de Doctores met malkander overleydt, hoe men den dorst best verdrijven moght; Waerom hy tegens haer-lieden seyde, foeckt ghy-lieden raet voor de koorts; Ick sal lichtlick raet voor den dorst vinden.

Men moet de tegenwoordigheyt genieten.

Petrus Marfus noode een vriendt om in sijn huys te schuylen, dewijl hy sagh dat den hemel sich tot regen en hagel aenstelde, tot dat het aenstaende onweer over ghegaen moght zijn. Maer hy sijn reys foeckende te vervolghen, bedankte hem voor sijne vriendelicke aenbieding, en gingh voorts: Maer als hy naeuwelijcks een achten deel van een mijl gegaen was, kreeg hy sulcken regen en onweer op den hals, dat hy niet vorder gaen kondt. Als hy weder by 't huys van Marfus gekomen was, klopte hy aen de deur: Maer Marfus uyt het venster siende, riep hem toe, vriendt ick ben van mijn eerste voornemen verantert, en ick oock sey Marfus en daer mede gingh hy henen, en moest een andere herbergh foecken.

Een ongeleerd rechter.

Twee pleyten voor een feker rechter van wa-
gen eenige erfenis: maer den eenen feyde
ten laersten dat den wil van den overleden (welk
in het latijn defunctus genoemd wort) soo niet
was: waer op den rechter antwoorde wattet van
noode was lang te twisten! brengt morgen den
defunctus hier, op dat ick uyt hem selver horen
magh hoe de faeck legt. want hy meynden dat
het woort defunctus den naem van den man was
en dat hy noch leefde. Och of soodanige men-
schen huysdaegs 't recht en openbare bedie-
ningen niet bevolen wierdt.

Tegens de geveynsde.

EEn fekeren Italiaenschen Prince, gingh na
de manier van dat volck, dickwils gemomt,
en hoe slecht hy hem kleede, wierdt hy evenwel
gekent van de gene die hem in het gemoedt
quamen. Dit selve qualijk nemende, heeft
hy Petrus Paulus Codonus gevraegt, offer geen
raedt was dat men hem soo vermommen
kondt dat men van niemandt bekendt wiert?
Ioannes Palmerius een doorslepen gaff stont daer
by. Doe sey Codonus, daer is de beste kans van
de werelt toe om niet bekendt te worden; neem
Palmerius persoon aen. waer mede hy sijn door-
slepen gemoedt te kennen wou geven.

*De menschelijcke looshey overtreft dickwils
de Duyvelsche.*

Andræas Lucardus heeft dese navolgende fa-
oel verhaeldt aen een feker mensch, welck
hem verweet dat hy de gevijnstheydt van niem
geleert had. Daer was een monich welck den
honger niet verdragen mocht, en anders in sijn
kamerken niet dan een ey had, het welck hy soo
lang voor de kaers draeyde tot dattet gekooct
was. Als den Abt dat door een spleet gesien had,
is hy in 't kamerken gegaen, en heeft den mo-
nich wacker bekeven: Welck sich verontschul-
digende, seyde dat de Duyvel hem dese boose
oorfaeck van te sondigen gewesen had. Daer op
quam de Duyvel voor den dagh springen, welck
onder de tafel lagh, seggende: Ghy liegt het
boose schalck: want ghy hebt dese schalckheydt
niet van my geleert, maer ick van u.

't Gestolen wort seldom wede gegeven.

Sathanas heeft een kleyn Duyvelken ghe-
saraft, om dat hy een persoon soo langh na
gegaen had welck hy tot 't stelen gebracht had,
dat hy 't gestoolen niet weder geven sou, seggen-
de dattet genoeg gheweest was, dat hy hem tot
't stelen ghebracht had, want die wat ghestolen
heeft, sal het selve seer selde weder geven, 't en
zey hy daer toe gedwongen wort.

Gelijck met gelijck vergelden.

Galeatius Sfortia Hertog van Milanen heeft tot Bartholomæus Colionus, den vermaerden Leydsman van 't Veneetsche krijgsheyr, een vosch in een kou gefonden, gevende daer mede te kennen dat hy wel een oud en loos Soldaet was, maer dat de Vossen, gelijck 't spreekwoord zeyt, oock wel gevangen konnen worden. Doe heeft Colionus hem terstont een vogel gefonden (welck de kinderen voor Valcken op hare handen plegen te dragen) met een silveren halfbant en anders wonderlijk verciert sijnde, waer mede hy te kennen geven wou, dat Galearus een onbedacht Ionghelingh was en onbequaem tot fulcken gebied, en niemendal Prinslijcks behalven de specie in sich had.

Elck heeft zijn fouten.

Als Carolus Keyser de 5. van veele Spaenle Heeren vergeselschapt sijnde, een seeckere Herberg voor by reed, voor de welcke vele duitfche Soldaten staende en sittende lustigh droncken, heeft hy een van de genen die by hem waren de selve gewesen, seggende, schijnen de selve u niet kloek van lichaem en gemoet? Dat kan niemant ontkennen, sey den Spaenjaert: maer een ding mishaagt my seer dat 's haer soo vol suypen. Dat is waer sey den Keyser, maer weet gy niet wat fouten de Spaenjaerts hebben? gelijck dese begeerigh sijn na wijn, sijn de Spaenjaerts begeerig na ander luyden goet.

Een

Een Krijghs-mans boert.

In 't Leger van den Koning Alphonfus diende een soldaet Rostrus genoemt welk een roden hoet droeg, die op de manier van een Hane kam gemaect was. Als desen op de wacht stont, woud den Koningh hem bespotten, seggende, wanneer sult ghy haen op desen morgen kraeyē? Doe sey Rostrus, 't is quaet 's morgens vroeg te kraeyen voor den genen welck des avonts niet gegeten heeft. Door welcke aerdigheyt de Koning vermaect sijnde, heeft den Koningh een nieu kleet van verscheyden verwe gegeven, op dat hy niet alleen met den naem, maer oock met 't kleet een haen gelijcken zou.

Rijcker Dienaers als hare Meesters.

Als een seker Prince klaegde dat hy gelt gebrek had, heeft yemant van d'omstaenders geseyt: Ick wil uwe hoogheyt raden dat hy 't officie van sijn Cancellier of Rentmeester een tijd lang bedient: want ick twijffel niet so uwe hoogheyt 't selve doet, dat hy in korten tijdt groote rijckdommen vergaderen sal.

De aerd is onser aller moeder.

Als Godefridus de Bullion na d'overwinning van Ierusalem en geheel Palæstinen van de naburige Koningskens om strijt met gavé voorsien wierd, verwonderdē sy haer seer, datse hem zonder eenige Konings tekenen, met een slecht kleet

kleedt op d'aerde sittende vonden, meynende dat het selve soo een man niet pasten, dat hy bykans naeck op d'aerde sittende van alle man gesien wierdt. Als den tolck den Coningh dit geseyt had, begon Godefridus te lacchen en deed' haer weder om boodtichappen, dattet niemant tot schande gereeckent wierdt op d'aerde te sitten, daer een yeder van gekomen was, en weder na toe gaen soude.

Elck begeert het hoogste.

EEn seker schoenmaker treckende Iulius de 3. welck te vooren den Cardinael de monte gememt wierdt, de Pauwelijcke schoenen aen, en seggende datse hem te nauw waren, en de selve daerom herstellen, en nae des Paus voeten maken wou: Den Paus antwoorde, treck my dese schoenen wacker aen, want daer is noeydt schoemaker geweest welckie my gemaklijcker gemaect heeft.

Andere dingen betamen een Prince, andere een gemeen persoon.

Alphonfus Coning van Arragonien van een seker Raedts-heer berispt zijnde, dat hy tegens de meyning van alle de Raedts-heeren den oorlogh aen te nemen voor ghenomen had, het behoorde dat des Conings Raedts-heeren of Coningen selver waren, of datse 't gemoedt van een Coning hadden: aengesien vele dingen de Raets-heeren en particuliere dingen passen, welck een Coning niet passen: En Parmeno is geoorloft het welck Alexander niet geoorloft is. Maer dat is seker

seker dat een Prince gemeenlijck foodanigh is, gelijck de gene welck sy rondom haer hebben.

De slechte afkomst is niemant tot verwijt.

Alffer in tegenwoordigheyt van den Coning Alphonfus eenige woorden vielen over Nicolaus Picenninus, en eenige de krijgservarentheyt in hem preefen, andere sijn ontlag welck hy over sijne soldaten hieldt, en andere sijne sterke daden, en eenige anderen weder wat anders: en een seker persoon van een ingebeelden adel opgeblasen sijnde, seyde, dese dingen souden misfichien al wat wesen, Indien hy geen vleeschhouwers soon waer, Antwoorde Alphonfus, seker ik ware liever Nicolaus Picenninus, als een soon van sommige Koningen.

Een stoute begeert uytgelacht.

Daer quam een hovelingh tot Alphonfus, seggende dat hy ghedroomt had dat hem dien Koning een sack vol goudt gaf, vvelck den Coningh antvvoorde: vvet ghy niet dat de dromen de Christenen niet met allen geven!

EEn seker Paus heeft een bisschop ook op de eygen manier uytgelacht. Want als hy seyde dat 't gerucht gingh dat de Paus hem Gouverneur van een Stadt gemaect had, sey den Paus, vweet dat de saem een bootschapperse soo vvel van de logen als van de vvaerheydt is: en nu sult ghy mettet daed selfs bevinden dat 't vals is.

Wat het sterckste steun van een rijk is.

Ludowicus Sfortia Hertogh van milanen vraeghde teghens Saccus lijnen Cancelier, als Ludowicus de 12. Coningh van Vranckrijk tegens hem aenquam, soo de Koningh hem be- legherde op vvelck hy sijne vertrouven naest Godt op fetten sou? Saccus antvvoorde de lief- de en goetvilligheydt der onderdanen is in alle tegenpoet de sekerste toevlucht der Princen.

Een val van een leydecker welke een ander doode.

Een leydecker vallende van eē huys op eē man welk over straten ging, quetste sigselvē maer een weynigh, en doode den anderen man. Den soon van den man welck doot gevallen was, be- klaeghde den leydecker van een dootslagh; maer den leydecker sey tot zijn beschermingh, soo ick misdaen heb, sal ick gelijke vergelding doen, en klim op die plaets daer ick van daen viel, en ick sal beneden gaen daer uwe vader was, soo ghy my met uwe val komt te dooden ick sal het u vergeven, en ben terstont bereydt om u te wachten.

Aerdige bandelingh van den Koning Carel de Grootte.

Als den Coningh Carel op een dagh op de Iaght was (daer hy dickwils zijn genoeght in nam) bootschapte men hem de doot van een
goe-

goeden Abt daer nae by, welckers bediening hy schonck aen een Iongh Lustigh priester, welck hem vergeselschapten in die vergaderingh: Den welcken vereert sijnde met soo rijcke gifte, viel terstont op zijn knijen, om den Koningh te be- dancken, op dat hy ondanckbaer schijnen sou. Den Coning fiende dat dien Iongen man meer quicksilver als loot in het hoofd had, heeft ter- stont sijne gave weder roepen, en dat met een aerdige streeck, hem seggende dat hy al te leven- digh was om Godt te dienen.

Van een welck in't Scheyden der gener die vochten gequest wierdt.

Een feker Iongman tot Lion willende eenige personen scheyden welke vochten, kreeg een grooten hou over de kop. Als den Chirur- gijn met het vrouvet op het hoofd focht, of de hersenen ghequest waren, sey een eerlijck per- soon welck daer by stondt, ghy sijt verskert dat den ghequetsten daer geen noodt van heeft, want soo hy hersenen gehad had, hy sou hem wel van die plaets ghehouden hebben, daer hy hem soo sottelijck nae toe begaf.

Subtjil verbael van een Dauphinois landtman tegens eenige Scholiers van Lyon.

Een hoop studenten tot Lyon gaende op een Donderdagh wandelen, quamen een landt- man in het gemoet welck op zijnen esel geklom- men was, die begon te balken soo haest hy by
haer-

haer-lieden quam. Sy denckende met den boer te spotten, hebbende tegens hem gefeydt, weet ghy uw' beest niet anders te regeren, dan dattet op desen tijdt balcken sal, 't welck tegens de natuyl en buyten tijdts is; hy heeft haer-lieden geantwoordt mijne heeren, mijnen esel is soo geestigh en wel onderwesen, dat hy niet alleen in de may singt, gelijk andere esels doen, maer soo dickwils als hy een trouw van sijne broeders in 't ghemoedt komt, begint hy tot een teken van verbandt te balcken, gelijk ghy-lieden nu gehoort hebt. Op dit antwoordt stonden de scholiers en keken by haere neus neder.

Verhael van een oneerlijke vrouw.

EEn hoorndrager versterckte sijn medghesel, welck hem klaegde dat sijn wijf hem horens dede dragen, en dat hy niet wist hoe hy hem daer over wreken sou. Hy sey tegens hem: Ghy sijt wel geck en al te licht gelovig, om dat ghy ghe-looft dat de vrouwen hare mans hoornen doen dragen: want indien 't selve soo was, het meestendeel der mannen souden horens hebben ghelijck offen. De vrouw van die man daer teghenwoordig sijnde, sey, om het selve te bevestigen mijn man seydt de waerheydt: want indien dat soo waer, geloof ick niet datter een mensch in de werelt is die langer en dicker hoornen sou dragen als hy.

Een

Een vermaecklijck pleydooy over een dooden hondt.

EEn feker goetd gesel siende sich hevigh van een hondt besprongen, welck hem qualick gehandelt sou hebben, soo hy sich niet met een hellebaerdt beschermt had, welck hy by hem had, daer hy den hondt mede doode: Den meester van dien hondt willende den handt betaeldt hebben, om dat hy wegen sijn goetdheydt en getrouwigheydt hem seer aengenaem geweest was. De betaling wierdt geweygert, om dat den hondt niet sonder reden doodtgellagen was, dattet geschiedt was om niet ghebeten te worden, en als daer toe gedwongen. Den meester van den hondt siende datmen hem niet te wille wist, riep den doodtslager voor den rechter welck ondersoeking dede waerom hy den hondt gedoodt had? Hy antwoorde om dat hem den hondt bijten wou en hy sich selven beschermen most? Den rechter seyde, ghy most hem met het achterste van de hellebaerdt geslagen hebben, maer niet met 't scherp hy antwoorde, Ick sou dat wel gedaen hebben, soo den hondt met de steert had willen bijten, en niet met de tanden. Den Rechter horende dese aerdige antwoord dede hem vry gaen sonder een duyt te betalen.

Van een hoef smit welck meynde dat hy by een Doctor vergeleken wierdt.

EEn Doctor in de medicijnen had sijn muyl esel nae een hoef-smidt ghesonden om van eenige sieckte genesen te worden, in het welck den

den hoof-fmit sich soo wel droegh dat den muyl in weynige dagen weder gefont was. Den doctor willende den hoof-fmit voor sijne moeyten betalen, weygerde hy gelt van hem te nemen, seggende, datse alle beyde personen van een beroep waren, darse geen gelt van malkander behoorden te nemen, maer malkander te dienen als 't gelegen quam sonder eenige vergeldingh.

Aertige streeck van een Iode die men ter strafste leyde.

MEn leyde een Iode op een hoogen heuvel, al waer een galgh bereydt stondt, om hem aldaer te hangen, en men most door een onghemacklijcken wegh daer op klimmen: Daer waren twee andere Ioden welck haren broeder geselschap hielden om hem in sijnen noot te versterken; Van welck den eenen seyde: Och mijn broeder, hoe gheluckigh sijt ghy, want in een uyr sult ghy in den schoot van Abraham wesen, alwaer ghy van gelucksaligheydt vervult sijnde, de lieflijcke harmonie der Engelen sult hooren, welck uwe siel tot de hoogste wellusten voeren fullen, en ghy sult geen geluckiger leven konnen wenschen: Daer is u bereydt het heerlickste banquet welck men souden mogen bedencken. Onder-tusschen dat men van sulcke schoone beloften sprack, gingen sy door een enghte, al waer van de eene seyde een schuynen gevaerlijcken ofval was, daer ter naeuwer noot drie personen nevens malkander gaen konden: Den armen patient moede sijnde van foodanige bewij-

fin-

singen te hooren, en by nae van dorst stickende, nam sijnen slagh waer, en stiet den vermaender soo sterck aen de sijde, dat hy van boven neder van dien schuynen afgangh viel, segghende, als hy in het vallen den hals brack, Gae voor henen, en bestelt dat den wijn koel ghemaect wordt.

Genoeghlijck verhael van Alphonfus Coningh van Arragon tegens een van sijn knechts welck sijn ring gehouden had.

OP een dagh als Alphonfus Coningh van Arragon en Napels ter tafel woude gaen, trok hy den ringen van sijnen handen om de selve te wassen, ghevende den ringh in bewaringh van een van sijn naeste dienaers welck by hem stont, sonder dat hy gade sloegh wie de selve wesen mocht. Defen siende dat de Coningh hem de selve niet weder af-eyfchte, geloofde dat hy het selve vergeten had, en bewaerde se. Nae eenige dagen gelovende dat den Coning daer niet meer opdocht, behieldt hy se. Het geschiede omtrent een laer daer na dat den Coningh weder ter tafel gaen soude, en den selven dienaer voeghde hem weder by den Coningh om den ringh van hem te nemen en te bewaren, en stack sijn hant uyt, maer den Coning luyfsterde hem in sijn oor, segghende: weest te vreden dat ghy de andere ringen gehouden hebt, dese fullen voor een ander wesen.

*Antwoort van een misdadige tegens
sijn rechter.*

EEn rechter foudt sijne krauvers om een misdadigen te soeken, den welken in des selfs tegenvoordigheyt feyde, soo onbedaghtlijck gevveest is, dat hy geseyt heeft. Ghy schynt Pilatus te vvesen: Den Rechter sey hem: Soo 't onnoodig vware dat ickker mijne handen afvviesch, wanneer sou ick soo schelmsen mensch als ghy dan ter doot veroordelen.

Grootsheyt van Ian de Medices.

IAn de Medices oorlogende tegens den Marquis van Mantua, sagh een ruyter verre buyten sijn gelidt en compagnie, vvaerom hy met sijn rappier nae hem toe reed om hem te dooden. Den ruyter riep dickvvils, mijn heer, blijft van my, vvilt ghy geen doot mensch vvesen. de Medices de volharding van desen soldaet fiende, vvende sijn paerdt en reedt vvegh. Als hy daer na in sijn tent vvas, beval hy den soldaet te halen; vvanneer hy in sijn tegenvoordigheyt quam, vvaegde hy hem, sijt ghy den genen vvclck my op desen dagh heeft vvillen dooden? Ia ick mijn heer, antvvoorde den soldaet, hoe had ghy dese stoutigheyt, sey den Veltheer, om dat ick liever u vvoude dooden, antvvoorde hy, danghy my. De medices hoorde dese vvornden voor een vvackker soldaet passende. deedt hem tvvee hondert Ducaten tellen, en maeckte hem Capiteyn over een compagnie.

Ver-

*Vermaecklijck antwoort van een boer
tegens een Abt.*

DEn Abt van Settine sullende na Florencen gaen, ten fiende dattet laet begon te worden, quam hy een boer in 't gemoet, den welken hy vvaegde wat hem doght, of hy oock noch in de poort sou konnen komen, dat is den Abt meynde of hy noch kond komen eer de poort geslooten was. Den boer fiende dat den boer soo dieken vet was, antwoorde hem al lachende: wel hoe foud ghy daer niet in konnen komen, dewijlder wel een wagen met hoy geladen in sou kennen gaen.

*Een bisschop willende een boer uytlacchen wierd
wel van hem betaelt.*

EEn bisschop over wegh gaende sey tegens een schaep-herder: wat wil dat seggen, dat de herders soodanigh niet sijn gelijkke in ouden tijden waeren, datse gheen Patriarchen en Propheten worden, en dat de Engelen haer de geboort van Godt soen verkondigen, en datse oock Coningen worden? Den herder antwoorde. Alsoo bevint men oock dat de bisschoppen soodanigh niet sijn als in ouden tijden, vvant alle sterven luyden de klockken alleen.

Van een welck in een winkel gestolen had.

EEn listigen dief hebbende te Parijs in een vvinkel gestolen, 't vvclck den Coopman

vernomen hebbende, hem vervolgde als hy heraf fagh gaen met een groot deel waren, welck hem noyt verlit, maer al van voet te voet volgde. Den dief sich omkerende, vraagde hem waerom hy hem geduirig volgde. Dat is, sey den Coopman, om te sien waert 't u belieft dat ick myn winckel schickken sal.

Fraije vinding van een Frans edelman om syn leven te behouden.

ANthoni Marin een Frans edelman sijnde ter doot veroordeelt om een dootslagh welck hy in Turkijen bedreven had, heeft een haef-tigen raedt gevonden, zeggende dat hy een wonder dingh doen sou, welck niet onaengenaem voor den grooten heer wesen sou, soo hy hem zijn leven beliefde te schencken, dat was dat hy een elephant sou leren spreken, welck hy had. Het welck den grooten heer verstaende, seyde dat hy te vreden was, indien hy dat dede, maer soo hy quam te missen, dat hy hem een seer wreede doot sou doen sterven, daer hy oock mede te vreden was. Marin eischte een langen tijd om 't selve te volbrengen: ten Laetsten wierd hem tien Iaren vergunt. Maer als sijne vrienden hem seyden dattet onmogelijck was een elephant te leeren spreken, heeft hy haer lieden geantwoort: mijne vrienden, sorgt daer niet voor, want 't is onmogelijck dat in dien tijd den grooten heer, of den Elephant, of ick niet sal sterven, 't welck binnen ses Iaren gebeurt is, want den elephant storf, en alsoo heeft hy zijn leven behouden.

Klucht

Kluchtige antwoord van een Landman tegens den keyser karel de 5.

DEn keyser karel de 5 gaende op een dagh over 't Landt, ging des morgens een weynig van zijn geselschap om naer zijn gewoont eenige gebeden te lesen. Den welcken een boer in 't gemoet quam die hem volgde om dat hy hem niet kende, en een Iong verken in den arm had, welck geduyrig niet dede dan knorren, den keyser daer verdriet in hebbende, sey tegens den boer; grooten plompaert, kondt ghy het verken niet by de steert vatten, om 't selve te doen swijgen? Den boer dit doende, sweegh het verken, doe sey hy tegens de keyser; Gae broeder mijn vriendt, ghy moet eerder een verken dryver geweest hebben als ick, om dat ghy daer beter kennis van hebt als ick. Dese woorden, uyt een goed hert komende, hebben den keyser en alle zijn geselschap doen Lachen.

Om zijn vrou te doen sterwen zonder in de handen van Iustitie te vallen.

EEn groot persoon seer gelcert zijnde had een seer oneerlijcke Vrouw: hy willende die schand niet langer hooren, noch van de Iustitie gevat, dede zijn Muyl drie gehele dagen sonder drinken wesen; den vierden dagh soudense op 't land gaen met een goed geselschap, en dede zijn vrou eē groot stuk wegs vande Rosne op die muyl sitten, de welck van dorst rasende, als hy na by de

rivier quam, soo snel in die rivier liep, dat de Vrou niet alleen van de snelheyt en diepheyte des riviers verslonden wierd, maer oock den muyl selfs genoeg te doen had dat hy uyt het water quam.

*Verwondering van Paus Urbaen
de vijfde.*

DEn Coning Carel de 5. willende sijn landt ledig maken soo van Engelsche als Franse soldaten, welck na 't maken van den treves door Vranckrijck moef-kopten en 't landt verdorven. Den heer Bertrandt van Guesclin had van den Coningh verkregen 't selve volck te geleyden aen 't rijk van Grenade tegen de Saralijnen. Den Paus Urbaen had 't selve leger om haer geweldt, rooven en plonderen, in den ban gedaen. Als Bertrandt van Guesclin 't selve volck vergadert had, en overste ghemaect was om nae Spaenjen te gaen, heeft hyse door Avignon geleyt, alwaer den Paus Urbaen de 5 sijn stoel had, de welck den Cardinael nae hem sondt om te weten wat hem Leger daer te doen had? tegens welcken Cardinael Bertrandt seyde, segh den Heyligen Vader, dat 't krygsvolck om vergifmis bidt, en quytsheldingh van haer straf en misdaet van wegen hare bedreven sonde, waer over sy in den ban gedaen zijn: en daeren boven begeeren sy noch 2000 pistoletten om van te leven en hare reys te vervolgen, op dat sy 't Christen geloof voortplanten. Den Cardinael dit antwoordt aen den Paus gevende, kreegh dit antwoordt. Het is een wonder dingh

dingh van dit volck, datse van my absolutie. en noch gelt daer en boven eysschen dorven; daer ick gewoon ben alijt gelt toe te krygen, als ick absolutie geef.

*Aertigheyt van den kock van den
Hertog van Milanen.*

ALs den hertog van milanen van de florentiners in een kasteel beleegher was, vondt hy op een middagh kost, welck hem niet wel smaecte; waerom hy sijn moeyelick was, en den kock seer bekeef, maer den kock vaerdigh zijnde om sijn stuck te verdighen, antwoorde hem, (nae eenighe andere ontschuldigen:) mijn heer, de kost is seer wel toe gemaect: maer de florentiners hebben u de smaect benomen.

*Van den Heer van Moruiliers en een Sot
welck hem in 't gemoet quam.*

DEn Heer de moruiliers reyfende op een dag door een doop Sufay gheuoemt, sagh aldaer een Jongh sot van 18 off 20 Iaren, welck hem quam om 't lyfflopen: tot den welcken hy zeyde, mijn vriendt, vvilt ghy by my vvoonen. en mijn sot zijn, ghy sult 't beste leven van de vverelt hebben, soo van eten en drincken, als van den tijdt naer uven sin te verdryven: och sey den sot, ick ben een sot van mijn Vader, om dat hy den gene is vvelck my gemaect heeft soo ghyder een hebben vvilt, gae tot hem, en laet hy u ondervvysen hoe men de selve maect:
Ick

Ick ben al te wijs, sey den Heer van Moruiliers, ick sou geen sot kunnen maken. Wel, sey den jongen sot, soo 't u belieft, ik sal wel met u gaen, en een sot voor u maken. Den Heer van Moruiliers beginnende wijslick te spreken, seyde: Dat sou dan mijn sot niet wesen, maer de uwe; Neen, neen, antwoorde de sot, de selve sou den uwen geheel ghenoeemt worden: want uwe vrouw sou de helft hebben, en ick sou u mijn helft schencken.

Spreuck van den Coningh Lowijs de 12. tot de gene welck officien krijgen.

DEN Coningh Lowijs de 12. pratende met eenige welk officien versochten, seyde, dattet heden daegs beter tijdt was voor de ezels, als voor de paerden: want de paerden loopen uyt al haer kracht naer Romen, om officien te bekomen, maer de ezels zijnder al mede wegh, als de paerden daer komen.

Geestigh verhael van een dochter aen een die haer ten huwelick versocht.

EEN moeder siende dat haer dochter gaerne een vrijer had groot mede-lijden met haer, en sagh uyt moederlijcke ghenegentheydt voor haer om na een man, welk de moeder vondt, en op een weynigh na met hem de koop eens wiert, uytgefondert datse soo veel tarw niet mee ten huwelijck gheven wilde, als den bruydegom eyschte. De dochter, welck den jonckman wel aen-

aenstondt, siende dattet verschil maer alleen van de tarw was, en datter niet anders aen ontbrack, sey tot haere vrijer; mijn vriendt, laet het huwelick om de tarw niet achter blijven, want ick verseecker u dat ick alle daegh een kane-wijns, met een kleyne beete broodts, drincken sal.

't Ongeluck welck een pander over quam in 't uytpenden van een huys-man.

EENIGE Panders quamen in het huys van een landt-man, dicht by Klermond in Auvergne, om hem eenige schattingh te doen betalen, welck over langh verlopen was; Maer sy saghien niemant als de vrouw welck looch koochte, niet te min namen sy al den huys-raedt diese sagen; maer daer mede noch niet vernoegt zijnde, wouden zy de ketel hebben welck met een groote treeft op het vuyr stondt. De landt-vrouw stelde haer wacker te weer, te kennen gevende datse het koocken van hare looch volbrengen wou; alse nu te vergeefs al haer kracht aenwende, nam een van de panders den ketel van de treeft, maecken hem ledigh, en gaf hem een van sijne kraeuwers, welck meer goeds had. De arme landt-vrouw siende dat den treeft noch heel gloeiende in het vuyr stondt, vatte de selve met een natte vodde aen, en smeetse van achteren om den hals van den Pander, die de ketel uytghegoten had, segghende, gaet henen, neemt dit stuck oock noch mede. Dit vvas ghenoeghlijck om te sien, yvant den Armen Pander stondt en keeck

keeck gelijk een vogel die op den lijmtack van is, sonder dat hy sich helpen kondt.

Fraije daedt van een man, nae dat hy sijn vrou geslagen had.

MEn vindt eenige vrouven vvelck gaerne de broeck aen hadden, en alle hare spillen in de vveijck leggen om hare mans onder den arm te laten door gaen, 't vvelck vvel lichtlick komt te geschieden, vvanneer de mannen daer in niet in tijds voor sien. Een kistemaker niet langer de vreemde manieren van sijn vrou konnende verdragen, vvierdt gedvongen haer op sekeren tijdt te slaen. Sy maecken hem so gram dat hy haer 3 of 4 gaten in het hoofdt sloegh, en dede haer vvel sieck op het bedt draghen. Daer nae dede hy alle vlijdt, en spaerde gheen onkosten om haer vveder tot voorige gelondt-heydt te brengen. De vrouvv siende dat haren man sulcke groote onkosten deed, seydt in haer selven, dat haeren man hier na sich vvel sou vvachten om haer vveder te slaen, uyt vrees van sulcke groote onkosten: Maer sy sagh vvel vreemt toe, en het gingh buyten hare gissingh alsse ghenesen vvas: want den man ontboodt den apotheker en Doctor, en reken- de met haer-lieden, seggende in sijns vrouvvs tegenvoordigheydt, fiet daer, mijne Heeren, daer is u-lieden gheldt dat ghy-lieden nu verdient hebt, en daer en boven geefick u-lieden noch so veel voor de tvveede reys als mijn vrou over hare boof heydt vveder soo gehayent vvesen sal. De vrou siende dat haer man noch meer

on-

kosten dede, begon haer van die tijdt afstil en sedig te dragen.

Kluchtige reden van een dief die men ter gal- gen leyde.

EEn seker doog-niet wierdt om sijne quade daden ter galge veroordeelt, en als den meester van de hooghe wercken met sijn handen dickwils onder de keel van den misdadighen quam, begon de selve te seggen, Ick bid u meester laet doch uwe handt niet meer onder mijn mijn keel komen: Want ick ben veel keteliger als ghy meyndt, ghy soudt my aen het lachen maken, en dan sou al de wereldt seggen dat men my voor een ketter hingh, en men sou seggen dat ick met de Iustitie geckte. nae dat hy ter poorten uytgingh om op schildt-wacht te gaen, riep hy tegens de portier, dat hy de poort van het gheluck wel vast sluyten sou, om dat hy daer niet weder door meynde te komen. Den bieght-vader hem tot de doot vermanende, sey tot hem, mijn vriendt, wy sijn niet in de wereldt gekomen als om te lijden, daerom sijt ghy wel geluckigh dat ghy uyt de el- lenden van dese wereldt geraken sult. Ha, ha, mijn vader sey den misdadigen, och of ghy in mijn plaets huuden het geluck mocht ghenieten, welck ghy my voorwendt. De Priester hoorde dese reden met doove ooren aen, en vorder gaende, sey hy, so gy God van herten om vergifnis bid, hy sal u alle uwe sonden vergeven, en ghy sult van daegh noch met de engelen ter tael sitten, en diergelijke dingen meer. Van daeg

in

in 't Paradijs maeltijt houden, sey den dief; het waer al te veel dat ickker morgen maer ontbyter moght, en om dattet een mensch verdrietig valt alleen over vvegh te gaen, so bid ick u, mijn Vader, dat ghy my dervvaerts geselschap hout, ghy sult my ten minsten voor een leydtsman kunnen dienen, devvyl u den vvegh bekent is, en soo ghy 't zelve doet, sult ghy een vverck van barmhertigheyt doen.

Genoeglick antwoordt tegen een Ioffrou welck in 't wit gekleet was.

En Ionge dochter van Lyons vvelck picksvart vvas, had haer op een somerischen dagh in 't vvit gekleet, en vraegde aen haer gebuirin of haer dat kleet niet vvel paste? De gebuirin antvvoorde, vrylick ja, vvant ghy gelyck vvel een vlieg in 't melck.

Van den Hertog van Ferrare, en sijn sot.

Nicolaus hertog van Ferrare had een vermaekelick mensch in sijn hof, Gonelle ghe-naemt, den vvelken hy op een tyd vraegde, van vvat faculteyten, konsten off ambachten het meeste getal in Ferrare vvas? Gonelle antvvoorde hem, dat hy niet tvvyfelde of de medicyns vwaren de sterckste. O sot, zey den hertog, vveet ghy niet hoe veel Advocaten, koopluysden en werkluysden in dese stad zijn, daer men nauwelix tvvee of drie medicyns, soo vreemden als ingeborene, vinden magh? myn heer, sey Gonelle, uvven dienst en schuldige plicht in de Republijck

blijck doen dat ghy de gene niet kent, welck in Ferrare wonen. Dat ghy by brenght is vals, sey den Hertogh. Het geen ick seg, is waer, antwoorde Gonelle, en ick derfver op wedden. Den Hertogh gingh het wed-spel met hem aen. Daeghs daer nae gingh Gonelle, met een ghewonden hooft en aengesicht, nae de vermaertste Kerck van Ferrare, en settede sich voor de deur. De ghene welck in de Kerck ginghen, en daer weeder uyt quamen, vraeghden hem vvat hy voor een sieckt had, de vvelck hy altemael antvvoorde, dat hy onlijdelijcken tandtpijn had, een yeder gaf hem raedt, welck hy al aenteeckende, als oock de namen der raedtghevers. Daer nae by der straten vandelende, teeckende hy de remedien en namen aen van alle de ghene vvelck hem in het ghemoedt quamen, en nae sijn sieckte vraeghden, alsoo dat hy etlijcke honderden van soodanighe persoonen op sijn briefken kreegh. Dat ghedaen zijnde, gingh hy alsoo gewonden in de sael daer den Hertogh maeltijt hielt, veynsende groote tanpijn te hebben. Den Hertogh op geen bedrogh denckende, en op de klacht van den patient lettende, sey hem dat het selve niet te beduyden had, en dat hy hem daer wel heylsamen raet voor wist, Gonelle dien raedt opgetekent hebbende, gingh henen, en schreef aldaer recepten in het net, als oock de namen der generdiese hem ghegeven hadden, en den Hertogh stontd voor aen met sijn recept. Drie dagen daer na ging hy na sijn gewoont in 't hof van den hertog, en sy hem dat hy 't wedspel gewonnen had, en

en dat hy alle de namen der Medicijns van Ferrare op-gheteekent had, en als hy dat seyde, toonde hy sijn briefken aen den voor seyden Hertogh, welck sijn naem boven aen sagh staen, en daer onder de namen der Heeren, Borgers en anderen: waerom den Hertogh sich niet van lacchen onthouden kondt, en sijns verlies bekennende, dede terstont het geldt van't wed-spel aen Gonelle betalen.

*Een goede vindingh om de spoocken
te verjagen.*

EEN Heer van Grignaux welck Ridder was van de Koningin van Vranckrijck Anna, Hertoginne van Bretagne, weder te huys komende, na dat hy langher als twee jaren uytgheweest had, vondt sijn vrouw in een ander huys. En de oorfaeck daer van vragende, heeft hem gheseydt datter een geest in huys quam, welck een yeder soo quelde datter niemant in wonen moght. Grignaux welck in gheen spoock geloofde, sey niet vervaert te zijn, alwaer 't datter de Duyvel selver quam, en leyde sijn vrouw mede in het huys. Op dien nacht dede hy groote keerffen aensteken om klaerder te moghen sien: en langh wacker geleghen hebbende, sonder yetwes te vernemen, is hy in slaep ghevallen, maer terstont is hy wacker gemaeckt door een kinneback slag, en hoorde een stem roepende Revigne, Revigne, welck sijn groot-moeder ghe-weest was. Doe riep hy tegens sijn vrouw, welck daer oock sliep, datse de keerffen ontfteken soude,

de, om datse al te mael uytgedaen waren, maer sy vreesde op te staen. Terstont voelde den Heer van Grignaux dat hem laken en decken afgetrocken wierdt, en hy hoorde een groot gherucht van tafels en bancken, welck in die kamer om-geworpen wierden, het welck bykans een jaer gheduyrt heeft: Maer de Heer was moeilijcker om het verlies van sijn rust, als dat hy voor de geesten vervaert was. Op den navolgenden nacht nam hy voor den geest te vanghen, en nae dat hy een weynigh geleghen had, geliet hy sich vast te slapen, en stelde sijn handt op sijn aenghesicht die hy open hielt. Als hy den geest alsoo verwachtde, ghevoelde hy wat nae hem toe komen, waerom hy veel luyder ronckte als hy plagh, de geest te stouter toe tradt, en hem een grooten kinne-back slag gaf. Maer den Heer greep de handt welck hem geslaghen had, en hieldtse vast, roepende tot sijn vrouw: Ick heb den geest, sy stont terstont op, en ontstack de kaerffe, en sy hebben bevonden dattet de kamenier was welck in hare kamer sliep, die terstont op hare knien vallende, om vergifnis bad, en bekende de waerheydt dat de liefde haer dese daedt doen aennemen had, om datse op een knecht van 't huys langh verliet geweest was, op dat alsoo de Meester en Vrouw van het huys uytgejaeght mochten worden, en zy kans hebben om te beter hare genoeght te genieten, wanneer sy alleen waren. Den Heer van Grignaux welck straf ghenoech was, beval haer alioo te slaen datse altydt op dien gheest ghedencken souden: Als dit gheschiedt was wierden sy uyt den huys gestooten, en alsoo is het huys van de
quel-

quelling des geests verloft geweest, welck twee laer haer spel daer gespeelt had.

Een aerdige antwoordt over een kindt te vroeg geboren sijnde.

HEt is niet lang geleden dat een sekere vrou te Parijs van een Jongen schonen soon bevallen was, en dat naer datse een maendt ghetrouwt geweest was. Den man grootlijcks over dese nieuwe aanwassingh verwondert sijnde, dewijl de selve in al te korten tijdt ghekomen was, gingh by een van sijne vrienden om sijne nootd te klagen; Den welcken hem antvvoorde, Cousijn ghy behoort u in plaets van te bedroeven, hertelijck te verblijden: Dit kindt sal bequaem sijn tot een looper, vvant hy sal anderen altijdt seven of acht mijlen voor vvesen.

Verhael van een verlooft vrijer aen sijn vrijster en des selfs antwoordt.

EEn slecht eerlijck Jonghman sijn vrijster, daer hy aen verlooft vvas, niet vvillende bedrieghen, sey haer op een sekere tijdt, alsse te famen yverigh in de praet vvaren, dat hy niet voor haer verbergen vvou, op dat hy gheen vervvijt van haer hebben vvou, vvanneerse te famen getrouwt vvaren, sy vraghende vvat hy op sijn hert hadt? Antvvoorde hy: Ick heb een
fraci-

fracije Jonghe by onse maegdt, ick bid u, dat ghy my het selve niet qualijck afnemen vvilt. Ick hoor dat gaerne, sey de vrijster, ick laet staen dat icker gram om sou vvesen, ick heb oock op de eyghen manier een dochter by onse knecht, vvuy konnen onse maegtschap alsoo vermeerderen, indien het u goetdunckt, fullen vvuy dese tvvee aen malkander huvvelijken.

Van een Procureurs vrou, en haer klerck, en hoe een kindt haer onnossel beklapte.

DAER vvas een oudt Procureur te Parijs, vvelck een schoone Jonge vrou had, die op een Jongh klerck van haer man verliefde, vvelck oock merkte dat sijn vrou hem vvel toegedaen vvas: Het is op een sekere tijdt geschiet als haer man uyt vvas, en haer klerck schreef, datse geduyrigh om de klerck liep, en hem aenstiet, soo dat hy in het schrijven belet vvierdt, overmidts hy sijnen arm niet naer sijnen vvil gebruycken mocht: Den klerck stiet haer met beleefstheydt dickvvils van hem, maer siende datse gheduyrigh vveder quam, en niet ophieldt van stooten, merckte hy vvel vvatse socht, maer stiet haer op nieuwvs vveder van sich, en een schreef op de aerde met een kool maeckende, sey hy teghens haer: Indien ghy over dese schreef treedt, svveer ick u by Venus, dat ick u op het bedt vverpen sal, alvvaer ick u soo kornelis Duyvelen sal, dat ghy my niet vveder moeijelick vallen sult. Dese Jonghe vrouv verliefte sijnde,
en

en daerom niet anders soeckende, antwoorde hem: Ick Wou dat wel eens sien, en alse dat seyde tradtse over de schreef, welck den klerck met houdtskool op de vloer gemaect had: Dese niet langer over hare meyningh twijfflende, vatte haer in sijne armen, en smeedt haer op het bedt, alwaer hy sonder wederstandt mer haer nae sijn begeren omgingh. Daer was een Jongh knechtjen van den Procureur welck alle dese streken aengesien had, en wel onthouden: Als den Procureur weder t'huys quam, en nae het comtoyr ging om sijn klerck itwes te doen schrijven, quam hy omtrent de schreef van de klerck, (welck vergeten was uyt te wisschen:) Het kint dit siende, ichreeude met luyder stemme, seggende: Mijn vader, gae niet over dese schreef, want de klerck sou met u doen ghelijck hy met mijn moeder gedaen heeft alse over de selve treden wou? want hy heeft haer genomen, en langher als een uyr op het bedt gehouden.

*Antwoordt van Paus Clement de 7 aen een
Cardinael die in de hel geschildert was.*

Michael Angelus een vermaerdt schilder, had inde sale van den Paus Clement de 7 het laetste oordeel gheschildert, en onder de verdoemde een seecker Cardinael ghesteldt daer hy niet seer groen mede was. Den Paus hadt daer niet opgheledt, of hadt het om de konst wil door de vingeren ghesien. Den Cardinael gingh by den Paus hem biddende dat

dat hy die persoon uyt de schildery wou laten nemen den Paus antwoorde, soo die persoon in het vage-vuyr lagh dat hyder dan raet roe wist, maer dewijl hy in de hel lagh soo was het buyten sijn macht, om datter gheen verlossingh uyt de hel was, en alsoogingh den Cardinael wegh met recht uytgelacht sijnde.

*Aardige ontmoeting van een schilder des
Konings van Vranckryck.*

EEn groote vrou van Vranckrijck wesende op een sekeren dagh te fontaine Bleau, en aenschouwende de kostelijke schilderijen welck den Koning Francoys daer dede maken, door de konst en wetenschap van de vermaerden Rossus Florentin, sagh onder anderen het naechte beelt van Apollo, op welck sy lange starooghden, en met groote verwondering aensagh. Onder dat besichtigen quam Rossus, welck van het een op het ander liep, voor by haer ghelopen, doende haer seer groote reverenti, vraegde hy wat haer van die schildery docht? waer op sy antwoorde, Voorwaer meester Rosse, dese schildery is volmaect ten waer datter (mijns bedunkens) een kleyne fout in was gebetert. Wel wat is dat, me vrou, sey den schilder? Doe heeftse soetelijck lachende met een heusche stem gheantwoordt: My dunckt dat het natuyrlijke lidt, ten aensien van de andere wel ghemaecte en over een stemmende leden, veel te kleyne is. Ter-

H stont

stont antwoorde haer Rossus met een eerlijck gelaet, me Vrouw, sal u gelieven te weten dat op dien tijden de vrouwen soo groot van natuyl niet waren, als huyden daegs.

't Vernuft van een schilder.

DAer was het Antwerpen een Coopman, welck hem aen een fray schilder besteedt had te contrefeyten voor een sekere somme gelts, soo de schildery wel gemaect was, en hem wel geleeck: Als 't werck opgemaect vvas, en den Coopman berou had dat hy soo veel belooft had, seyde hy dat hem de schildery niet gheleeck, op dat hy minder geldt geven fou, of uyt sijn coopmanschap moght icheyder. Den schilder de boevely merckende, behield de schildery, en bedaght oock een aerdighe streeck; hy schilderde op 't hoofdt van den Coopman een Narrekap met bellen, en stelde hem voor aen met dit geckken kleet in sijn vwinckel onder de andere schilderyen veyl. En alsoo van de voorbygaengers in dit geckken gevvaedt bekent zijnde, overmits hem alle de vverelt kende, is hy gedvongen gevveest, om sijn bespottung af te vveeren, niet alleen 't volle gelt van 't eerste accoort te geven, maer daer en boven oock den arbeyt van de gekfkap te schilderen en vveder uyt te doen, en alsoo heeft de kraen de Vos te gaff genoot.

Eenvuldighbeydt van een oude vrouw, welck een brandende kaers aen S. Ian te Lyon offerde, en de selve op 't voorhoofd van een soldaet stelde die op een sarck sliep.

INde kerck van S. Ian te Lyon vvas een seer doncker capelle, en voor een graf van een groot personage van alabaster, na 't Leven uytgehouden, lagen veel soldaten, als oock rondom. Een soldaet op een sekeren dagh in de somer in dese kerck vvandelende, alstet seer heet vvas, had lust om de koelte daer vvat in te slapen, en siende dattet seer doncker daer in vvas, meynde hy nae 't graf te gaen slapen als de anderen, achten de vvелcke hy sigh neder geleyt heeft. Het is gebeurt dat een Godt vruchtige oude Vrouvv by hem quam als hy seer vast sliep. En alle hare gebeden geeyndigt had, vvoufe het graf met de kaers aenraken diefe in haer hand had; en nae by den man zijnde vvелck daer slaep, vvoufe hem de kaers op 't voorhoofd setten meynende dat hy van steen gehouden vvas: maer het vvas vvou op dese steen niet kleven. De goede Vrouvv vvелck Meynde dattet by de schuld van 't beeld toe quam, om dattet selve te kondt vvas, begon 't vuyr tegens 't voorhoofd te houden, op dat haere kaers daer alsoo aen vast moght houden: maer 't beeld, vvелk niet ongevoelijck vvas, begon seer te schreevven, vvaer over de goede vrouvv verschrikkende, en gelijk als uytflinnig sijnde riep, mirakel, mirakel, alsoo datfe van allen zijden quamen toe loopen die in de kerck

waren, den eenen om de klock te luiden, den ander om het mirakel te sien. En de goede vrou leyde haerlieden om het mirakel te komen sien by 't beelt welk waker geworden sijnde, sig beweegde, welck oorfaeck gegeven heeft datter feer vele begonnen te lachen: Maer eenige Priesters waren daer niet feer wel in te vreden: want sy hadden wel gewilt dattet graf in waerde ghebleven was, om daer alsoo geldt van te trecken.

Aerdigh antwoord van een franciskaner tegens een predicant.

ALs den Coning van navarre in sijn landt van Biar was, leyde men een Franciskaner by hem, welck van een Predicant, en drie of vier hughenoots ghevanghen was: Den Koningh vraeghde hem, hoe hy soo sot was, dat hy sich in het gevaer begaf van in de handen sijner vyanden te vallen, over welcke woorden den Franciskaner verschrickte; maer hy weder moet grypde, bracht soo veel korte aenghename redenen by, dat den Koningh daer groot beval in kreegh, en woude dat hy in sijn teghenwoordigheydt met den Predicant disputeerde, het welck den Franciskaner of-sloegh, seggende dat sijn kleedt niet krachts ghenoegh had om het selve byder handt te nemen. Maer dewijl hy nochtans voor die vande religie stondt, had hy sich altydt soo wel met sijne kleyne propoosten ghereedt, dat hy altyt met groote vernoegingh uyt hare handen gheraecte. Den Koningh by sijn eerste redenen blijvende,

wou-

woude datse samen disputeren soude het welck de Predicant en Franciscaner niet konden ontfeeggen: De Predicant wierp foodanighe questie voor in tegenwoordigheydt van den Koningh. *De kistemaker maect van eene tack van den boom twee dinghen, te weten een Cruys met het beeldt van een ghekruyften, en een galgh om een menschaen te hangen!* En vraeghde daer nae aen den Franciskaner in wat opficht hy het een en het ander nemen most? Den Franciscaner antwoorde op staende voet, dat hy meer van het kruys hielt, als van de galghe: En waerom, sey de Predicant; verstaen hebbende dattet twee dinghen van eene specie en materi sijn: Den Franciscaner sich veynsde feer daer over te bedenken, wierp een ander questie voor, en vraegde den Predicant of hy oock getrouwt was, en sijn vrou aen de mondt gekust had, en waerom noyt aen de achterste party soo wel als aen den mont, aengesien dat beyde die deelen van eene specie en materij waren. Dese questie van de franciskaner dede de Koningh feer lachen, en seyde dattet een was, en beval dat men den Franciscaner gheen ghevvelt sou doen, en alsoo is de selve ontkomen.

Een subtyl versoeck van Ian de Meun om van raserny der vrouwen ontslagen te wesen.

IEan de meun de voornaemste Poet der Francoysen, hebbende het vermaerde boeck van Romant de la Rose ghecomponeert, in vvelck hy een jaloufen inghevoert heeft vvelck al het quaet van de vrouwen seyde dat men bedenken:

H 2

mocht

mocht: Waerom hy in de ongenade van de Coningin en andere vrouwen gevallen is, die besloten hebben daerom wraeck over hem te nemen. De Coningin heeft op een sekeren dagh door toedoen van de andere vrouwen soo veel te wege gebracht, datse Ian in haer ghewelt had, en hem bekeven hebbende, en verongelijckt, om dat hy quaet van de vrouwen geseyt had, heeftse de vrouwen belast datse hem naeckt ontkleden, aen een pylaer binden, en wacker geestelen fouden. Hy siende dat sijne ontschuldigingen en redenen geen plaets tegens haer-lieden verwoetheydt grijpen konden, heeft de Coningin ootmoedelijck ghebeden, dat, eer hy gegeeffelt wierdt, sey hem een verfoeck vergunnen wou, het welck hy met groote moeyten verkreegh. Doen sey hy, ick bid u-lieden vrouwen, dewijl ick sulcken genade tegens u-lieden ghevonden heb, dat ghy-lieden mijn begeeren toestaet, en de aldergrootste hoer van u-luyder gheselschap my den eersten slagh geeft. Als hy dat geseyt had warense beschaemt, en niemandt wou de eerste sijn, waer over hy vry geraeckte.

Een vreemde manier van penitenci, welck een Franciscaner aen een Jongvrouw gebiedt.

OP het Iaer als me vrou Margareta van Oostenrijck te Cambray quam van haer neef des Keyfers wegen, om vrede tusschen hem en den alder Christlijcksten Coning te maken, van wiens weghen me vrou Louyse van Savoje, sijn moeder, quam, wasser in 't gheselschap van de voorseyde Margareta de Gravinne van Aigemont,

mont, welck, in die vergaderingh voor d'alder schoonste der neder landtschen gehouden wiert. Op 't weder keeren van de groote verhaderingh keerde de Gravinne van Aiguemont weder nae haer huys: En als den tijt van den Advent gekomen was, sondtse na een franciscaner klooster om te bidden datter een fraey en goet Priester gevonden wierdt, soo om te prediken, als om haer en alle haer geselschap te bieghten. Den Gardiaen socht een van de alderbequaemste uyt, soo om de groote weldaden, welck sy van het huys van Aiguemont en Pinnes ontfinghen, daer dese Gravinne van ghesprooten was, als oock om datse, boven alle andere geestelijcken, de grootachtig en vriendtschap der groote huysen sochtente winnen, en sondt de selve nae de Gravinne: Dese had sich in sijnen dienst eentijdt langh tot groot vernoeghen van de Gravinne welgequeten. Op nieuw Iaers avont, als de Gravinne het sacrament ontfanghen wou, deedtse haren bieghtvader komen: en alsse ghebieght had in een Capelle, welck wel dicht toeghesloten was, op dat haere bieght niet gheopenbaerdt mocht worden, gingse henen, en deet haer staet Iuffrou oock daer in komen: als dese oock gebieght had, sondtse haer dochter oock by den bieghtvader. En als dese nu alles gheseydt had datse wist, had den bieghtvader kennis van hare secreten, welck hem soo stout maeckten dat hy haer een vreemde manier van penitentie voorstelde, en tegens haer seyde, mijn dochter, uwe sonden sijn soo groot, dat ghy tot voldoeningh der selver ick u tot een penitentie

stel mijn koordt op uw' naeckte vlijs te dragen. De dochter welck niet onghheoorfaem wesen wou, sey teghens hem, mijn vader, geeft mijn de selve ick salse niet na laten te dragen. Neen, mijn dochter, sey den biegt vader, de selve sou niet goedt voor uwe handen wesen. Mijne eygen handen daer ghy absolutie van ontfanghen moet, moeten u eerst selfs daer mede omringen: Daer nae sult ghy van alle uwe sonden los sijn. Dese dochter beginnende te schreijen, antwoorde datse het niet doen sou. wel hoe sey den bieght-vader, sijt ghy een kettersche? Die welck weyghert penitentie te doen nae de instellingh van Godt en onse moeder de Heylighe Kerck? De dochter antwoorde, ick wederstreef de gebode van de Heylighe kerck niet, maer ick begeer niet dat ghy met uwe handen daer komt, want dan ontfegh ick uwe penitentie. Dan kan ick u oock geen absolutie geven antwoorde den bieght-vader. De Jongh vrouw stondt op, met een ongeruste consciencie want sy was soo Jongh, datse vreesde dat men de bieght-vader niet moght weygeren. Als het nae de misse ghebeurde, dat de Gravinne van Aiguemondt het lichaem des Heren ontfanghen hadt, sou haer staedt Iuffrou oock nae haer gaen om het selve te doen, en sagh of haer dochter oock by de handt was. De dochter antwoorde haer schreijende datse niet ghebieght had. Wel wat hebt ghy dan soo langh by de Priester gedaen, sey de moeder? Niets antwoorde de dochter: Want als ick hem sijne inghestelde penitentie weygerde, weygherde hy my oock de absolutie.

De

De moeder ondersocht soo naeuw, datse de vreemde manier van penitentie verstont, welck de bieght-vader van haere dochter hebben woude: En na datse alle gebieght hadde ontfingen sy alle het *corpus Domini*. En soo haest alse uyt de kerck ghekomen waren, klaeghde de staet Iuffrou aende Gravinne over dien Predickheer, daerse soo veel van hielt, en sey datse wel dapper op hem verstoort was. De Gravinne begon om dese vreemde penitentie te lachen, maer evenwel kon het lachen soo veel niet over hare gramscchap heerschen, of sy deed den Predickheer nemen in haere keucken slaen, alwaer hem de scherpe roeden de waerheyt deden bekennen, en daer nae fondt sy hem met handen en voeten gebonden nae den Gardiaen, hem biddende, dat hy op een ander tijt beter predickheren senden sou.

Vaerdige antwoord van een Jonge dochter tot bescherming van haer eer.

EEn persoon met een ooggh hebbende een Jonge dochter ghetrouwt welck hy maagdt meynde te wesen, en alse het niet was, beklagghy sich, en bestrafte haer Lieflick. Sy antwoorde hem: waerom wilt ghy my geheel hebben, nademael ghy maer een ooggh hebt? Mijne vyanden, antwoorde de man, hebben my dese schade gedaen; En de Jonghe dochter antwoorde, het mijn is door mijne vrienden geschiet.

Van een gierig reyfer en den waerd.

EEn reyfer in een herbergh komende, gingh ter tafel sitten, en vraeghde of de waerd geen potage had, feggende dat hy gheen vleesch begeerde. Den waerd de gierigheydt van defen reyfer merckende, bracht hem een schootel kool, onder welck hy een goedt stuck vleesch verborgen had. Als hy de kool ghegeten hadt, vondt hy het vleesch en sey: Ha, ha, meynende dat de waert het vleesch daer onbedacht onder gheleydt had: Maer als het op een rekenen quam, rekende de waerd soo veel voor broodt, soo veel voor wijn, en noch 6 stuyvers voor ha, ha: Wat voor ha, ha, sey den reyfer? De waert antwoorde, mijn vriendt, had ghy het vleesch gegeten sonder ha, ha, te seggen; ghy foudt het nu niet betaelt hebben.

Van een karman gaende over den Rhyn by Straetsborg.

EEn karman gaende over een brugh, welck over den Rhyn by Straets-borgh lagh, had een kar by hem met twee paerden, welck met smeer geladen was. Als hy een weynigh achter de kar lanterfantten, waren de paerden te na op de kant van de houte brug gelopen, welck geen leuning had, het paerdt welck voor aen gingh brieschte onder het vallen, en trock met eenen ander paerdt en kar oock in den Rhijn, al waer 't smeer op 't water dreef. Den karman welck

sich

sich haestede om te helpen siende datter gheen helpen aen was, sey sonder verschrieken: Hier is niet als fout van nooden om een goede pottage te maken.

Argheydt van een boer, om sijn pleydoy voor den Rechter te winnen.

EEn landt-man droegh een bosch houdt op sijne schouderen, om in een kleyne Stadt te verkopen, den welcken roepende wijck, wijck als hem imant in het gemoedt quam; soo wasser nochtans een Iong Edelman, welck uyt hovaerdy of onachtsaemheydt sijn oude trede hielt: Den boer voor by den edelman schuyvende, scheurde met het hout den mantel van den edelman, welck sijnen mantel betaeldt wou hebben: Maer den boer weygerde het selve te doen. Ten laesten gingense voor den rechter, welck den Edelman Alphonfus den Coning vermaendt sijnde, dat hy soo niet alleen sonder hellebaerdiers gaen sou, en sich op het volck betrouwen: Seyde, ick wandel geenfins alleen, maer mijne oprechtigheydt en billickheydt houden my gheselschap. Defen is veele Princen onghelelijk gheweest, welck het Heerlijcke achten gevreesd als bemindt de worden: het welck haer qualijck bekomen is: En het welck den voorschreven Sfortia oock met sijn exempel beproeft heeft. Want als hy uyt des Cancelliers woorden suspicie genomen had, dat hy tegens 't rijck misdaen had, en dat hy wel witt dat hy al het volck om sijne billickheydt seer aenghenaem was, heeft hy hem het hoofd doen afflaen, het welck hy met groote standtvastigheydt gheleden

H 6

heeft,

heeft, en den hertog sijne wreedheyt verweten hebbende, heeft hy hem ten laetsten met dese woorden adieu gefeyt. My sal 't hoofd benomen worden, maer van u haest al u gebieden heerschappy. Het welck daer nae gheschiedt is. Want als Milanen overwonnen was is Sfortia in een ellendige gevangnis wegh geleyt.

Voor de vuyst niet met bedrogh.

ALs Rogerius Alphonfus aengeboden had dat hy Ioannes den Coning van Castilien vermoorden woude; antwoorde hy, 't is my niet geoorloft op dese manier het Coningh rijck van Castilien, ick laet staet 't gebiedt van de gantsche werelt te verkrijgen: want niemant sal my was maken, dat ick sulcken schandelijcken en vervloeckten feyt toestaen sal.

Een dingh dat selden gevonden wort.

ALs Alphonfus noch seer jong zijnde aen de Croon gekomen was, sijn de Raets heeren en voornaemsten van 't rijck by hem gekomen, te kennen gevende datter nootzakelik en proufiteelijck was dat hem seuen mannen toegevoegt wierden, welck God vreesden, de rechtvaerdigheyt beminden, hare begeerlijkheden temden, noch haer met giften of gaven lieten omkopen, welkers raet hy in 't bedienen van 't Rijck gebruyken moght. Alphonfus heeft dien raet voor goet gehouden, en sich na de voornaemsten van 't rijck kerende, seyde hy, so gy l: my maer so eenē man

man weet te bekomen, gelijk ghy lieden voorstelt, ick laet staen seuen, ick sal hem niet alleen de bediening van 't rijck van sels overleveren, maer oock mijn Coninckrijck geven

Den oorspronck van onse ziel.

ALs Alphonfus van een sijne hoofden van 't Rijck gevraegt wierdt, hoe 't by quam dat de ziel der menschen nemmermeer rusten kond, maer altijt van 't een op 't ander vloogh? Antwoorde hy onse ziel heeft sijnen oorspronck van God, noch kan niet rusten voor datse wederom gegaen is daerse van daer gekomen is: noch se kan nemmermeer met dese broose en vergankelijcke dingen verzaet worden, maer verlangt nae God en den Hemel, gelijk sijn eygen en Natuurlijcke plaets. Wat kander Christlijcker gefeyt worden? noch dat is niet wonder in zulken Coning welck voorgeslagen heeft dat hy den bybel met sijne uytleggingen veertien mael uytgelesen heeft.

Een antwoord van een groots gemoet baet dikwijl meer als 't schaet.

ADolphus Grave van Nassou, vvelck in 't Iaer 12 Keyser ghevonden is, met den hertog van Brabant oorlog voerende, en vijff vande voornaemste Brabantsche heeren verslagen hebbende, is ten laetsten gevangen gevveest, en voor den hertoogh gebraght. Den hertog hem vvreed aensijnde, vraegde, Hem vvie hy vvas? Adolphus sey, ick ben grave van Nassou: Maer vvie

wie sijt ghy? Doe antwoorde den Hertogh, Ick ben Hertogh van Brabant, welck ghy soo langh met den oorlogh gequelt hebt. Ick verwonder my seer, sey Adolphus, dat ghy mijn swaerdt ontkomen sijt, het welck ick teghens u ghewet had. Den Hertogh over dat grootmoedigh antwoordt van den gevangen bevogen sijnde, heeft Adolphus niet alleen vry laten gaen, maer oock ghebeden dat hy hier na sijnen vriendt vvesen vvoude, en heeft hem met veele giften en gaven verheerlijckt.

Het leven der grooten.

Henicus Glareanus een seecker gheleerdt man, maer vveynigh van middelen, van sijnen vrient gevraegt sijnde hoe hy al leefde en voer? Antvvoorde, Ick leef gelijk de Princen en grootte hanfen: Als den ander vraeghde vvat dat voor een leven vvas, antvvoorde hy, ick drinck en maeck goet cier, en ondertusschen ben ick en blijf alle de vverelt schuldig.

Een schoon hooft sonder hersenen.

Angelus Stuffa van de Florentiners tot Sigismundus malatesta Prince van Ravenna gefonden sijnde, gebruyckte een groote en vvijsden hoet, maer sonder een grooten rant gelijk men dien tijdt droegh, vvelck de son afkeerde. Dese draght schein de Ravenners vvonderbaer vvelck oock midden in de vvinter't hooft met een dun kleet bedecken, maer nietemin den hals nau bevinden. Soo heeft dan een van haer-lieden
mar-

marcus genoemt, uyt spot tot Angelus geseyt: Ick sou voorvvaer geloven dat ghy-lieden gheveldige koude hoofden hebt; Daer op Angelus antvvoorde, ick sal u seggen vvaerom vvy onse hoofden soo naeuuv bevvaeren. Ick gheloof dat ghy-lieden van het gansen of enden geslacht sijt r vvelck oock in het midden van den regen het hooft nae den Hemel steecken, en nae mist of eenigh onvveer vragen, en dat om datse niet een kruym hersenen hebben. Maer wy, welke hersenen hebben, moeten naerstiglick besorgen dat de selve geen schade komen te leyden.

De fouten van eenige sijn openbaer, maer van andere verborgen.

Als een seker medicijnen Doctor bevonden had, datter een fout in de schilderey was, is den schilder daer by staende, vergramt geworden, en heeft niet alleen den Doctor, maer oock de geheele konst der medicijnen seer beginnen te lasteren, en heeft onder anderen dit oock vvoor- geworpen, dat het de Doctors alleen toegelaten was ongestraft doot te mogen slaen, noch datter geen Doctor was, welck niet een kerck-hof met dooden vervult had, eer hy sijn konst te recht verstondt. Daer op den medicus antwoorde, schoon gekalckt. Hier in heeft uwe konst privilegi, dat den dagh soo wel de fraeyheydt als den misflagh van het werck vertoont, maer hier in hebben wy de fortuyn meer tot ons voordeel dat onse konst de ghenesen levendigh voor alle mans oogen vertoont, maer onse mislagen uyt de ogen genomen sijnde onder d'aerde verbergt.
Klucht.

Klucht.

ALs met te Romen onder eenige edelen en geleerden van franciscus petrarcha, en sijne wercken sprack, en eenige seyden dat hy veel uyt eenige oude Poeten genomen had; en andere seyden dattet alleen uyt sijn breyn quam, datter hedenfdaegs van hem gelesen wierden dat met groote verwondering: wasser eenen humor van benonien (van wiens boerten wel een geheel boeck geschreven sou konnen worden) mede in dit gefelschap, en had sijnen mantel op de tafel geleyt, als men sijn oordeel daer over vraegde, sey hy ick meyn dat Petrarcha soo met d'oude poeten omgesprongē heeft, gelijk de spaenjaers met de mantels welckē by nacht gestolen hebben, daerse andere koorden en boorden op leggen, om datse niet bekent souden worden. Daer sat oock een spaens edelman by, welck lof gehoort hebbende van sijn volck, sich na humor keerde, segghende, wat hebt ghy op de Spaenjaerts te seggen? soo sey Humor, gelijk verwondert sijnde, sijt ghy dan een Spaenjaert? en beval terstont sijnen longen den mantel te brengen, welk hy om sijne schouderen smet, en weder ging sitten. Dat was een schimpige daedt en seggen te gelijk.

Te stout tegens een Prince gesproken.

Sylvester Bottigella heeft tegens een Prince geseyt, welcke hem vraeghden wat gave een Prince nootfakelijk waren, alle de geē welke

u ontbreken. Hedenfdaegs souden fulcke woorden wel een den hals af doen houwen.

Men magh de menschen niet licht geloven.

ALS Iulius de 3 Paus van Romen in Italien oorlog voerde, hebben Rudolphus Ballonus en Ascanius Cornia, welke de Paus dienden, door aenrading van een Monick die gelijk een heylig gehouden wierdt, haer leger stillekens gebraght voor een kasteel welk op een berg lag, om 't selve door toedoen van dien Monick t'overrompelen, alwaerse met groote schade en verlies weder van trecken moesten. Den Paus dien nederlaeg gehoort hebbende, heeft met groote onwaardigheydt geroepen: O sotte menschen welck Godt selfs niet gelooven, hebben niet getwijffelt een kleyn heylighjen te gelooven.

Verkeerde aelmis.

Thomas Guadagnius een Florentijns Coopman heeft soo veel ghewonnen dat hy den Coningh van Vrankrijk Franciscus de eerste vijf hondert duyfent Ducaten geleent heeft. Dese na sijn doot een gedachtenis begerende achter te laten, wou een sieck-huys te Lions timmeren. Als hy nu een plaets tot het fundament uyt-gekosen had, leyde hy alle vrienden en bekenden nae de selve plaets, om aldaer een fraije timmeringh te bedenken. Onder anderen quammer ook Nicolaus Salterellius van Florentien, een genoeglick man en wel ervaren in de bou-konst, als desen alle de delen en streken van 't gebou vertoont wierden, wort hem gebeden dat hy 't liefde te verbeteren.

beteren, zoo hem docht da tter yt wes verandert, verbeter of gemackelijcker gemaect behoerde te worden. Salterellius seyde, 't behaegt my alles wel, maer my dunckt dattet huys veel te eng en kleyn wegen zal. wel hoe antwoorde den Coopman, ziet ghy niet wat groote spatie het zelve begrypt; het is wel groot sey Satarellus: maer indien se, hier altemael komen zullen welck ghy wel arm gemaect hebt, zoo sal 't zelve veel te kleyn wesen, want 't zal tiende deel der zelve niet bevatten können.

Gelijk by gelijk.

ALs een seker Jongman van sijn goeden vrint ter maelyd genoot was, wasser oock een vryster mede genoot welck daegs te vooren oock by den Jongman op een gastmael geweest was, en van hem niet na haren sin voor gediend, waerom sy hem sogt beschaemt te maken. Siende dan eenige kost voor den Jongman leggen welck van alle kanten of gesneden was, seyde, wel trouwen vriend ghy kond wat te lijf doen. Doen sey hy welck haer van te vooren oock wacker sien schransen had, maer misschien wat manierlicker, het is nootfakelick dat ick wat te lyf doe, en my versterck, dewijl ick een stercken tegenparty heb.

Wie gedult heeft.

EEn boertigh mensch sijnen vriend besoeckende, welck om sijne schulden na een klooster

ster of heylige plaets gevluht was, en den selven vol sorgen en gedachten siende, vraegde hy hem, hoe wel hy alle saken wel wist, waerom hy soo droevig was? Den welcken antwoorde voorwaer soo lang ick leef zal de droevigheyt niet van my wyken. Ghy weet wel, meyn ick, hoe veel duyfent Ducaten ick niet door myn schult, maer door de boofheyt van de fortuyn in korten tyd verloren heb. En nu dreygen mijne schuldeheeren, met 't overige van mijn goet niet te vreden sijnde, my in de boeyen te setten, en sy willen geensins met my accorderen. En voorwaer ick zou my selven al over lang om hals gebracht hebben, dewijl my alle hoop benouwen is, 't en waer my seker boeck van de patientie in handen gekomen was, waer door ick aefsem en krachten wat herhaeldt heb, welck boeck ick meyne dat my door de Godtlijcke bestieringh toeghesonden is, op dat ick van sulcken feyt of staen sou, en my beter bedencken. Daer op Paulus seyde, soo zijn dan uwe schuldeheeren voldaan? neen sey hy: Doe sey Paulus weder: Het waer beter dat sy dit boeck dan van de patientie teghens haren danck lesen, om dat sy het ghene missen moeten welck ghy haer-lieden schuldigh zijt.

Ontaerde sonen.

EEN feker Prince vraegde een edelman welk van een groot aensien was, of hy oock sonen had, een hoe veel hyder had? Desen edelman niet daer op antwoordende, meynde den Prince dat hy de vraeg niet verstont, waerom hy 't noch eens vraeghde. Daer op hy antwoorde, ick had nae gefeydt geene, hoe wel icker drie heb: van welck de oudste meynt dat hy seer wijs is, dewijl hy sotter is dan tyribus. De tweede heeft groot behagen in sijn eyghen schoonheydt, hoewel hy mismaeckter is als Therfites selfs. Den derden wil voor sterck en vroom gehouden worden, dewijl hy de leuyheydt selfs noch luyer maken sou. Dewijl mijne sonen foodanig zijn, meyn ick met recht dat ick van mijne sonen berooft ben.

De manieren der wijven.

DEN seekeren gast lag by een borger t' huys, maer als hy om 't kyven en schreuwen van de Vrou, welck 't geheele huys dagelicks vervulde met haer moeylickheydt, van herbergh doght te veranderen, en daerom om verlof aen sijnen waerd gevraeght had, sey de goed Vader des huysgefins tegens hem, zijt ghy voor een mensch, dat ghy naeuwelijcks de manieren van mijn wijf twee of drie dagen verdragen kond, welck ick nu met gedult al lang over de twintig Iaren verdragen heb?

Van een vreesachtigen.

ALS een vreesachtigh mensch een van sijne goede vrienden in het ghemoedt quam, en vraegde waer hy van daen quam, maer als hy antwoorde uyt de vleesch-hal: Sey den vreesachtighen hoe dorst ghy daer gaen, nademael daer daghelijx soo veele offe en schapen geslacht worden.

Wie tot verradery goet sijn.

EEN feker soldaet welck van vele schelmstukken berucht was, accordeerde met Alexander Ranhonijs en andere voorname luyden van wegen een kasteel over te leveren. Den Secretaris van den selve Graef dit verstaende, dewijl hy een voorsichtigh man was, vermaende hem ernstlijck dat hy desen soldaet niet toe betrouwen soude, dewijl hy een schelms Godtloos mensch was. Daer op Rangonijs antwoorde, daerom is hy daer bequamer toe: want soo hy van manieren ware, sou hy tot die saeck seer weynig bequaem sijn.

Boertighcyt van de dwergen.

ALS Nicolaus Constantinus gevraeght wiert hoe het by quam dat vele dwergen en kleyne menschen grootmoedigh waren? antwoorde hy om datse meynen mans genoeg te sijn fulcke klyne lichaem te beschermen.

Van de floekers.

EEN feker menfch tuffchen twee vraten fit-
tende, wierde gevraeght van een vrient die
hem overquam hoe hy al voer? Daer op hy ant-
woorde feer qualick: want ick verkeer onder
Scylla en Charibdis.

Geestig uythang-bord van Simon Kronach.

Simon Kronach Coopman te Florencen, had
in plaets van een uythang-bord, daer men de
huysen aen kent, een bord laten fchilderen met
een groot vuur; en dat met fulcken voordagt, op
dat, looder eenig Coopman quam welk geen gelt
by hem had, hy terftont antwoorden fou, dat alle
fijne fchult-boecken in 't vuur geworpen waren,
gelijck de fchildery vermeldte, en dat hy daerom
niet konde verkopen als voor gereet gelt.

Kluchtigh graf-fchrift van Semiramis.

DE Coningin Semiramis, weduwe van den
eerften Monarch Ninus, deed een graf ma-
ken, dewijlfe noch leefde, daerfe na haer doot in
begeerde te leggen: welckers op-fchrift was;
*Soo eenig Coningh gelt behoeft, laet hem dit graf
openen, en fo veel daer uyt nemen, alft hem belieft.*
Den Coning Darius na gelt begeerig zijnde, dede
dit graft openen, maer in plaets dat hy daer een
grooten fchat meynde te vinden, vondt hy defe
woorden weder op een anderen fteen uytgehou-
den: Soo ghy geen godtloos en onverfadelick
menfch geweest had, ghy en foudt de graven der
dooden niet onderfoght hebben.

*Aer-**Aertig antwoord van Carel de vijfde.*

KEyfer Carel de 5. wiert op een fekeren tijdt
gebeden van een Spaenjaert, dat hy met een
ftraf gebodt de Duytschen het overtollig drinc-
ken en fuypen verbieden fou. Daer op den Key-
fer antwoorde, ick fou met dat gebodt even foo
veel uytrechten, als met ghene daer ick mijne
Spaenjaerts nu onlangs van ftelen en roven wou
doen af ftanen, en een fchrick onder haer brengen.
Daer mede te kennen gevende, dat hy, gelijck
met 't eerfte verloren arbeyt doen fou.

Een goede vrou is een swarte swaen gelijck.

TEmeffina in Sicilien wiert een man in de ge-
vangnis geworpen, om dat hy vyf Vrou-
wen getrouwt had, welk altemael noch leefden,
van dit fchelm ftuck van den Rechter onder
vraagt zijnde: heeft hy geantwoort: Ick heb wil-
len befoecken offer onder foo veel een was, daer
ik mijne dagen met ruft by fou kunnen verflytē.
Voorwaer ley den rechter, Ick flaader twijfel
aen, dat ghy foodanghe niet in dit leven vinden
zult, en daerom raad ick u voor 't best, dat ghy-
der een in 't ander leven zoekt, en also heeft hy
dien man op ftanende voet doen onthoofden.

Het

Het is fichtlijcker een faeck na te volgen als te vinden.

DAer wasser een over tafel, welck Christophorus Columbus voorwierp, dat het hem niet vreemt dogh, dat hy de werelt omgevaren had, dat andere dat oock wel doen zouden, soo men haer van alle gereedtschap en nootsakelijckheit verforgden? Columbus dese praet overflaende, nam een ey uyt de schotel, en vraegde of dat ymant wel recht over eynd op de tafel konde setten zonder eenig steunsel; alsse altemael neen seyden, heeft Columbus 't ey met een punt een weynig op de tafel quetsende recht over eyndt geset, De omstaenders laghten om dese faeck: Doe antwoorde Columbus, nu weet ghy lieden altemael dese konst, dewijl ick u lieden de selve geleert heb: Voorseker fullender nae my noch veel de werelt omreyfen, en misschien geluckkiger en met meerder kennis. Maer sy louden 't nochtans niet doen, soo ik haerl: niet voorgegaen ware geweest: alsoo isser gemacklijcker de gevondene dingen nae te volgen, als te vinden 't gene andere na volge moge.

Van een halve maen.

ALvarus de Luna welck de minst onder de spaenjaers niet was, gebruykte een halve maen voor sijn wapen, als dit aen de muyr hing, schreef een ander dese woordē daer onder, nemmermeer vol. Alvarus desen sin niet verstaende, riep den man by hem, en vraegde wat hy met dese wordē meynde

welck antwoorde, daer is niet dat ghy meer begeert hebt; weet ghy niet dat de maen terstont begint af te nemen alsse vol is, alsoo wil ick hebben dat ghy altijt aenwassen, en nemmermeer afnemen sult.

Van een glafen man.

THomas Rotarius is met een drakjen van een Vryster soo vergifticht geworden, dat hy meynde, en nochtans wel by sijn finnen zijnde, dat hy een glafen lichaem had, als hy dan nootsakelijck uyt gaen most, ging hy altijt midden overstraet, op dat hy niet van den val van een ley, of van boven neder vallende steen gebroken moght worden, off van de voorbygangers aen stukken gedouwt. Als hy ten laetsten van een groot Spaensche heer versoght wierd, en men geen raed wist om hem daer te krygen sonder quetsen, om dat hy in vranckrijck was, isser een middel van de vrienden bedogt, dat hy rondom met stroo bewonden sou worden, op dat hy te gelijk met de christallyne glafen, welck ook soo bewonden wierden in 't overvoeren, in spaengien gevoert sou worden: hy heeft dese inbeelding wel tweelaren gehad, en ondertuffchen heeft hy vele scherpsinnige dingen uytgegeven, tot dat hy ten laetsten van een religieus man genesē geweest is.

Een ongerijmde inbeelding.

HEt is ongelooflijk wat een inbeelding niet te weegh brengen kan: Daer is een mensch geweest welck sig wymaekte dat hy doot was, en

daerom wou hy niet eten. Maer als men hem tot geen eten brengen kont, maecte men hen wijs dat de dooden oock aten: Tot dese faeck wortter een dooden maeltijt aenghefelt, de vensters wierden altemael ghesloten en de muuren met swart laken behangen, de tafel wiert in 't midden van de sael met kostelijke spijs ghe-deckt, terstont quamender al de toegemaecte doode lichamen voor den dagh, al de knechts en maegden waren met lange linne dootkleden be-dekt: Men sitter aen men eter, men drinckter sterck, maer dat gingh al stom toe, soo dat men fou gemeynt hebben dattet ware doode licha-men vwaren. Defen fontastijken mensch dit sien-de, welck van verren in een hoeckstont, begon-der niet langher aen te twijffelen dat de doode menschen niet aten, en hongurig sijnde, voegt hy sich by sijne kameraets, en begint met haer't eten, en niet lang daer na is hy van die sieckte ghenesen.

Een eergierigen student.

EEn Mauritius van slechten afkomst sijnde is door sijn geleertheyt en deugd ten laetsten Bisschop van Parijs geworden, als hy noch studeerde, en sijn kost ging bedelen, heeft hy nimmermeer ytwes van de voor-bygangers willen nemen, op de conditie dat hy nimmermeer Bisschop van Parijs worden fou, want om sijn groote naerstigheydt quelden sijne medediscipulen hem daer mede; Daerom versmaden hy alle gaven, hoe groot sy oock waren, als 't op die conditie geschiede? De faeck is doe wel belacht, en met der tijdt een voorspronck gheworden als hy metter daet tot 't Bisdome geraeckte.

Half

Half grooter als heel.

Quintus Cicero, de broeder van Markus Tullius, had in de Provincie welck hy geregeert had, sijn beeldnis van 't hoofd totte borst toe met groote strecken doen setten, hoe wel hy een kleyn onnosel manneken was: Marcus Tullius sijn broeder dit in het voorby reysen siende, begon te lachen, seggende, mijn broeder is half veel grooter dan heel.

Als den selven Cicero sijn schoon soon Lentulus, van kleyne stature sijnde, met een seer lang rappier omgort sagh, sey hy, wie heeft mijn schoon soon aen dit rappier gebonden?

Een kerckrovery met een gek afgeleyt.

DEn boven verhaelden had het beeldt van Iupiter Olympius een gout kleet van groten gewicht afgetrocken, met welck hem Hiero uyt de plonderingh der Carthaginienssen verciert had, en voor den afghenomen gouden mantel heeft hy hem een wollen mantel omgedaen, met dese bespottung: Een goudt kleet is somers al te swaer, en 's winters te koudt, maer de wolle is gemacklijcker op alle tijden van 't Iaer.

Als hy te Epidauren Aesculapio sijnen gouden baert afgetrocken had, sy hy dattet geen fat-

fatsoen had, dat den soon ghebaerd was, dewijl
sijnen vader Apollo sonder baert was.

Men moet sijn vyant niet schelden.

MEmnon den veltheer van de machten van
Darius den Koningh van Perffen heeft in
den oorlogh welck hy tegens Alexander mag-
nus voerde, een soldaet, om dat hy veel quaets
van Alexander seyde, met een spieffe doorsteken
seggende, ick voed u op dat ghy tegens Alexan-
der vecht, maer niet op dat ghy op hem schel-
den soud: want schelden past de boeven, maer
de soldaten te vechten.

Het is de wil der Goden.

ALs Crates Thebanus sijn slaef in dievery be-
vonden hebbende dede slaen, en als hy sich
verontschuldigde, dat het de Goden gewilt heb-
ben dat hy stelen sou. waerom niet, sey Crates,
het is de wil der Goden dat ghy nu oock geslagen
wort; wijsfelijk te kennen gevende dat wy sot-
telijck onse quade dingen op de nootfaeckelick-
heyt der Goden Leggen.

Het is beter sotlijck als booslijck te doen.

Pythagoras van de Agrigentinen gebeden sijn-
de dat hy te gelijk met haerlieden 't geme-
ne best soude regeren, en nieuwe wetten sme-
den. maer hy de selve als verloren versmadende,
ging in den tempel van Diana, en speelde aldaer
met de kinderen met kooten. Daer nae sey hy
te-

tegens het volck datter omstondt, en sich ver-
wonderde, het is hier beter den tijdt te verliefen
dan met u-lieden 't gemeene best.

De kloeckmoedigheid van Zenon.

ZEnon beschuldicht sijnde van in den doot
des tyrans Nearchus gefworen te hebben,
wierdt op een pijnbanck ghedwongen alle de na-
men der famen sweerders te openbaren, soo
heeft hy eenige van sijn alderbeste vrienden ge-
noemt, als den Tyran daer straf over ghenomen
had, en ghevraecht offer geen meer waren: Ia
ghy alleen, sey hy, en met dat woordt beet hy
sijn tongh of, welck hy in het aensicht van den
tyran uytspoogh.

Eendracht.

ALs Leo Byfantius den Sophist te Athenen
gekomen was, dat hy het oproerige volck
de eendracht aen soude raden, klam hy op den
redders stoel, en terstont begon het volck om
sijn ghedaent van lichaem te lachen. Want hy
was vet, met een seer uytsteekende buyck,
maer hy niet ontroert sijnde door het lachen van
het volck om dat hy daer door oorfaeck kreegh
te seggen wat licht ghy lieden mannen van At-
henen? Ick heb een vrouw welck hondertmael
aengenamer is als ick, en nochtans kan een bedt
ons alle beyde niet eendracht bevatten, maer soo
soo wy tweedrachtigh waren: Sou het geheele
huys te kleyn wesen.

Een rechter moet nuchteren wesen.

EEn fekeren vrouw voor den Coningh Philippus, droncken sijnde, haer pleydoy verloren hebbende, merckte dat het den misflagh van den Coningh niet was, maer van de wijn: Ick appelleer op de sententie seyfe: De raedtsheeren daer by staende, seyden met verwondering, aen wien sy appelleeren wou, dewijl daer geen hoger recht was als den Coningh? Ick appelleer aen een nuchteren Coning, antwoorde sy: Het verwijt van de vrouw dede des Coninghs dronckenschap terstont over gaen, en maecte dat den Coning de saeck met een gesonder gemoet oordeelde, en de vrouw recht gaf, soo in hare saeck, als vrypostigheyt van spreecken.

De weyde tusschen de waerheydt en logen.

THales milesius gevraegt sijnde hoe weydt de waerheydt van de logen verschildte? Antwoorde, soo veel als de oogen van d'ooren staen, oordelende dat de dingen gemeenlijck waer sijn welck men fiet, maer dat men van de menschen hoort seggen magh men niet lichtlick geloven.

Van de schaduw des esels.

Demosthenes over sware saken van 't gemeene best in tegenwoordigheyt van 't volck reddende, maer sy walgingh hebbende over de materi, of dat haerlieden den tijdt begon te verdrieten, verstoorden hem, Doe begon Demosthenes

henes, nae datter stilte gemaect was, dese fabel te vertellen: Een seker Ionghman had des formers van Athenen tot Megara een esel gehuyrt. Als de son op den middagh seer begon te steken, woudense alle beyde de schaduw van den esel genieten, maer den een stiet den ander wegh. Den eenen sey dat den esel wel gehuyrt was, maer de schaduw niet. Den ander sey dat hem met den ghehuyrden esel 't recht van den schaduw oock toequam. En als hy dit geseyt had klom hy van den hogen stoel, maer 't volck hielt hem vast, en wou 't eyndt van de vertelling gaerne horen. Doe sey Demosthenes in het wegh gaen. Ghylieden sijt wel begerigh om van de schaduw des esels te hooren, maer ghylieden krijgt de walgingh als ick u-lieden praet van 't geen u-lieden aengact.

Onbeschoftheyt gestraft.

ALs Alexander Sophista voor Seulencia Ambassadeur sijnde in tegenwoordigheyt des Keyfers Antony redde, en dat hem dacht dat den Coningh niet genoegh op sijne woorden paste, riep hy met een luyde stem: Hoor toe Caesar, Caesar door dese vinnigheyt geraeckt sijnde, sey: Ick hoor al toe, en verstaet u seer wel: want ghy sijt dien Alexander welck uw' hayr poeijert, en altijd nae muscus ruyckt.

Geveynsde tranen.

IN een seker dorp, onder 't Hertoghdom van Gulick behorende, was een man ghestorven daer de vrouw in sijn leven niet veel van gehouden

had; maer nae sijn doot begonse hevig te weenen en te schreijen, en openbaer voor haere buyren te bekennen, datse van soo lieven man niet kondt scheidten. Altemael mercktense wel dattet maer geveynsde droefheydt was, maer wat deden sy als den dagh van de begraefnis aenghestelt was, veynsde de gebuyren, gelijk of sy't vergaten, den dooden uyt te draegen, maer sy droeghen de leedighe kist nae 't kerckhof, Alse nu een weynig wegh waren en de vrou 't doot lichaem noch sag begon de vrou luyde te roepen. komt wederom neemt mijnen man mede welck ghy-lieden vergeten hebt. En alsoo geboodtse, datse van te vooren niet scheen te vvillen lyden.

De krijgs-raden moeten heymelijck sijn.

ALs een seker Colonel tegens metellus den veltheer der Romeynen, vvelck een voorsichtig en sterck man vvas gevraeght had vvaerse henen trecken soudent? Heeft hy geantvoort soo my bekent vware dat desen rock, die ick draege, van mijnen aenslagh vvist, ick sou hem terstont uyt trecken en in 't vuyr vverpen. Dit vvas een voorsichtig antvvoordt, vvant daer is niet schaedelijcker in den oorlogh als de voorbreyding van den aenslagh.

Hoedanig 't leven der Princen wesen moet.

PHilippus de 2 Coning van Hispanien, sey dat 't leven der Princen 't levē der wevers gelijk was, gelijk 't vvevers ambacht seer moeylik is, en niet alleen gheduyrigheydt, maer oock een geheelen mensch vereyscht, te vveten de onver-

moey-

moeyde beweging der handen en voeten, de starring der oogen op 't web, welk gelijk het uyt ontalijcke draeden bestaet, alsoo lichtlijck los gemaect wordt, hier met een draedt te breken, en ginger met de verwerren, en om altemael weder op sijn behoren te brenghen, moeten de oogen en handen altijd vaerdig sijn. Alsoo moeten de Coningen hare oogen en handen, en 't geheel gemoet op een tijt met seer vele dingen befigh hebben en by tijdts alle ongemacken voorkomen.

Men magh niet lichtelijck gelooven.

ALcibiades uyt Sicilia te Athenen ontboden sijnde, om sijne beschuldiging te verantwoorden, sey dat hy daer niet begeerde te gaen: Doe sey een Siciliaen tegens hem, waerom hebt ghy quaet vertrouwen op het oordeel van uwe borgers, vrienden en maghen? waerom niet, sey Alcibiades? voorwaer in dese saeck sou ick mijn moeder niet geloven: want sy mocht een swarte boon voor een witte trecken. Want de swarte was een teken van verdoemenis, en de witte van vryheyd.

Men moet sich wachten voor twijfelachtige woorden.

LUdovicus de 11. Coning van Vranckrijk, de rebellen overwonnen hebbende, en het gehele rijck by nae in rust gestelt sijnde, heeft hy den Comstabel: welck de rebellen met raedt en daedt gheholpen had, en sijne saecken verontschuldigende, vry geley belooft: Seggende dat het niet van nooden was dat hy sich soo ernstelik verontschuldigde: want dat hem 't ghemoet en

diensten van desen Comstabel meer als ghe-
noegh bekennt vas. En dat hy moght komen als
't hem beliefde, En dat sweer ik u voorseker sey
den Coningh, en sonder eenige geveynstheyt dat
ik om mijne staet vast te stellen sodanigen hoeft
nootsakelick van doen heb: En den raet van so-
danigen hoeft voort ghekomen, maer hy ver-
stont't hoeft van de schouderen genomen sijnde.

Men moet den wijn veel toegeven.

Alffer eenige soldaten voor Pyrrhus den Co-
ningh van Epireen beklapt waren, datse in
een seker maeltijt veele schandelijcke en
schimpachtige woorden van hem ghesproken
hadden: Den Coningh vraegde haer-lieden nae
dat hy haer by hem doen komen had, of het also
was? Doe antwoorde een van de stoutsten on-
der haer-lieden wy bekennen wel, O Coningh,
dat wy veele sodanige woorden gesproken heb-
ben, en't en ware onse fles soo vroegh ledig ge-
weest had, wy soude misschien noch meerder ge-
seyt hebben. Dē Coning met dese opregte beken-
nis, welk niet minder genoeglijk was, gemaect
sijnde, heeft haer-lieden vry weg laten gaen.

*Een quaet vermoeden van 't Huwelijck door
een boerte aen kant geset.*

Bernardus Amideus vermoeden hebbende
dat hy een soon sonder sijn werck gekregen
had, was veele dagen en nachten over de selve
saeck bekommert. Petrarcha dat verstaen heb-
bende, sey na veel bestraffens, ghy hebt Maria
van Rabbema tot een meestersse van noode,
dewijl ghy u vrou (welck van goet gheloof
is) niet gelooft. En ick moet u daer over een
klucht

klucht vertellen. Voor weynigh Iaren is het ge-
beurt datter een Ionge schoone vrou te Ravema
woonden, daer men een weynigh achter rugh af
sey: Als dese een eenigh foontjen in haer schoot
had, soo heeft de man 't kint en de moeder aen-
siende, seer beginnen te fuchten: Als de vrou
de oorsaek daer van vraegde, sey hy: Ick wou
de helft van mijne goederen daer voor gheven,
soo ick soo verskert waer dat dit mijn kint soo
wel waer, als ghy 't verskert sijt. Daer op ant-
woorde de vrou, dat behoeft u soo veel niet te
kosten geeft my maer 1000 Ducaten, ick sal u
daer van verskeren. Als dit besloten was, ver-
gaderden daer magen en scheytluden over: De
vrouw nam 't kindt op haer schoot, en begon te
lachen, seggende liefste man, bekennt ghy niet
dat dit geboren kindt het mijne is. Voorwaer,
sey den man, maer wat daer na, sey sy, neem
het van my aen, en niemant sal dorven ontken-
nen dat het uwe niet is. Alse daer altmael om
begonnen te lachen, hebben alle de vrienden de
behendigheyt van dese vrou ghepresen, en heb-
ben de sotte jaloufheyt van desen man bestraft.

*De liefde wort niet gedwongen, maer met
smekingen gevoedt.*

Als Leo van Byzantien, een discipel van Pla-
to, een vermaert Sophist, verstaen had dat
Philippus met een groot heyr-legher op de been
was om Byzantien te vermeesteren, is hy hem in
het gemoedt ghegaen, vraghende, waerom hy
sijn Vader-landt wou komen bevechten? Den
Coningh antwoorde ghy moet weten dat ick-
ker op verliest ben, en niet rusten kan voor
dat

dat ick de selve verkregen heb. Doe antwoorde Leo, Coning dat moet ghy oock weten, dat de vrijers met geen canon voor de vreyfters deuren plegen te speelen, maer met eenighe lieffelijk musicale Instrumenten. Waer mede den Coningin versacht sijnde, heeft een ander wegh henen getrocken, en Byfantien verlaten.

'T spel verswackt de middelen.

FRanciscus Seminata; Het meestendeel van sijne goederen verdobbelt hebbende, wiert in de gevangnis gesmeren. Hy dese smaet qualijk nemende sey, de schout heeft my in de gevangnis gesmeten, om dat ick mijne goederen doorgebracht heb; Maer wat sou hy doen, had ick sijn goet verquift? welke aertigheyt den schout soo wel behaegt heeft, dat hy hem terstont uyt de gevangnis verloft heeft.

Men moet de Princen niet tergen.

ALs een tijljoorlicker en hoveling van de Athenienfen begeerdt hadt dat sy Alexander Magnus Godtlijcke eer aendoen souden, hebben sy 't selve gheweygert. Waer op een ander antwoorde, wacht u lieden wel ghylieden Athenienfen, dat ghylieden de aerde niet verliest, dewijl ghylieden den hemel al te sorgvuldig bewaert.

Hy

Hy is ellendiger die leyt, als die geleden heeft.

DAer quam een boodtsghesel by Arlottus Florentinus, een geestelick persoon, maer een lustigh en vrolijk mensch, en bad hem om een aelmis, seggende dat hy de Catalonischen roovers ter nauwer noot ontvloden was. Daer op Arlottus antwoorde, Ick had grooten redenen om wat van u te begeren. Want ik ben in de handen der gener, die ghy ontvlucht zijt, waer mede hy den Paus Calixtus te kennen gaf, welck een Catalonier van geboort was.

Aerdigheyt van een boer, maer godt vruchtige.

EEn sekeren boer plagh te seggen: dat hy met sijnen arbeyt daghelijcks brooden verdiende; maer gevraegt zijnde hoe hy de selve uytdeelde, antwoorde hy: een neem ickker voor my, een smyt ickker wegh, een geef ickker weder, en twee leen ickker. Dit raedsel gepord zijnde uyt te leggen; zeyde hy, ick nemer een tot mijn gebruyck; een smyt ickker weg, welk ik mijn stiefmoeder geef, een mijn vader, welck ick hem weder geef, en twee geef ickker mijne kinderen te leen.

Vrouwen en kinderen regeren dikwils de werelt.

ALs Themistocles sagh dat een van sijne kinderen so aëgenaem voor de moeder was, dat se hem noit ytwey weygerde, en meer dā hem selver be-

besloot hy dat dit kint over Griekenlant heerfchte, en seyde: De Athenefers heerschen over Griekenlant, ick over de Athenefers mijn moeder over my. Maer mijn loon over de moeder. Soo heerfcht hy dan over geheel Griekenlant.

CAto heeft bykans op d'eygen fin uytgeborsten, seggende: wy heerschen over de menschen van de geheele werelt, maer onse vrouwen over ons.

Hoedanig men de kinderen beminnen moet.

ALs Aristippus ongehoorsame en boose kinderen had, heeft hyse ten laetsten ten huys uytgeworpen, en voor de sijne niet gekent. Maer daer over van een vrient bestraft zijnde, dat hy al te wreet was, en dat de kinderen van sijn lichaem geboren zijnde gelijkerwijs een deel des selfs waren. Daer op Aristippus antwoorde: oock mijne luyfen, en 't snot uyt mijn hoofd vallende, welck ick nochtans gewilliglick van my weg smijt om datse nergens toe nut zijn.

De snorckingh van een jongh verstandt uytgelaght.

DAer was een boeren soon, welk eenige jaren ter scholen gelegen hebbende, weder t'huys quam, en allerwegens met sijne gheleertheydt snorckte. Alffer op een tijdt maer vier eijer op tafel geset waren, en den soon een proef van sijne wonderbare geleertheydt gheven wou, sey hy datter seven waren, dewijl 't ghetal van vier
oock

oock 't getal van 3 in sich bevatte, en 4 en 3 seven maackte, op dat hy sijn hoofd niet langer met sijne scherpsinnigheyt breken zou, nam de Vader 4 eyeren uytte schotel, seggende, soon dese 4 eyeren sal ick op eten, neem ghy d' andere 3 voor u.

Nieusgierigheyt.

AL S Antigonus sijn krygsheyr oversagh, en in de tent van Antagoras den Poet gekomen was, en bevond dat hy visch koockte, sey hy tot hem, meijnt ghy dat Homerus de daden van Agamennon beschrijvende sich met visch te koken bemoeyt heeft? waer op den Poet antwoorde meijnt ghy dat Agamennon in 't uytvoeren der fraye dinghen besich zijnde, nieusgierigh geweest is om te doorsnuffelen offer oock visch in 't leger gekoockt wierd?

Een yder word door eygen vermaek geleydt.

ALffer een schone Vrou aen Crates den Philosoph begeerde te trouwen, ging hy een weijnig voort, en denckende dat de vrou mischen niet vvist dat hy een bult had, en arm vvas, trak hy den mantel van sijne schouderen, en smeetse te gelijk met sijn stock en knap sack op d'aerde, seggende dat dit al sijn ryckdom en schoonheyt vvas, vvelck hy had, en datse haer eerst vvel bedencken sou, op datse daer nae geen berouvv hebben mocht maer sy bleef even vvel by haer vvoord, svveerende datse noyt schoonder noch rijker man had konnen trouwen.

Der Vrouwen swackbeyt.

Pythagoras sey dat het goud door 't vuyr, de Vrouwen door 't gout en de mans door de Vrouwen beproeft wierden. Den selfden zeydt oock soo de vrouwen van silver waren, datse geensins bequaem wesen zouden om gelt van te slaen, om datse 't kloppen der hamers geensins verdragen zouden kunnen.

Den omgang der menschen is genoeglijk.

Architas Tarentinus plagh te seggen: indien de goden een mensch inden hemel toelieten te klimmen, en de schoonheyd der sterrens en de natuyr deses werelts te sien, dat selve sou hem weynig aengenaem zijn, indien hy daer na niemant vondt daer hy de selve dingen tegens verhalen moght.

Of men met de quaden oock omgaen mag, en hoe men de selve gebruiken moet.

Diogenes berispt zijnde dat hy met quade menschen verkeerde, antwoorde, de son schiet sijne stralen oock wel op onreynne plaetsen, maer worter niet van besmet. Oock komen de Doctors oock vvel dickvvils by de siecken, maer vvorden daerom niet sieck.

Een

Een eenfaem Leven.

CRates een jongman op een heymelike plaets siende vvandelen vraegde hem vvaerom hy daer soo alleen vvandelde; Daer op den Jongman antvvoorde, ick spreek tegens my selven, maer Crates antvvoorde, sie vvel toe dat ghy met geen guyt spreeckt.

Hoe men te grooten lof aenvaerden moet.

Als een seker edelman met groot leetwesen de eertitulen en al te grooten loff van een onbeschaemt mensch aengehoort had, heeft hy ten laetsten alsoo gefeyt: voorwaer ick weet niet hoe ick 't met uwe pryfingen aen gaen sal so ick de selve verwerp, beschuldig ick u van een pluymstrijcker; soo ickse aenneem betoon ick dat ick na ydele eer begeerig ben. Laet ons dat te samen deelen als goede maets en soldaten, neem dat de helft voor u, en ick sal de ander helft behouden.

Vytgelaghte eernierigheyt.

Als Alexander van Macedonien niet te vreden was dat hy een mensch en een groot Coning was, jae een gerught had dat door de gehele werelt klonck, Wou hy oock een soon van Iupiter genoemt worden, Zijn moeder dat seer qualijck nemende seydwaght u wel mijn soon, dat ghy en ick den haet van Iuno niet op den hals krijghen.

Als

ALS een feeker Philofoph, welck niet wift te vleyen, de Godheyt van den felven Alexander belachen wou, fey hy fiende dat een drankjen voor den felven bereyt wiert in fijne fiekte, de gefontheyt van onfen God hangt aen dit drancken alleen.

Men moet gematigt zyn.

ALS Pyrrhus verftaë had dat hy van fijn volk een Arend genoemt wierd, om dat hy een haefstige ongeluckige overwinning van fijne vyanden bekomen had, heeft hy tegens haerl. gefeyt: Soo ick een Arend ben, zyt gylieden voorwaer d'oorfaak daer van, om dat ghylieden my met uwe armen, gelijk pennen om hoogh gevoert en anderftut hebt.

Wat de werelt gelijk is.

PYthagoras fey dat de vverelt was gelijk een feekeren Iaermerckt, in welck drierley foorte van menfchen te famen komen: De eene om te kopen: d' anderen om te verkopen: de derde om te sien watter op de Iaermerckt omgaet. En onder de laetste foort fey hy dat de Philofophen behoorde, en verre de geluckigste boven d' andere twee foorten was. Miffchien finder op dien tyd foo dieven en beurse fnyders op de Iaermerckten niet geweest als op defen dagh, anders zou Pythagoras de felve zonder twijffel mede aengeroert hebben.

Men

Men moet de dooghnieten oock gebruycken.

EEN feker Prince had door een dartel jongman, welck van een quaet leven was, eenige edele vrouwen ter maeltijdt doen roepen. Alffe nu op haer vrolijkst waren, vraeghde een van haerlieden aen den Prince, hoe het by gekomen was, dat hy fulcken boofwicht uytgefunden had om haerlieden te nooden, dewijl hy fulken overvloedt van eerlicke edel-lieden en dienaers had? Den Prince antwoorde, dat hy met de goede altijdt wel over een quam: Maer dat hy nu eens befoecken wou hoe hy met de dooghnieten omgaen kondt.

Tegen de gierigaerts.

EEN feker gierig man plagh de wijn, welck hy fijn huysgefin te drincken gaf, al te feer met water te mengen, datfe daer nae al te flecht was? ende de felve plagh aen tafel staende of rondtom gaende, of daer tegens over sittende, de beten te tellen, vvelck een yder in fijn mond stack. Als hyder op een fekeren tyd een fagh vvelk metter haest een groot deel spijs in flockte kondt hy fich niet bedvvingen, of hy moft roepen: vvel vvanneer fal dese molen ftil staen? Dat zal foo haest niet gefchieden, fey den Jongman, nade-mael ghy niet op hout van vvater te gieten.

Tegens

Tegens een verlopen monich.

En sekeren monich de kap op den thuyng hangen hobbende, onthiel sich lang van het geselschap der menschen, op dat hy vry soude sijn van scheeren en schimpen. Maer ten laetsten van een goet vriendt ter maeltijt genoot sijnde, wasser een welck hem verweet dat hy de kap op den thuyng hangen had, en reeckende het selve voor groote schande, waer over hy seer beschaemt wiert. Doe wasser een ander van de aensittende gasten, welck seyde, ghy-lieden: moet niet meynen dat desen roodt wort dat hy de kap op den thuyng hangen heeft, maer liever om dat hy de kap oyt aengedaen heeft.

Een tyran hout alle oorsaecken voor krachtig.

Castrutius, welck de republijck van Luca lang met tyrani verdruckt had een sijnen vriendt berispt sijnde, dat hy eenige van het geslacht der Quartigianen doen dooden had, en dat hy door de selve daedt de gemoederen van veele daerom wel vae hem vervreemden mocht, dewijl hy soo met de oude vrienden omsprong: Seyde, dat raectt de oude vrienden niet, maer de nieuwe vyanden.

Alser een was welck den daedt van de selve verfoeyde, om dat hy Luparus, van yder een voor een goet man gehoude sijnde, ook seer vorsichtig, en hem getrou, in ballingschap gefonden had, en hem alle sijne goederen benomen, heeft

Ca-

Castrutius grimlachende geantwoort, Ick heb de vorsichtigheyt van Luparus niet gestraft, maer sijne gierigheyt: noch oock sijne trouw, maer sijne verradery. Hy kan niet goet wesen welck gierig is. Zoo lang sijne fouten voor my verborgen geweest sijn, heb ick hem voor mijnen alderlieftsten vriend gehouden: maer nae dat hy getoont heeft dat hy 't gelt liever had, als mijne behoudenis, betaemt oock dat ik 't gelt en goet Luparus meer achte, als luparus selfs.

Met een gift alle man beschenken.

Als een sekeren Yr na Romen gereyft was quam hy by een Cardinael, wiens hulp hem, van node was, den selve seyde hy, om dat hy hem gewilliger maken sou, dat hy voor hem een Turp paerdjen mede gebracht had, maer om dattet niet wel beslagen en hinckende was, had hy 't zelve te Bononien laten staen. Den Cardinael sey, weest niet bang om dattet paertjen qualick beslagen is: want so 't wel beslagen geweest was, sou ghy my 't selve misschien alleen geschoncken hebben, maer nu sult ghy 't selve aen alle de Cardinalen schencken konnen.

Kluch-

Kluchtig voorstel van een boer.

EEn boer gravende in een sloot, als ghevvoor sijnde de sobere kost met sijnen suyren arbeyt te verdienen, sey tegens sijnen Heer, my dunckt heerschap, dat ick noch soo lekker vorden sal dat my geen gebraden hoender lusten sulen. De Heer sy, kalis, ghy moogt God danken dat gy droog broot en scherbier verdienen kont. Neen seker heerschap sy den boer ick vveet vvel dat ick noch soo lekker vorden sal. Wanneer sal dat dan vvesen, vraegde't heerschap? Dat sal sijn als ick op mijn sterven leg, antvvoorde den Boer.

Genoeglijke predicatie van een Franciscaner Monik.

ZEer na by de Stadt van Blere in Touraine, alvvaer een Franciscaner van Tours gheroepen vvas om den Advent en vasten te prediken. Dese Franciscaner meer met vvoorden als vventenschap vervult sijnde, kon somv vijlen sijn uyr naulijcks ten eynden brengen, vvaerom hy dickv vils de onnossele landt-luyden een deel beufelingen in de handt stack. Op een Donderdagh prekende van het Paeschlam, als hy quam om het selve des avondts te eten, en in sijn predicatie schoone vrouwen van Amboise sagh, welck daer eerst aengekomen waren, om daer hare Paesschen te houden, en daer eenighe daghen na te blijven, wou hy sijn meesterstick toonen, en vraegde aen al de vergadering de vrouwen, offe niet wisten wat het was vleys te eten, welck op eenen nacht gewassen was?

Ick

Ick wil u dat leeren, mijne vrouwen, sey hy. De Ionge mans van Amboise daer teghenwoordig, welck anders niet deden als daer te komen met hare vrouwen, fusters, en nichten, en welck de Humeur van een pelgrim niet kenden, hebben haer daer aen beginnen te ergeren, maer daer nae alse noch meer gehoort hebben, hebben se haer ergernis in lachen verandert, van gelijcken als hy sey, dat men om het lam te eten de nieren omgordt most hebben, de voeten gheschoeydt, en de handt aen sijn stock. Den Franciscaner haer siende lachen, en niet wetende waerom, begon terstont wederom alsoo. Wel sey hy, de schoen aen sijn voeten, en een stock in sijn handt, en een blanken hoed, of een hoedt blanck, is dat niet al even veel? Soo mender om lacht, geloof ick dat daer geen twijffel aengheslagen wordt. De vrouwen selfs konden haer niet onthouden van lachen, tot de welck hy andere genoeglijke reden verhaelde, en merkende dat sijn sandtlooper uyt was, wou hy niet dat de vrouwen qualijck te vreden van hem souden gaen, maer sey tot haer. Nu mijne schoone vrouwen, terstont sult ghy-lieden met uwe commeren beginnen te quaecken en vragen. Maer wat is dat voor een meester broeder welck soo stoutlijck spreekt? Dat moet een goet gesel wesen. Ick sal het u-lieden segghen, mijne vrouwen, ick sal het seggen, verwondert u-lieden daer niet over, neen, want ick ben van Anjou tot uwen dienst. En met dese woorden eyndighde hy sijn predicatie, waer mede hy sijn toehoorders om sijne sotte redene meer dede lachen als om het leyden onses salighmaeckers te

te fchreijen. Zijne andere predicatien, gedurende 't hoogtijt, waren niet een hayr beter. En gelijk een yder wel bekent is dat dese broeders niet vergeten hare paefch eijer te halen, op welcke tijdt men haer dan niet alleen eijer, maer oock hammen, met worften, rookvlees, linnen geeft, en andere dingen. Als hy dingfdaegs na Paefchen weder quam, om de fakken te recommanderen, daer fulck volck niet karig van is, sey hy: mijne vrouwen, ik ben gehouden u l. hooglik te bedanken voor u l. mildigheyt, welck tegens onse arm convent bewesen is, maer ick moet u l. evenwel seggen, dat ghyl: op onse gebrek en nootfakelicheyt geen gade geilagen hebt, want gyl: hebt ons meestendeel worften gegeven, daer wy God dank geen gebrek van hebben: want onse convent isser vol van gestopt, wat zullen wy dan net zoo veel van dat goet maken? mijne Vrouwen 't dunckt my goet dat ghy l. uwe hammen met onse worften menghde, ghyl. zoudt een schone aelmoes doen. Daer na al voorgaende in sijn predicatie, gaf hy niet alleen ergernis met sijne woorden, maer oock met exempelen. Wel ghy l. heeren en Vrouwen van S. martin, : Ick verwonder my grootelijcks dat ghy l. geergert zijt om een bueseling, en aller wegens my gaet bekladden sonder redenen, seggende: 't is een groote saack: maer wie sou gedacht hebben dat dien Franciscaner de dochter van sijn waerdin beswangert zou hebbē? waerlijck, sey hy, sie wat een wonder is 't dat een monick een dochter beswangert heeft? maer komt hier, mijne schonen Vrouwen, zoud ghyl. niet meer verwonder zijn, soo een dochter een monick met 't kind gemaect had?

Hoe

Van een Trompetter welck men niet in sijne gewoonderlijcke herbergh logeren wou in het afwefen van den waerd, en hoe hy sich wreecte over de waerdin.

Daer was een trompetter, een Bourgoingon van geboort, welck een lustig gefel was, en wel wist te spreken en te leven, en altijt veel te doen had in Gascongne, en by sonder tot Toulouze; en de manier had van altijt in een van de beste herbergen t' huys te leggen, daer hy altijt feer wellecoem was. Als hy op een dagh aldaer aengekomen was, dat de waerd nae sijn wijnbergen gegaen was, is hy van sijn paerd getreden, en naer gewoont int huijs gegaen. De waerdin, haer vermakende met een vrient die haer om 't afwefen van haer man gefelschap hield, ziende den trompetter komen, nam voor haer hem niet ter herberg te nemen: want sy den vreemdeling wel kennende, was bangh dat hy haer belletten zou zo sy hem in huys nam, daerom sy seyde: mijn heer, ick bender moeyelyck om dat ick u op dese reijs niet herbergen kan: want 't is aller wegens soo vol datter geen plaets is. Den trompetter was daer over verwondert, gelovende dat men eerder alle de gasten behoorde uyt te jaagen, dan dat men voor hem de deur zoude sluijten; waerom hy na een ander herberg ging, al waer hy eerlijck en wel ontfangen wiert. Als sijn paard op stal was, en hy sich wat ververscht had begon hy op sijn oude waerdin te duncken

K

die

die hem geweygert had te herberghen, sich inbeeldende datter ytwes schuylen most, want dat fulcken grooten herbergh soo vol niet kont wesen dat men hem alleen met een paerdt niet sou konnen herbergen. Op dese inbeeldingen heeft hy besloten daer nae toe te gaen, om te sien watter te doen was, 't welck hy ligtlijck doen kon: want hy alle de plaetsen van het huys wist. Hy ging dan met sijn trompet sich verbergen achter de tapitserijen van des waertds kamer, seggende in sich selven, dat hy daer wel lagh om alarmes te blasen alstet op een schermutiël of op een oftreck quam, of dat hy daer sich op alle voorval sou konnen dienen. Hy had daer niet langh gheweest, of de waerdin deed daer een banket brengen, welck in silver opghedist wierdt. Terstont daer nae quam daer een persoon, welck sonder veel spels met de waerdin aen de tafel gingh, en hadden veel praets welck ick u kortlijck seggen sal. De vrijer begon na den eten van alle weelde te praten, voeghde sich nae by de waerdin, begonse te kussen en te lecken, en sijn handt op hare borsten en tepels houdende vraegde hy haer, hoe de selve genoemt wierden? waer op sy antwoorde, dat hy soo groot niet was geworden sonder den naem der selver te weten? Dat is wel waer sey hy: Maer men geeftse verscheyden namen, daerom wou ick gaeren haer eyghen naem weten. Ick noem de selve yvore ballen sey de waerdin. En nae andere woorden sijn handt wat laegher houdende, sey hy, hoe noemt ghy het gheen ghy meest bemint? De waerdin antwoorde, Ick noem het selve Con-

stan-

stantinopolen: Maer dewijl ghy soo begerigh sijt om de leden der vrouwen te kennen, hoe noemt ghy den snaphaen daer ghy mede nae Venusdoelen schiet? Die noem ick den groten Turck antwoorde hy. En nae veel lieflicke woorden, sey den vrijer, me vrou, den grooten Turck moet binnen Constantinopolen gaen. De waerdin welck daer toe genegen was, bereyde sich terstont om de intreedt te doen gheschieden: Den trompetter begon nae den intreedt te spelen de Stadt is gewonnen, en daer nae den oftreck, en dat soo hart, datse meynden dat den Donder en Blixem in huys was, 't welck fulken schrick aen dese twee gelieven gaf, datse door een kleyn venster in een ander kamer vlooden. Den trompetter alleen sijnde, nam al het silverwerck en gingh daer mede na huys. Als 't ghehuydt des trompets niet langer ghehoort wierdt, klommen de twee gelieven weder door 't venster op de kamer, maer vonden gheen silverwerck, daerse over verwondert waren. Den longhman gingh wegh, latende haer bedroeft. Als een tijt daer nae de waerdin weder t'huys quam, begon sy haer seer droevigh aen te stellen: waer op de man vraegde offe om sijn vvederkomst droevig vvas? Sy antwoorde och man daer sijn dieven ghevveest, vvelck al ons silververck ghestolen hebben! Den man trooste haer soo veel als hy mocht, om dat hy haer geloofde. Den man komende daer na by der straten vvandelen, sagh den trompetter, vvelck hy vraegde vvaerom hy in sijn huys niet logeerde? Dat is ghekomen, antvvoorde hy, om datter in uvv' huys gheen plaets vvas: En op dat ghy meyndt dat ick op

u-lieden niet gram ben, bid ick u dat ghy by my te gast komt in mijn herberg met u vrouw: Den man floegh de koop toe en by sijn vrou komende, sey hy haer het selve, daerse mede te vreden was, niet denckende op de list van de trompetter. Den trompetter deed alle vlijt om sijn waerd en waerdin eerlijck te ontfangen. In 't kort hy sette al sijn silverwerck op, het welck hy geplondert had. Den man en vrou begonnen aen tafel te mompelen datse haer silver werck sagen, dat haer gestolen was. Den trompetter siende datse soedlick tegens malkander prateden, sey tegens haerlieden ick wou wel gaerne weten wat ghylieden malkander toeluyftert, segh overluydt: watter te doen is? Om dat de vrouwen langh tongiger sijn als de mannen, seyse, mijn man en ick praten dat uw' silver werck soo wel nae 't onse gelijkt, dat in voorgaende dagen gestoolen is. Den trompetter sey, me vrou, of mijn silverwerck het uwe ghelijkt is my onbekent. Maer ick weet wel, dat ick het mijn verovert heb als den grooten Turck in Constantinopolen quam. De vrou dat horende, sey tegens haer man het is ons silverwerck niet, en met een gaffe een teken aen den trompetter van te swijghen, datse hem een vereering doen fou, 't welck hy dede: want des anderen daeghs gaffe hem 50. pistoletten, en bad hem de saack secreet te houden, en met het silverwerck en gelt henen te gaen, 't welck den trompetter op de selve ure dede.

Van

Van drie vrouwen werck hare mans in dronckenschap bedrogen.

IN een buyrt van Normandijen worden drie commeren dicht by malkander, welck altijt groote vriendtschap hielden, en haere mans staken niet een vingher in de asse, of sy droeghent malkander over, jae tot het minste ding toe van hare huys houdingh, en sy hadden fulcke Goofsens van mans, dat een yder, die het geliefde, haerlieden schoonheydt wel mocht ghenieten wanneer dese vriendinnen dan goede cier maekten, en ergens in een schelmutsel waren, gingen de mannen oock in de herbergh, en droncken dickwils soo veel datse haer verstant quyt waren, en hare huysen niet wisten te vinden. Het is eens op een sekeren avont geschiet, dat dese 3 mannen overstallig droncken waren en elck van haerlieden liefkoolde sijn vrouw met kannen stocken schotels en alderhande huysraedt soo datter niet in huys gheheel bleef. Dese drie commeren alsoo op den avont gehavent sijnde, besloten op een dagh, wanneer hare mans weder droncken waren, wraeck over haerlieden te nemen, met datse haerlieden doodtslaen wouden, uyt vreesse van in de handen der Justitie te vallen, maer datse eens wacker met haerlieden jocken wouden, en soo verbeysteren, datse door dronckenschap souden meynen datse ware dinghen saghén, en daer fou de voorgaende dronckenschap mede betaeldt wesen. Als dit nu vast ghestelt was, dacht elck hoe se dit best te werck stellen soude, en wanneer de beste ghelegghentheyd daer toe

gevonden mocht vworden. De mans vveder nte de herbergh gaende, ghelijck haer-lieden ghevoonheydt vvas, heeft een van de vrouvven haer-lieden bespiet. En alse alsoo met malkander vveder vrolijk vvaren, quamen daer 4 bedel-moniken, komende van de na-by-gheleghen dorpen, om hare renten te manen, dat is haere kost te soecken. Dese 3 goede drincke broeders met den rugh tegens 't vuyr sittende, deden dese bedel-monicken by haer sitten, en sy dronken om strijdt, alsoo dat dese 3 broeders des avonts hare huysen nauwelijcks wisten te vinden. De eerste commere siende dat haer man soo vast sliet, dat men hem eerder de huyl af sou konnen trecken hebben, als wacker gemaect, nam de stoutigheyt datse haer man een kroon op 't hoofd sette van de groote als een monick, en leende een kleet van hare aldergunstigste bieghtvaders en vrienden, datse hem aentrock; En dede hem in dit ghewaet slapen tot dat den dagh begon zen te komen. De vrouw weckte hem op, seggende, mijn heer, slaept ghy noch soo vast? Hy de kelder koorts noch niet uytgeslapen hebbende, begon te kijven: Sy sy, mijn heer, ick wouder niet voor doot wien met soo een feynen heyligh te lachen. Maer waerom hebben uwe broeders u alleen ghelaten, het welck niet betaemt voor een persoon welck in sulken ghewaet steect. Hoe heeft men u sulken paruyck konnen maecten: en in sulcken ghewaet steken, sonder dat ghy 't gevoelt hebt? My dunckt dat ghy gister avondt alsoo t'huys ghekomen sijt. Den man sijn hoofd betastende voelde dattet gheschoren was ghelijck een-

monick, begon te roepen? O Godt ben ick dat? Is dat Ian? Ten laetsten begon sy hem met duy-sent eerbiedingen mijn heer te noemen, hy noch half droncken sijnde, en sich selven alsoo gekleet siende, geloofde dat hy een van de bedel-moniken was daer hy des avondts mede gedroncken had, en dat hy door de Goddelijcke wraeck in een monick verandert was. Alsoo dat hy in dese sotte meyningh sijnde na de wegh vragde om by haer te komen. De goede commere antwoorde hem, dat hy sijne broeders ter nauwer nootd noch sou konnen achter halen, maer sy badt hem eerst een misse te doen eer sy het hem seggen wou. Alsoo is Ian door gunst van den Vicarius in de kerck ghekomen, daer hem sijne vrouw nae toe gheleyde, sich latende kleeden om de requiem te singen, hem voor een autaer leydende, alwaer hy bereydt stont om dienst te doen. De tweede commere, welck oock niet vergeten wou haren rol te speelen, begon haren man te vleijen soo drae hy wacker geworden was, en te seggen. Mijn lieve man het is huylen hooghtijdt, onsen buyrman, en compeer berou hebbende dat hy soo qualijck gheleest heeft, heeft een religieus kleedt aenghedaen, en sal huylen sijn eerste misse singhen, waer door seer veele perdonnen gheschieden sullen, wilt ghy oock niet teghens hem bieghen, en om vergifms bidden, dat ghy soo veel geldts soo qualijck besteedt hebt, 't welck wy wel in ons huylhouden hadden konnen ghebruycken: Den armen Willem hier over verwondert sijnde, en gelijk sieck sijnde van te veel te drincken, worde soo

beweegt dat hy sijne sonden begon te beklagen, en ging na de kerck, alwaer hy lan bereydt vindende om dienst te doen, nam een kaers in de vuyst, offerde de selve op beyde knijen, en begerde te bieghen. De derde welck de eer van dese bedriegery woude hebben, had haren man des morgens vroegh in een overdeckte kist, gelijk een dooden, op een baer voor den ingangh van de kerck doen dragen: Den welcken soo wel als sijn kameraden sijn offerhande presenterden, want als hy sijne ooghen op begon te doen, en van verre sijn macker siende bereyt tot den dienst te doen, en ghekleedt om te segghen *confiteor*, begon hy in sich selven om de sotheyt van sijne mede broeders te lachen: Maer als hy sich selven in de kist vondt, en sach datmen hem de brandende Kaersien offerde wist, hy noch niet om sijn dronckenschap of hy doodt was, dan of hy noch leefde, want al te dese toerustinghe siende, bleven sy alle drie in dese waen tot dat de son haer-lieden de ooghen opende, en sy merckten datse van hare vrouwen soo bedrogen waren.

Van twee Franciscaners die om hare nieuwsgierigheyt in grooten angst waren.

DAer is een dorp tusschen niort en Fors Grip genoemt, welck de heeren van fors toebehoort. Het is op een dagh gheschiedt dat twee Franciscaners van Niort 's avonts laet te Grip quamen, en een vleesch-houder ter herbergh quamen. En om dat de muyren tusschen
haer-

haer-lieden kamer en des waerds bedt-steden vol groote reeten waren, warense begerigh om te hooren wat den man tegens sijn vrouw op het bedt seyde: En hielden hare ooren recht aen het hoofden eyndt van het bedt van haeren waerd, de welck op geen luyfteraers denkende, tegens sijn vrouw van haer-lieden huyshoudende saken sprack, seggende, mijn vriendin, ick moet morghen vroegh opstaen, om onse twee Franciscaners (soo noemde hy sijn verkens) te besien: want den eenen is geheel vet, welck ick slachten en souden moet, om ons voordeel daer mede te doen. Dese twee Franciscaners, niet wetende dan den vleesch-houwer sijne verkens meynde, waren beanght dattet haer ghelden sou, waerom sy met vreesen het begin van den dagh vervvachteten. Een van dese tvvee vvas seer vet, den anderen mager. Den vetten vvou teghens sijn broeder bieghen, segghende, dat een vleesch-houwer de liefde en vreesse Godts vergeten had, en dat hyder niet meer na vragen sou in het slachten van haerlieder gelijk of hy een os, kalf, schaep of ander beest den hals af-sneedt, en devvijn haer-lieden kamer toegesloten vvas, daerse niet uyt konden komen, sonder door de kamer van den vvaerd te gaen, vvarense van haer-lieden doot verskert, en stelden hare sielen in Gods handen. Maer den magersten, vvelck soo bang niet vvas als sijn mede-gesel, heeft tot hem gheseydt, devvijn de deur gesloten is, laet ons besien of vvij niet door het venster ontkomen kunnen, vvant vvij kunnen niet ergher, als doodt, het vvelck den vetten toestont. Den dunsten het venster

openende, en 't selve niet hoogh van der aerden fiende, sprong daer lichtlick uyt, en liep so verre als hy mogt, sonder sijn broeder te verwachten, den welken meer gevaer beproefde: want sijne swaerte dede hem vallen, in plaets van op sijne beenen te komen staen: Waer over hy soo hardt neder viel, dat hy sijn been seer quetsste. En wanneer hy sich van sijnen broeder verlaten sagh, en hem niet volgen kond, sagh hy rondom, of hy sich nergens sou konnen verbergen, maer hy sag niet als een verkens-kot, daer hy na toe hinckte 't best hy konde, en de deur open doende, om daer in te gaen, quamender twee groote verkens uyt springen, in welkers plaets den armen Franciscaner ging leggen, en sloot de deur wel toe, hopen- de wanneer hy 't geluyt der voorbygangers hoorde, dat hy om hulp sou roepen, en daer uyt gera- ken. Maer soo rasch als den dagh gekomen was, begon den vleesch-houwer sijne messen te slij- pen, en gebod sijn huysvrouw datse hem bystand doen sou om die twee vette verckens te dooden. Maer alse aen 't verkens-kot gekomen waren, alwaer den Franciscaner verborgen was, begon hy wel luyde te roepen, en de deur te openen, leg- gende, komt voor den dagh mijne franciscaners, her uyt, her uyt, heden sult ghy-lieden geslacht worden. Den Franciscaner op sijne beenen niet konnende staen, sprongh op vier beenen uyt het kot, schreeuwende om ghenade, soo veel hy moght. Hoewel dien armen monick in groote vrees was, waren den vleesch-houwer en sijn vrouw niet minder bevreesst: want sy meynden dat S. Franciscus op haer-lieden vergramt was, om datse de verckens Franciscaners gheuoemt hadden,

hadden, en vielen op hare knijen voor den ar- men broeder, biddende om vergifnis aen S. Fran- ciscus en sijnen Godtsdienst. Alsoo dat van de een zijde den vleesch-houwer om genade riep, en den monick aen d'ander zijde, en wel een vier- deel uys waren sonder versekert te zijn. Den Franciscaner op 't laetst fiende dat den vleesch- houwer hem geen quaet vvilde doen, verhaelde hem de oorsaack, waerom hy sich in 't kot ver- borgen had, waerom haerlieden vrees terstont in lacchen verandert vvierdt, behalven dat den ar- men Franciscaner niet wel blijde konde zijn om de quetsure van sijn been: maer den vleesch- houwer leyde hem in sijn huys, daer hy hem wel onthaelde. Den anderen Franciscaner al den nagt gelooopen hebbende, soo veel hy mocht, quam 's morgens vroegh vermoeyt in 't huys van den heer de Fors, alvvaer hy sijn beklaggh over den vleesch-houwer dede, welck hy vermoede sijn broeder gedoodt te hebben, om dat hy niet van sijn komst vernomen had. Den heer van Fors sondt terstont na Grip, om de vvaerheydt van dese saeck te vveeten. De vvelck bekent zijnde, vondt hy geen stof om te vveenen: maer moest 't selve verhalen aen sijn meestersse de hertog- inne van Angoulesme, moeder van den Koning Francoys de eerste van dien naem.

Van een kint welck ſijn vader ontdeckte, dat een Priester by ſijn moeder was geweest.

EEn Ionge vrouvv dede in 't afvveefen van haer man een Priester komen, om de geeften gade te ſlaen, en by haer te blijven. Als deſe 2 des nachts beſig vvaren vvaffer een kindt van 4 Iaren vvclck vvacker vviert en deſe priester fiende, vraeghde hy teghens ſijn moeder vvie daer was? Sijn moeder vvcl vvetende dat hy niet ſonder vraghen fou blyven vvanneer de Vader te huys fou komen, en dat het kindt terſtondt fou ſeggen wat hy geſien had, waerom ſy feyde dattet Godt was. Den Vader vveder gekomen zijnde, vraagde hy 't kint vvatter in ſijn afvveefen in huys om gegaen vvas, daer op 't kint antvvorde, datter niemant gevveeft vvas als God, vvclck by ſijn moeder vvas komen ſlapen. Den man vvift niet uyt ſijn ſoon te verſtaen: maer als den Priester eenige dagen daer na voorby de vvinkel quam van deſe Coopman, heeft hem dit kint gekent, en ſich tot ſijn Vader keerende, leyde hy tot hem, zie daer den God vvclck by mijn moeder ſliep, dat vvas alſoo gelijk offer een pot met roofen geopent vvierd.

Kluch-

Kluchtigh antwoordt van een boer aen Soldaten.

ALs de Croaten Amerſfoort verlaten hadden wierdender eenige compenien ſwart rocken ingeleydt, welk op alle kruys-ſtraten des nachts de wacht hadden: Het is eens op een nacht gheſchiet dat een boer, welck daer mede binnen gevluucht was, en in een hoybergh geſlapen had, ſich op ſtraet begaf, en hy had te vooren verſcheyden reyſen hooren antwoorden, ronden, alſſer gevraegt wiert wer daer? Want dit was het vragen van de ſchilwacht. De ſchilwacht hielden deſen boer ſtaende met te vragen wer daer? Den welcken, ghelijck hy van anderen onthouden had, overluyde riep ronden. Den ghenen welck hem het woordt afnemen fou, ſey geeft: Den boer antwoorde, Ick heb op mijn ſiel niet meer te geven, want de Croaten hebbent my al benomen dat ick in de gantsche werelt had.

Kluchtige koopwaren veyl gebracht tot Amsterdam.

HEt is in ouden tijden ghebuert dat een Gelderſman ſich tegens den maendagh, op het water mede voortgeſet had, om ſijne waren te verkopen, ghelijckmen dan doet. Deſen coopman, of practiſijn had een ton vol eijer-doppen tot ſijn coopmanſchap, na de welck niemant in langen tijdt vraegde. Ten laetſten quammer ook een menſch welck in de ton fiende, vraegde wat hy

hy daer voor koopmanschap in had? Hy antwoorde, by sijnen neus neer fiende, gelijk of hy geen vijf had konnen tellen: overmits ick verstaen had dat men hier alle ding verkoopen kan, heb ick dese ton eijer-doppen in langen tijt vergadert, en hier veyl gebracht. Daer wierdt gevraegt hoe duur hy die koopmanschap hielt: en met loven en bieden quamen sy ten laetsten tot accoort. Den koper dese koopmanschap betaelt hebbende, geboot den verkoper deselve in 't water te smijten, seggende met eenen, vriendschap, brengh hier sulcke koop-waren niet meer veyl: want ick meyn ghy daer nemmermeer koopers toe vinden sult. Den verkoper antwoorde dat weet ick wel: maer ick daght dat hier niemant soo geck ghevonden sou worden, welk my dese koop-waren maer eens afkopen sou.

Couragie van een soldaet die op schiltwacht gaen sou.

HET is over eenige jaren gebeurt datter uyt alle steden eenige borgers ghelicht worden tot besetting der frontieren, gelijk langs den yssel en daer omtrent: binnen de stadt Doefborgh wierden eenige borgers van Amsterdam, Utrecht, Amersfoort, en andre omleggende steden geleyt: het was nu den tour van de Utrechtschen datter een fantinel perdu, gelijk 't genoemt wort, buyten de poort geset wierdt; Desen van sijnen officier daer toe gecommandeert zijnde, vraeghde verscheyden reysen (hoewel daer geene vyanden op 20 mijlen in 't rondt waren) of dit met geen gelt of te kopen was, en dat men een ander in de plaets stellen moght. Den Officier antwoorde,

neen:

neen: ten laetsten gedwongen zijnde te gaen, sey hy, Ian (want soo was de corporael genoemt) seg mein weif en meine keiren goeden nacht tot in der eeuwigheyt. Dit was een Achilles.

Trouw van twee Kameraets.

TWee Nederlanders in ouden tijden in Italien zijnde, geschiedent (gelijk 't wel meer gebeurt) dat haer gelt soo groot niet was als haer hoofd, vvaerom sy besloten na lang vasten, huysmussen te gaen schieten, en sy speelden daerom vvie van beyden eerst beginnen sou, d'ander sou soo lang van verre vvachten, om te sien wat sijn maet brengen sou. Desen begon sijn konst in het vverk te stellen, nam sijnen hoed in de handt, en mompelde half overluyt, dat u-lieden de duy vel hael, ghy schelmen, dieven geef my t'eten, of ik sal u voor den beck bruijen, en andere diergelijke vvoorden meer. Maer alsoo den Italiaen vvelck in 't selve huys vvoonde, in den Nederlantschen oorlog gevveest had, en so veel Nederlants verstonc (overmits men in vvreemde landen altijd het vloecken eerst leert) vviert hy binnen geroeppen, nochtans in de Italiaensche spraek, als hy binnen ghekomen vvas, vvierdt hy van tvvee knechts vvacker afgesmeert, en daer na vveder ten huysse uytgheftoten. Hy quam vveder by sijn maet met de tranen over de oogen, vvelk hem vraegde hoe hy gevaren vvas? hy antvvoorde lustigh, O bloet ick kreegh daer soo vvacker t'eten en drinken, maer het slimste was dat ick in een kleyne koken quam, daer het soo gheweldigh roockte, gelijk ghy sien kont, om dat mijne oogen noch tranen. Dat is geen noot sey d'ander, ick ga oock

he-

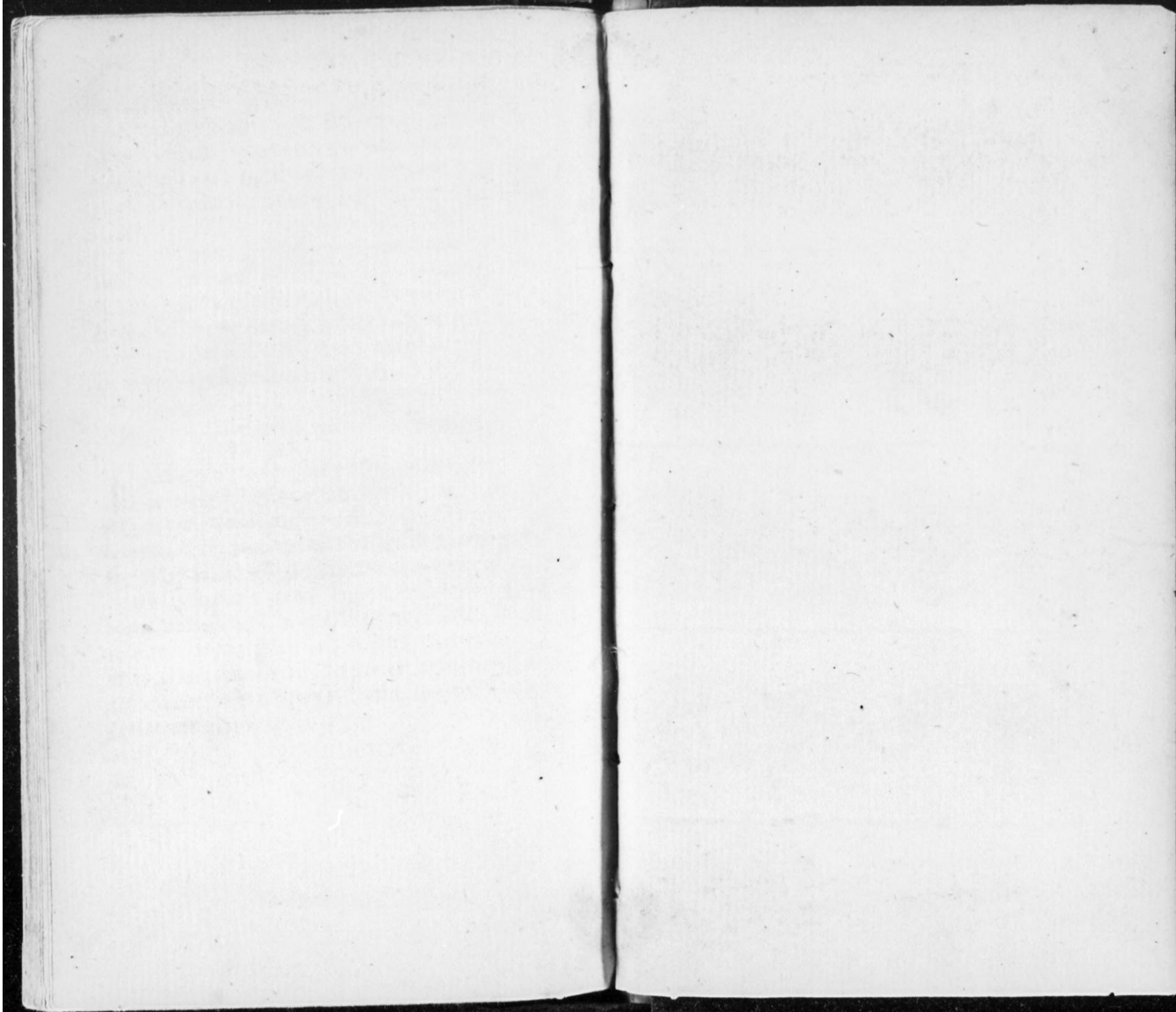

henen. Defen Iuſtructie ghekregen hebbende, hoe hy beginnen moſt, ſtelde ſijn ambacht oock in het werck, en wierdt gelijck ſijn maet binnen geroepen, en op de eygen manier opgediſcht, Defen wederkomende, begon op ſijn maet te vloeken en te tieren: Maer den eerſten ſey droogjes, wel maet hadden wy malkander niet gheſworen dat den eenen niet overkomen fou, of 't fou den anderen mede overkomen? En daerom docht my dat ick u onghelijck ghedaen fou hebben, dat ick wat genoten had, daer ghy geen deel van gehadt foud hebben.

Remedie voor de winden.

En quidam ſoo met de winden gequelt ſijnde, dat hy geheel ſieck was, vraeghde raedt aen de een en de ander, en als hy al raedt ſonder baet vondt, qnamder ten laetſten een van ſijne ſoort by hem, ſeggende mijnen vriend, ick heb een koſtlijcken raedt voor u bedacht: Den ſieken, naulijcks ſijn hoofd opheffende, ſeyde, wat is dat? Mijn ghevoelen is, antwoorde hy, dat men u een haes voor de poort hanghen ſal, daer ſullen terſtont alle de winden nae toe loopen, en ſoo wert ghy ſe quyt.

E Y N D E.

epit. J. ^{ca}

